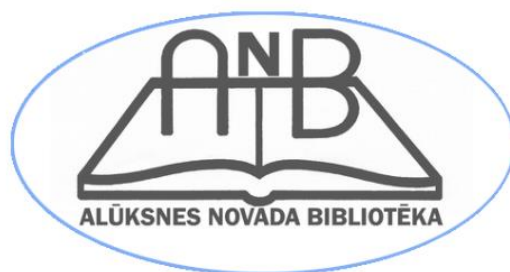


2022



**ALŪKSNES REĢIONA
,
BIBLIOTĒKU**

**GADA DARBA
PĀRSKATS**

Alūksne, 2023

Satura rādītājs

Pārskata perioda kopsavilkums	2
1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums.	4
2. Finansiālais nodrošinājums	7
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	9
4. Personāls	12
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	15
6. Krājums	29
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem	36
8. Novadpētniecība	59
9. Projekti	76
10. Publicitāte	79
11. Sadarbības tīkla raksturojums	83
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs	86
Pielikums Nr.1 Alūksnes novada bibliotēkas darbinieku apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi 2022.gadā	90
Pielikums Nr.2	94

Pārskata perioda kopsavilkums

- **darba prioritātes**
 - Alūksnes novada vietējās nozīmes publisko bibliotēku akreditācija (5.lpp.);
 - Alūksnes novada publisko bibliotēku tīkla centralizācija ar 01.07.2022. Jauna nolikuma, lietošanas noteikumu, amata aprakstu u.c. dokumentācijas izstrāde (4.lpp.);
 - Sagatavoties, lai bibliotēkas ar 01.01.2023. veiksmīgi uzsāktu darbu kā pašvaldības klientu apkalpošanas centri, bet ar 07.03.2023. - 12 bibliotēkas kā Valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri (turpmāk - VPVKAC).
 - Ceļš uz Alūksnes bibliotēkas jauno ēku: tehniskās specifikācijas sagatavošana jaunās Alūksnes bibliotēkas ēkas metu konkursam.
 - Lasītprīekļa veicināšana bērniem un pusaudžiem - 11 publisko un 4 skolu bibliotēku iesaistīšanās lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija", Skalās lasīšanas sacensības, VKKF projekta "Rakstnieks + grāmata + lasītājs = lasītprīeks-2" realizācija u.c. aktivitātes (36.lpp.).
 - Novadpētniecības darbs (59.lpp.).
 - Bibliotēku krājumu kvalitātes uzlabošana, krājumu inventarizācijas 9 novada bibliotēkās.
- **jauni pakalpojumi**

Iespēja iedzīvotājiem visās novada bibliotēkās iesniegt iesniegumus par valsts atbalstu energoresursu cenu pieauguma daļējai kompensēšanai.

Pededzes bibliotēkā no 01.03.2022. atvērta VPVKAC - iespēja saņemt valsts un pašvaldības pakalpojumus.

- **Krievijas iebrukuma Ukrainā radītā ietekme uz bibliotēku darbu pārskata periodā**

Kā norāda Alūksnes novada bibliotekāri, sākoties karam Ukrainā, būtiskas izmaiņas bibliotēkas darbā nav novērotas, bet netiešā ietekme ir jūtama. Pieaudzis iedzīvotāju uztraukums par valsts drošību, ne visi vēlas laikā, kad kaimiņos notiek karadarbība, apmeklēt pasākumus. Ir radusies vēlēšanās pārrunāt vairāk vēstures jautājumus - atcerēties arī Latvijā kādreiz piedzīvoto.

Ne jau visos Alūksnes novada pagastos ir apmetušies Ukrainas civiliedzīvotāji, bet tur, kur viņi ir, tur šie cilvēki vērsas arī bibliotēkā pēc dažāda veida informācijas. Piemēram, Annas pagastā mājvietu radušie bēgļi apmeklēja bibliotēku galvenokārt, lai noskaidrotu dažādus sadzīviskus jautājumus. Ilzenes pagastā tika apzināta iespējamā patvēruma vieta bēgļiem. Ar kopīgi izveidoto vides objektu Ukrainas karoga krāsās, ilzenieši pauda savu atbalstu šai tautai. Ziemeru bibliotēkas vadītāja, lai palīdzētu un atbalstītu līdzcilvēkus Ukrainā, kopā ar kori "Elisa" piedalījās Alūksnes novada kultūras iestāžu rīkotajā pasākumā "Būsim kopā ar Ukrainas tautu!". Šim pasākumam tika izgatavoti 30 Ukrainas karodziņi, neizpalika arī ziedojumu vākšana pārtikas un higiēnas preču iegādei. Veclaicenes pagastā iedzīvotāji piedalījās ziedojumu akcijā "Dod pieci", lai savāktos līdzekļus varētu nosūtīt Ukrainas bērniem. Daļa no Zeltiņu pagasta skolas ēkā izmitinātajiem bēgļiem uzturējās visu Latvijas likumdošanā atļauto laiku un sāka strādāt, bet bija arī tādas bēgļu grupas, kuras tikai caurbraucot uzturējās Zeltiņos vienu – divas dienas un pie reizes apmeklēja arī vēstures krātuvi. Liepnas pagastā gada otrajā pusē tika uzsākts bēgļu mītnes remonts, kuru paredzēts atvērt 2023.gada maijā. Ar zināmām problēmām saskārās Pededzes pagasta iedzīvotāji, jo šis pagasts atrodas pie pašas Krievijas robežas, un vairāk kā puse bibliotēkas apmeklētāju izvēlas lasīt grāmatas un žurnālus krievu valodā. Bet pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā tika liegta iespēja saņemt abonētos žurnālus, turklāt arī naudu atgriezt neizdevās.

Alūksnes novada bibliotēkā arī nav jūtams būtisks bēgļu pieplūdums. Ir daži cilvēki, kuri atnāk paņemt kādu grāmatu vai izdrukāt dokumentus, kaut gan Alūksnē dzīvojošie ukraiņi tika uzrunāti un aicināti apmeklēt bibliotēku un izmantot tās sniegtās iespējas.

Jāpiebilst, ka visās novada bibliotēkās ir pieejama vajadzīgā un aktuālā informācija Ukrainas iedzīvotājiem, tajā skaitā arī Latvijas Republikas Aizsardzības Ministrijas izstrādātie bukleti "Kā rīkoties krīzes gadījumā" trijās valodās.

Alūksnes novada bibliotēka iesaistījās kustības “Gribu palīdzēt bēgļiem” un Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācijas iniciatīvā “Piešķir savam datoram jaunu dzīvi!”, aicinot alūksniešus ziedot datortehniku Ukrainas kara bēgļiem, kuriem šī datortehnika nepieciešama darbam vai mācībām.

Atzīmējot Eiropas dienu, Alūksnes novada pašvaldības iestāžu, tai skaitā - bibliotēku - darbinieki kopā ar bēgļiem no Ukrainas skartajām karadarbības teritorijām stādīja un sēja saulespuķes Ukrainas atbalstam.

- **Latviešu Grāmatai 500 norises reģionos;**

Ceļā uz gaidāmo pirmās latviešu grāmatas piecsimtgades jubileju, Alūksnes novada bibliotēka uzsāka pētījumu par Alūksnes uzņēmēja laikrakstu un grāmatu iespiedēja Reiņa Pastalnieka dzīves un darba gaitām. 1920. -1940. gadi ir Reiņa Pastalnieka laiks Alūksnē. Viņa spiestuvē drukāti laikraksta “Malienas Ziņas” numuri, evaņģēliski luteriskās draudzes vēstnesis, brošūras, grāmatas u.c. Apzinājām Alūksnes muzeja krājumā esošās vēstures liecības, savākti materiāli no grāmatām un preses par uzņēmēja darbību. Ir iecere, sadarbībā ar vietējo laikrakstu “Malienas un Alūksnes Ziņas”, Alūksnes novada muzeju, vietējo novadpētnieku un alūksniešu atbalstu, izveidot virtuālu izstādi, kā arī interesentiem noorganizēt pasākumu bibliotēkā sarunu ciklā “Vēstures stunda”.

Pasākumus plānojušas arī pagastu bibliotēkas:

Annas bibliotēka - akcija “Grāmatas no vecvec...vecāku laikiem”, veltīta Latviešu Grāmatai 500, tiks veidota izstāde (ieskicēta 2022.gadā, bet tās realizācija notiks 2023.gadā);

Liepnas bibliotēka - notikusi aktivitāte ar Liepnas pamatskolas 3. klases skolēniem. Bija jāsagatavo stāstījums par seno, izlasīto bērnu grāmatu, kas bija mājās no vecmāmiņu grāmatplauktiem;

Pededzes bibliotēka - apzinātas bibliotēkā reģistrētie vecākie grāmatu izdevumi, kā arī pagasta teritorijā atrodamās iedzīvotāju īpašumā esošās vecās grāmatas. 2023.gadā tiks veidota izstāde; Mārkalnes bibliotēkas bibliotekāre pieredzes apmaiņas braucienā Rīga apmeklēja LNB veidoto izstādi “Grāmata Latvijā”, lai iegūtu kādu ideju, ko realizēt savā bibliotēkā.

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums.

- **Īss situācijas apraksts**

Alūksnes novada teritorijā bibliotekāros un informacionālos pakalpojumus nodrošina Alūksnes novada bibliotēka un 16 Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienības. Katrā pagastā darbojas pa vienai Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībai, izņemot Jaunalūksnes pagastu, kurā tās ir 2, bet Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībai “Alsviķu bibliotēka” ir pakalpojumu sniegšanas vieta Strautiņos. Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībā “Pededzes bibliotēka” no 01.03.2022. darbojas Valsts un pašvaldību vienotais klientu apkalpošanas centrs.

Alūksnes novada teritorijā esošajās 9 vispārīgzglītojošajās skolās arī, lielākā vai mazākā apjomā, tiek nodrošināti bibliotēku pakalpojumi. Ar 31.08.2022. novadā tiek slēgta Pededzes pamatskola, apjomīga skolu reforma novadā plānota 2023.gadā, kad tiks slēgtas 4 lauku skolas, bet 3 skolas pilsētā - reorganizētas. Alūksnē darbojas Latvijas Universitātes filiāle, kurā pieejama studentiem nepieciešamā literatūra.

26.05.2022. Alūksnes novada pašvaldības dome apstiprina Alūksnes novada bibliotēkas nolikumu un lietošanas noteikumus: lēmums Nr.148 “Par Alūksnes novada bibliotēkas nolikuma apstiprināšanu” un lēmums Nr. 149 “Par Alūksnes novada bibliotēkas lietošanas noteikumu apstiprināšanu”. Saskaņā ar nolikumu no 01.07.2022. - Alūksnes novada bibliotēka ir Alūksnes novada pašvaldības iestāde, kurai ir 16 struktūrvienības bez juridiskas personas tiesībām, bet kuras Bibliotēku likuma noteiktajā kārtībā ir reģistrētas Kultūras ministrijas Bibliotēku reģistrā. Domes apstiprinātie lietošanas noteikumi ir saistoši visām struktūrvienībām.

Ar 29.12.2022. Alūksnes novada pašvaldības domes lēmumu Nr. 459 “Par Alūksnes novada bibliotēkas attīstības plāna apstiprināšanu 2023. - 2027. gadam” tiek apstiprināts Alūksnes novada bibliotēkas attīstības plāns 2023.-2027.gadam.

Alūksnes novada bibliotēka pilda reģiona galvenās funkcijas attiecībā uz Alūksnes novadā esošajām bibliotēkām, sniedz atbalstu Smiltenes novada 4 publiskajām un 2 skolu bibliotēkām, kuru krājumi tiek atspoguļoti Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogā.

Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem Alūksnes novada teritorijā uz 01.07.2022. reģistrēti 14 986 iedzīvotāji, tai skaitā- Alūksnes pilsētā - 7049. Iedzīvotāju skaits pēdējos 3 gados novadā samazinājies par 3,7% jeb 572 iedzīvotājiem, kas iedzīvotāju skaita ziņā ir viens vidēja lieluma pagasts novadā. Alūksnes pilsētā iedzīvotāju skaits laikā no 2020.gada samazinājies par 222 iedzīvotājiem jeb 3%.

Par bibliotēkas lietotājiem iesaistīti 31% novada iedzīvotāju, Alūksnes pilsētā- 25%.

Tabula “Alūksnes novada bibliotēku sadarbības modelis”

Bibliotēku sadarbības modelis reģionā	Atzīmēt atbilstošo
Centralizēts	x
Decentralizēts	
Jaukta tipa	

- **Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā**

23.12.2021. Alūksnes novada dome pieņēma lēmumu “Par Alūksnes novada pašvaldības kultūras iestāžu institucionālās sistēmas pilnveidošanu”. Attiecībā uz bibliotēkām lēmums paredz- ar 01.07.2022. mainīt Alūksnes novada pašvaldības iestādes “Alūksnes pilsētas bibliotēka” nosaukumu uz “Alūksnes novada bibliotēka” un reorganizēt Alūksnes novada

bibliotēku, pievienojot tai 16 novada vietējās nozīmes publiskās bibliotēkas kā struktūrvienības. Tādējādi - no 01.07.2022. Alūksnes novadā bibliotēkas darbojas centralizētā modelī- Alūksnes novada bibliotēka ar 16 struktūrvienībām.

31.03.2022. Alūksnes novada pašvaldības domes pieņemtais lēmums Nr. 87 "Par novada nozīmes Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru izveidi" (ar grozījumiem 27.10.2022.) nosaka izveidot novada nozīmes Valsts un pašvaldību vienotos klientu apkalpošanas centrus (turpmāk tekstā - VPVKAC) 13 Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībās (pagastu bibliotēkās). Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā (turpmāk - VARAM) tiek iesniegts pieteikums valsts budžeta dotācijas saņemšanai novada nozīmes VPVKAC izveidei. Alūksnes novada pašvaldība nodrošina līdzfinansējumu 30% apmērā no projekta kopējām izmaksām, līdzekļus paredzot no Alūksnes novada pašvaldības 2022./2023. gada budžeta līdzekļiem.

27.10.2022. pieņemtais Alūksnes novada pašvaldības lēmums Nr.393 "Par grozījumiem 31.03.2022. Alūksnes novada pašvaldības domes lēmumā Nr. 87 "Par novada nozīmes Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru izveidi"" - nosaka, ka, sākot ar 01.01.2023. un līdz novada nozīmes VPVKAC darbības uzsākšanai 07.03.2023., bibliotēkās darbojas Alūksnes novada pašvaldības klientu apkalpošanas punkti.

Līdz ar to, ka no 01.01.2023. Alūksnes novada teritorijā pagastu pārvaldīšanu nodrošinās jauna iestāde – Alūksnes novada pagastu apvienības pārvalde, kas izveidota, reorganizējot un apvienojot līdzšinējās pagastu pārvaldes, būtiski mainās Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienību – bibliotēku novada pagastos – loma. Bibliotēkas ir galvenais starpnieks starp vietējās kopienas iedzīvotājiem un novada pašvaldību. Bibliotēkas turpmāk sniegs ne tikai bibliotēkāros pakalpojumus, bet kļūst par klientu apkalpošanas centriem, kuros iedzīvotāji var saņemt informāciju par pašvaldības pakalpojumiem, uzrakstīt iesniegumu Alūksnes novada pašvaldībai un Alūksnes novada pagastu apvienības pārvaldei, kā arī no 2023.gada marta tajās varēs saņemt palīdzību valsts iestāžu pakalpojumu pieprasīšanā.

- **Paveiktais no bibliotēkas attīstības plānā definētajiem virzieniem**

2022.gada nogalē Alūksnes novada pašvaldības dome apstiprina Alūksnes novada bibliotēkas attīstības plānu 2023.-2027. gadam (29.12.2022. Alūksnes novada pašvaldības domes lēmums Nr. 459 "Par Alūksnes novada bibliotēkas attīstības plāna apstiprināšanu 2023. - 2027. gadam").

Noslēdzot 2022.gadu, ir realizēti Alūksnes novada (pilsētas) bibliotēkas un novada pagastu bibliotēku attīstības plāni 2018.-2022.gadam. Šajā laika periodā nācies saskarties ar negaidītiem izaicinājumiem, galvenokārt vīrusa Covid-19 izraisītās pandēmijas dēļ. Izvērtējot paveikto, var teikt, ka attīstības plāns realizēts daļēji, cenšoties panākt, lai bibliotēkas visā novada teritorijā veiksmīgi darbotos kā vietas, kur gūt piekļuvi informācijai un lasāmvielai, gūt atbalstu formālajai un neformālajai izglītībai, apgūt datorprasmes un e-pakalpojumu izmantošanu, vietas, kur socializēties. Par paveikto iepriekšējā plānošanas periodā vairāk lasīt [te](#).

- **Darbs ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā**

Alūksnes novada bibliotēka un tās struktūrvienības veicina ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu, nodrošinot ikvienam iedzīvotājam piekļuvi bibliotēku pakalpojumiem, nepieciešamajiem informācijas resursiem un informācijas un komunikācijas tehnoloģijām, līdzdarbojoties sabiedrības izglītošanā, lasīšanas veicināšanā un lokālā kultūras mantojuma apzināšanā un saglabāšanā. Bibliotēkas veido un piedāvā visiem pieejamu, drošu un iekļaujošu vidi.

- **Bibliotēku akreditācija**

2022.gada oktobrī notika Alūksnes novada vietējās nozīmes publisko bibliotēku akreditācija. 06.10.2022. akreditācijas ekspertu komisija (Dz. Šmita, I.Saulīte) vērtēja Alūksnes

novada bibliotēkas un tās struktūrvienību sagatavoto akreditācijas dokumentāciju, tikās sarunās ar katras struktūrvienības vadītāju, kā arī klātienē apmeklēja Jaunannas un Jaunlaicenes bibliotēkas un tikās ar pašvaldības vadību. Akreditācijas komisija izteica pateicību pašvaldībai un uzsvēra, ka attiecībā uz bibliotēku darbības sakārtošanu pašvaldība ir izvēlējusies pareizo ceļu - centralizētu bibliotēku pārvaldības modeli un attīstīt bibliotēkas arī kā klientu apkalpošanas centrus pagastu teritorijās.

Akreditācijas komisijas galvenie ieteikumi bibliotēku tālākai attīstībai un darba uzlabošanai:

- Iedzīvotāji aktīvāk jāinformē par autorizācijas datu un datu bāzu izmantošanas iespējām;
- Aktīvi turpināt darbu pie bibliogrāfisko datu ievadīšanas novadpētniecības datu bāzē;
- Turpināt darbu pie krājuma saturiskās kvalitātes uzlabošanas;
- Sabalansēt grāmatu un periodisko izdevumu iepirkumu;
- Pārskatīt darba laika atbilstību iedzīvotāju interesēm;
- Aktivizēt bibliotēku pakalpojumu publicitāti;
- Izvērtēt iespēju atjaunot aprīkojumu un datortehniku.

Akreditācijas komisijas atzinums: visas Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienības atbilst akreditācijas nosacījumiem un akreditācijas rezultātā bibliotēkām piešķirts vietējas nozīmes bibliotēku statuss. Alūksnes novada bibliotēkai akreditācija plānota 2023.gada aprīlī.

2. Finansiālais nodrošinājums

Pārskata periodā Alūksnes novada pašvaldības publisko bibliotēku pamatdarbību nodrošināja Alūksnes novada pašvaldības asignējumi. 97,7% no finansējuma tiek izlietoti kārtējiem izdevumiem - atalgojumam, ēku, telpu, iekārtu uzturēšanai, krājuma komplektēšanai, preču, pakalpojumu iegādei, nelieli ir izdevumi bibliotēku attīstībai: kapitālie izdevumi sastāda tikai 7916 eiro jeb 2,3% no kopējiem izdevumiem.

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību izdevumi”

	2020.	2021.	2022.	+/- salīdzinot ar iepriekšējo gadu (%)	
Izdevumi kopā (EUR)	365673	359394	343655	-1,7%	-4,4%
Darbinieku atalgojums (bruto)	201020	196473	187896	-2,3%	-4,4%
Krājuma komplektēšana	38030	40120	40959	+5,5%	+2,1%

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas izdevumi”

	2020.	2021.	2022.	+/- salīdzinot ar iepriekšējo gadu (%)	
Izdevumi kopā (EUR)	137519	125473	179684*	-8,8%	
Darbinieku atalgojums (bruto)	89740	82303	122996*	-8,3%	
Krājuma komplektēšana	7319	7273	7098	-0,6%	-2,4%

* saistībā ar novada bibliotēku tīkla darbības centralizāciju, atalgojuma izdevumos iekļauts arī struktūrvienību (pagastu bibliotēku) darbinieku atalgojums par laiku no 01.07.2022. līdz 31.12.2022., tādēļ datus salīdzināt ar 2021.gadu nebūtu korekti.

Bibliotēku izdevumi 2022.gadā kopumā novadā samazinājušies par 4,4%, jo samazināti piešķirtie pašvaldības asignējumi bibliotēkām, tādēļ bibliotēkas, tāpat kā citas pašvaldības iestādes, ļoti taupīgi un pārdomāti izlieto tām piešķirto finansējumu, sedzot galvenokārt tikai kārtējos izdevumus. Arī finansējums darbinieku atalgojumam samazinājies par 4,4%, jo no 01.07.2022., kad notiek novada bibliotēku tīkla centralizācija, mainās 4 darbinieku darba slodzes un veicamie pienākumi- tās tiek samazinātas no 1 uz 0,8. Finansējums krājuma komplektēšanai ir stabils, tas sastāda 12% no visiem izdevumiem un ir par 2,1% lielāks kā 2021.gadā.

Izdevumi 2022.gadā uz 1 bibliotēku lietotāju novadā ir 74,63 euro, uz 1 fizisko apmeklējumu- 6,45 euro, uz 1 iedzīvotāju - 22,93 euro.

No bibliotēku finansējuma kapitālie izdevumi sastāda tikai 7916 eiro jeb 2,3% no kopējiem izdevumiem, par kuriem 2022.gadā 2 jauni datorkomplekti darbiniekiem iegādāti Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībās “Alsviķu bibliotēka” un “Jaunannas bibliotēka”, remontēta multifunkcionālā iekārta Alūksnes novada bibliotēkā, uzlabota āra lasītavā Mārkalnē un iegādāts žurnālu plaukts Mārkalnes bibliotēkai, Bejas bibliotēkā iegādāta multifunkcionālā iekārta (2601 EUR).

Bibliotēku ieņēmumi no maksas pakalpojumiem (melnbalto un krāsaino kopiju un izdrukų izgatavošana, dokumentu skenēšana, vēstures krātuvju ekspozīciju apmeklējums) pārskata periodā ir nelieli (1686 EUR) un sastāda tikai 0,5 % no visiem bibliotēku izdevumiem.

Alūksnes novada bibliotēka projekta realizēšanai saņēmusi VKKF finansējumu- 600 EUR.

Pededzes bibliotēka 2022.gadā saņēmusi ASV dzīvojošā novadnieka Jura Pertričeka draugu ziedojumu Pededzes jauniešu izglītošanai 3707 EUR apmērā, no kura 2022.gadā izlietoti 1943 EUR, t.sk. grāmatu iegādei - 312 EUR.

Pašvaldības finansējums tiek piešķirts, ņemot vērā attiecīgajā teritorijā (pagastā, pilsētā) deklarēto iedzīvotāju skaitu, līdz ar to tas katru gadu samazinās. Bibliotēku finansiālais nodrošinājums ir tikai izdzīvošanas budžets, kas nodrošina bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu, ir visai ierobežots attīstībai.

01.03.2022. darbu uzsāka VPVKAC Pededzes bibliotēkā. Šo klientu apkalpošanas centru Alūksnes novada pašvaldībai bija iespēja izveidot, pateicoties VARAM atbalstītajam projektam un piešķirtajam finansējumam. Centra izveides kopējās izmaksas ir 3300 EUR, no kurām 70% jeb 2310 EUR sedza VARAM, 990 EUR bija pašvaldības līdzfinansējums.

31.03.2022. Alūksnes novada pašvaldības domes pieņemtais lēmums Nr. 87 "Par novada nozīmes Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru izveidi" saskaņā ar kuru 2023.gadā tiek izveidoti novada nozīmes Valsts un pašvaldību vienotos klientu apkalpošanas centri 13 Alūksnes novada pagastu bibliotēkās. VARAM tiek iesniegts pieteikums valsts budžeta dotācijas saņemšanai novada nozīmes 12 VPVKAC izveidei (pieteikums par VPVKAC izveidi struktūrvienībā "Mārkalnes bibliotēka" tiks iesniegts 2023.gadā). Pieteikums VARAM tiek apstiprināts un saskaņā ar VARAM rīkojumu Nr. 1-2/154 tiek piešķirta valsts budžeta dotācija Alūksnes novada pašvaldībai 12 VPVKAC izveidei 2022. gadā - 38 658,90 EUR apmērā. 24.11.2022. Alūksnes novada pašvaldības dome ar lēmumu Nr. 439 "Par finansējuma piešķiršanu valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru izveidei" piešķir finansējumu VPVKAC izveides līdzfinansējumam 16 570 EUR. Finansējums 2022.gada nogalē tiek izlietots VPVKAC iekārtošanai bibliotēkās - mēbeļu, aprīkojuma, datortehnikas iegādei (skat. 3.nodaļā Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums).

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

- **Telpu un ēku rekonstrukcijas projekti, remontdarbi**

Pārskata periodā Alūksnes novada pašvaldība īstenojusi projektu “Energoefektivitātes paaugstināšana Alūksnes novada pašvaldības ēkā”, kura rezultātā ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalstu veikti vairāki energoefektivitātes uzlabošanas darbi Annas kultūras nama un bibliotēkas ēkā - siltināta ēka, ierīkots energoefektīvs apgaismojums, nomainot daļu gaismekļu un visas spuldzes esošajos gaismekļos. Ēkai jauns vizuālais izskats. Projekta finansējums sastāv no Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļiem, valsts budžeta dotācijas un Alūksnes novada pašvaldības līdzfinansējuma. Būvdarbu izmaksas ir 126 802,63 EUR ar PVN, autoruzraudzības – 1 076,90 EUR ar PVN, savukārt būvuzraudzības izmaksas – 4 356,00 EUR ar PVN.

2023.gadā plānots - izremontēt bibliotēkas kāpņu telpu, nobruģēt laukumu ārā pie ieejas bibliotēkā, izvietot soliņu, velosipēdu novietni, laukumā pretī bibliotēkai izveidot āra lasītavu.



Energoefektīvi uzlabota Alūksnes novada Annas pagasta kultūras nama un bibliotēkas ēka. Foto S.Supe

- **Telpu paplašināšana vai bibliotēkas pārvietošana uz citām telpām**

Atskaites periodā Alūksnes novada bibliotēkas savu atrašanās vietu nav mainījušas.

Tā kā ar 01.01.2023. Alūksnes novada teritorijā pagastu pārvaldīšanu nodrošinās jauna iestāde – Alūksnes novada pagastu apvienības pārvalde, kas izveidota, reorganizējot un apvienojot līdzšinējās pagastu pārvaldes, tad, atbrīvojoties pagasta pārvaldes telpai, Ilzenes bibliotēka jau esošajā ēkā pārcēlusies uz bijušās pagasta pārvaldes telpām ēkas 1.stāvā, kļūstot bibliotēkas lietotājiem pieejamāka. Līdzīga situācija arī Malienas pagastā - bibliotēka aizņēmusi bijušās pagasta pārvaldes telpas ēkas 1.stāvā.



Alūksnes novada Ilzenes bibliotēka apmeklētājiem tagad pieejama ēkas 1.stāvā. Foto N.Ceriņa

- **Jaunu ēku būvniecība**

Jaunu ēku būvniecība pārskata periodā nav veikta.

2022.gada februārī tika izsludināts metu konkurss Alūksnes bibliotēkas izveidei Ojāra Vācieša ielā 2A, Alūksnē. Konkurssam pieteicās 4 pretendenti, bet žūrijas komisija par piemērotu neatzina nevienu pieteikumu. Taču tas nenozīmē, ka šī iecere nolikta malā. Turpinās darbs pie darba uzdevuma precizēšanas jaunam metu konkursam 2023.gadā.

- **Iekārtas, aprīkojums, IKT nodrošinājums**

56% no darbinieku datortehnikas un 52% lietotājiem pieejamās datortehnikas ir iegādāta pēdējos 7 gados. Stāvoklis ir neapmierinošs, situāciju kaut nedaudz uzlabos gada nogalē ar valsts atbalstu iegādātā datortehnika, kas paredzēta VPVKAC darba nodrošināšanai.

Datu pārraides ātrums vienotajā bibliotēku datu pārraides tīklā 3TD ir 20/5 Mbps vietējās nozīmes bibliotēkās un 100 Mbps Alūksnes novada bibliotēkā kā reģiona galvenajā bibliotēkā. Šis ātrums arī reāli bibliotēkās ir pieejams, ko apliecina periodiskie datu tīkla darbības ātruma mērījumi.

Bibliotēku vienotā palīdzības dienesta atbalsts situācijās, kad tas nepieciešams, vērtējams kā labs, ar dienesta starpniecību īsā laikā tiek atrisinātas visas ar tīkla darbību saistītās problēmas. Problēmsituācijas ar datortehniku vai lokālā tīkla darbību, risina pašvaldības un bibliotēkas IT speciālisti (Alūksnes novada bibliotēkā IT administrators strādā uz 0,8 slodzēm).

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību datortehnikas vērtējums”

	Darbiniekiem (kopējais skaits)	Lietotājiem (kopējais skaits)	Vērtējums							
			Iegādāti līdz 2009.gadam		Iegādāti no 2010. līdz 2014. gadam		Iegādāti 2015.-2021. gadā		Iegādāti 2022.gadā	
			Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem
Datori	32 (-10)	59 (-29)	1	7	13	21	16	31	2	
Printeri	9 (-2)		4		4		1			
Kopēšanas iekārtas	2		2							
Skeneri	2				1		1			
Multifunkc. iekārtas	25 (-10)		2		7		15		1	

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas datortehnikas vērtējums”

	Darbiniekiem (kopējais skaits)	Lietotājiem (kopējais skaits)	Vērtējums							
			Iegādāti līdz 2009.gadam		Iegādāti no 2010. līdz 2014.gadam		Iegādāti 2015.-2021. gadā		Iegādāti 2022.gadā	
			Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem	Darbiniekiem	Lietotājiem
Datori	10	6		2	4	2	3	2		
Printeri	1		1							
Kopēšanas iekārtas	1		1							
Skeneri										
Multifunkc. iekārtas	2				1		1			

Pieprasījums pēc datoru izmantošanas bibliotēkās sarūk, pārskata periodā datortehnikas vienību skaits lietotājiem samazināts par 29 datoriem, salīdzinot ar 2022.gadu.

Ierobežotā finansējuma dēļ ļoti lēnu notiek datortehnikas nomaiņa.

2022.gadā jauni datorkomplekti darbiniekiem par pašvaldības finansējumu iegādāti Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībās “Alsviķu bibliotēka” (1080 EUR) un “Jaunannas bibliotēka” (835 EUR), remontēta multifunkcionālā iekārta Alūksnes novada bibliotēkā (1605 EUR), struktūrvienībā “Bejas bibliotēka” iegādāta multifunkcionālā iekārta (2601 EUR), mobilais viedtālrunis iegādāts Māriņkalna bibliotēkai (173 EUR).

No saņemtā ziedojuma, ko sarūpējuši novadnieka, ASV dzīvojošā Andra Edgara Petričeka draugi, struktūrvienība “Pededzes bibliotēka” iegādājusies portatīvo datoru (680 EUR), projektoru (805 EUR) un ekrānu (146 EUR).

01.03.2022. darbu uzsāk VPVKAC Pededzes bibliotēkā, tā darbībai par VARAM un Alūksnes novada pašvaldības finansējumu iegādāts 1 stacionārais un 1 portatīvais dators, mobilais viedtālrunis, dokumentu kamera, lai varētu nofotografēt un iesniegumam pievienot nepieciešamos dokumentus, iegādāts arī rakstāmgalds un krēsls.

Izveidojot 12 Alūksnes novada bibliotēku struktūrvienībās VPVKAC, kuri darbu uzsāks 07.03.2023., pateicoties VARAM un Alūksnes novada pašvaldības finansējumam, 2022.gada nogalē klientu apkalpošanas centru darbības nodrošināšanai iegādātas 2 multifunkcionālās iekārtas, 14 stacionārie datori, 14 nepārtrauktās barošanas bloki UPS, 9 portatīvie datori, 5 mobilie viedtālruni, 2 papīra smalcinātāji, 4 A3 laminators, 9 ID karšu lasītāji, 12 dokumentu kameras, 23 austiņas, 8 galda lampas, žalūzijas, mēbeles (galdi, krēsli, starpsienas u.c. inventārs).

Pārskata periodā Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībās nelielā apjomā veikta materiāli tehniskās bāzes uzlabošana par pašvaldības finansējumu:

Mārkalnes bibliotēkā- āra lasītavai izgatavots un uzstādīts jumta segums (912 EUR), pie bibliotēkas izveidota rožu dobe (200 EUR);

Mārupes bibliotēkā- iegādāts žurnālu plaukts (883 EUR);

Jaunlaicenes bibliotēkā- iegādāta lielformāta spēle “Cirks” (155 EUR);

Malienas bibliotēkā- žalūzijas durvīm;

Pededzes bibliotēkā- nomainītas rezerves izejas durvis (854 EUR), iegādāti jauni aizkari (160 EUR), izveidots dekoratīvs pulkstenis no grāmatām (105 EUR);

- **Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā**

Pašvaldības piešķirtais finansējums ir nepietiekošs, lai nepieciešamajā apjomā atjaunotu bibliotēku aprīkojumu, iegādātos datortehniku, tādēļ apsveicami, ka kaut daļēji šo situāciju varam uzlabot ar VARAM finansējumu, kas piešķirts VPVKAC izveidei.

Jārod iespējas un jāturpina bibliotēku esošo telpu funkcionalitātes uzlabošana, aprīkojuma- mēbeļu, datortehnikas nomaiņa, telpu dizaina un interjera uzlabošana.

4. Personāls

• Personāla raksturojums

Personāla sastāvā būtiskas izmaiņas pārskata periodā nav notikušas. Darba attiecības gada nogalē pārtraukusi Jaunalūksnes bibliotēkas vadītāja, kura darba pienākumus veica uz laiku, kamēr esošā bibliotēkas vadītāja ir bērna kopšanas atvaļinājumā, esošās amata vietas pienākumus uz 4 mēnešiem izpildīs reorganizētās Jaunalūksnes pagasta pārvaldes sekretāre.

Izmaiņas notikušas bibliotēku pārvaldības modelī: līdz 01.07.2022. Alūksnes novada pagastu bibliotēkas darbojās kā pagastu pārvalžu struktūrvienības, bet saskaņā ar Alūksnes novada pašvaldības domes 23.12.2021. lēmumu Nr.375 "Par Alūksnes novada pašvaldības kultūras iestāžu institucionālās sistēmas pilnveidošanu" un 30.05.2022. lēmuma Nr.204 "Par amata vietām un atlīdzību Alūksnes novada bibliotēkai" no 01.07.2022. pagastu bibliotēkas kļūst par Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībām un pagastu bibliotēku vadītāji darba tiesiskās attiecības turpina Alūksnes novada bibliotēkā struktūrvienību vadītāju amatos (profesijas kods - 1349 32).

Bibliotēku vadītāji, kuri veica arī kultūras darba organizatora pienākumus (Anna, Ilzene, Maliena, Mārkalne), no 01.07.2022. to vairs neturpina darīt, atstāta 0,8 liela darba slodze bibliotēkā.

10 struktūrvienību darbiniekiem - Annā, Ilzenē, Jaunalūksnē, Jaunannā, Jaunlaicē, Liepnā, Malienā, Mālpupē, Māriņkalnā, Mārkalnē - 0,8 slodzes. Pededzes bibliotēkas vadītājam no 01.07.2022. palielināta darba slodze no 0,8 uz 1, jo no 01.03.2022. bibliotēkā darbu sāk VPVKAC.

Kalnecmpju bibliotēka lasītājiem atvērta 1 dienu nedēļā - 0,2 slodzes, lietotāju apkalpošanu veic Jaunannas bibliotēkas vadītāja.

Alsviķu bibliotēkai ir pakalpojumu sniegšanas vieta Strautiņos, kur tiek nodrošināti bibliotēkas pakalpojumi 2 reizes nedēļā, vadītājam - pilna darba slodze.

3 bibliotēkās - Bejā, Veclaicē un Zeltiņos kā struktūrvienības darbojas vēstures krātuves, darbiniekiem pilna darba slodze.

Alūksnes novada bibliotēkā Alūksnē strādā 7 bibliotekārā darba speciālisti, tai skaitā - direktore, kas ir nepietiekami, lai labā kvalitātē un pilnvērtīgi veiktu reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas. No 01.07.2022. bibliotēkas pakļautībā ir arī 16 struktūrvienību vadītāji, palielinās lietvedības darba apjoms, dokumentu aprīte. Saistībā ar izmaņām un pāreju uz centralizācijas modeli amata vietu skaits Alūksnes novada bibliotēkā palielināts netika. Bibliotēkā uz 0,8 slodzēm strādā arī IT administrators.

Alūksnes novada bibliotēkas speciālistiem no 01.07.2022. atalgojums palielināts par 50 EUR. Vidējais atalgojums Alūksnes novada bibliotēkā (Alūksnē) ir 790 EUR pirms nodokļu nomaksas. Struktūrvienību vadītāju atalgojums nemainīgs - 705 EUR par pilnu darba slodzi. Pamatojoties uz Alūksnes novada pašvaldības domes 27.10.2022. lēmumu Nr. 402 "Par grozījumu Alūksnes novada pašvaldības domes 30.05.2022. lēmumā Nr.204 "Par amata vietām un atlīdzību Alūksnes novada bibliotēkai", no 01.01.2023. visiem struktūrvienību vadītājiem tiek noteikta pilna darba slodze un amatalgas likme 850 EUR un amata aprakstos tiek noteikti papildus pienākumi, kas veicami kā klientu apkalpošanas punktu (līdz 06.03.2023.) un VPVKAC (no 07.03.2023.) darbiniekiem.

Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību bibliotekāro speciālistu sadalījums pēc izglītības: 55% jeb 12 darbiniekiem ir izglītība bibliotēku darba jomā, 7 darbiniekiem (32%) - maģistra vai bakalaura grāds, vai augstākā izglītība citā specialitātē, 3 darbiniekam (13%) vidējā profesionālā izglītība citā jomā.

- ✓ Ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri) specialitātē - 1,
- ✓ Ar bakalaura grādu specialitātē - 1,
- ✓ 1.līmeņa profesionālā augstākā jeb koledžas izglītība specialitātē - 3,
- ✓ Ar III profesionālo kvalifikācijas līmeni - 7,

- ✓ Ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri) citās jomās– 4,
- ✓ Ar bakalaura grādu citā jomā- 2,
- ✓ Ar augstāko izglītību (līdz 1993.gadam) citās jomās-1,
- ✓ Ar profesionālo vidējo citā jomā vai vispārējo vidējo – 3.

Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienību vadītājiem pēc vienošanās par papildus pienākumiem - sniegt atbalstu iedzīvotājiem iesniegumu par apkures izdevumu daļēju kompensēšanu noformēšanā un pieņemšanā no 01.10.-30.11.2022. tiek noteikta piemaksa - 30% no darbinieka algas, bet no 01.12.-30.12.2022.- piemaksa 15% apmērā no darba algas.

82% no bibliotēku speciālistiem ir vecumā 50+.

Nodarbinātības valsts aģentūras skolēnu vasaras nodarbinātības programmā Zeltiņu pagastā strādāja 3 jaunieši, kuri palīdzēja bibliotēkas vadītājai viņas pārziņā esošajā vēstures krātuvē: palīdzēja sagatavot izstādi, veidoja afišas, noformēja materiālus, piedalījās pie vēstures krātuves krājuma uzskaites.

• **Apbalvojumi un pateicības**

Ar Alūksnes novada pašvaldības domes 27.10.2022. sēdes lēmumu Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienības “Pededzes bibliotēka” vadītājai Mirdzai Kornei piešķirts Alūksnes novada pašvaldības augstākais apbalvojums “Sudraba zīle” nominācijā “Sabiedrība” par godprātīgu un atbildīgu iesaisti Pededzes kopienas ikdienā, atbalstu jauniešu aktivitātēm.



Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienības “Pededzes bibliotēka” vadītāja saņem Alūksnes novada augstāko apbalvojumu “Sudraba zīle”. Foto E.Aploka

Vairāku bibliotēku darbinieki saņēmuši pateicības un atzinības par atbalstu un dalību citu iestāžu, organizāciju veidotajos pasākumos un aktivitātēs. Kā uzsver paši bibliotēku darbinieki - vislabākais bibliotēku darba novērtējums ir apmeklētāju pateicības vārdi.

• **Finansējums personāla attīstībai**

Visi Alūksnes novada bibliotēkas speciālisti piedalās profesionālās pilnveides pasākumos, lai pilnveidotu savas profesionālās kompetences un nodrošinātu iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu kvalitāti un attīstību.

Alūksnes novada bibliotēkas darbinieku apmeklētos profesionālās pilnveides pasākumus skat. pārskata 1.pielikumā “Alūksnes novada bibliotēkas darbinieku apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi 2022.gadā”. Pārskata periodā darbinieki kopumā piedalījušies 81 citu iestāžu un organizāciju organizētajā profesionālās pilnveides pasākumā.

Vislielākais paldies Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centra, Bērnu literatūras centra darbiniekiem, Latvijas Bibliotekāru biedrībai par daudzveidīgo profesionālās pilnveides pasākumu klāstu! Pozitīvas atsauksmes no bibliotēku darbiniekiem par virtuālajām trešdienām bibliotekāriem, Latvijas bibliotekāru 22. konferenci “Bibliotēkas spēks: mācies,

dari, iedvesmo!”, konferenci “Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram” u.c. aktivitātēm.

Bibliotekāri veiksmīgi apguvuši zināšanas, ko piedāvāja VARAM programmas “Dari digitāli” ietvaros īstenotajā mācību programmā digitālajiem līderiem, kas īpaši noderēs, uzsākot strādāt kā klientu apkalpošanas centriem.

Atzinīgi darbinieku novērtētas ir Gulbenes novada bibliotēkas Reģionālā mācību centra piedāvātās apmācības, kas lielākoties tiek realizētas ar VKKF atbalstu, tādēļ bibliotēku darbiniekiem tās ir bez maksas- tēmas: Latvija.lv iespējas; Finanšu drošība digitālajā vidē; Projekta "Kultūras dzīves dimensijas" seminārs "Kultūras menedžments un kultūrpolitika" un seminārs “Teātra norises pandēmijas laikā”.

Alūksnes novada bibliotēkas speciālisti seko līdzi informācijai par iespējām, ko piedāvā dažādas iestādes, organizācijas bez maksas pilnveidot profesionālās zināšanas un nodod to struktūrvienību vadītājiem. Tā, piemēram, apmācības par drošu elektronisko parakstu piedāvāja Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs, VARAM- par e-adresei u.c.

Tā kā bibliotēku darbiniekiem tika uzticēts veikt papildus pienākumus- sniegt atbalstu iedzīvotājiem iesniegumu par apkures izdevumu daļēju kompensēšanu noformēšanā un pieņemšanā, tad gandrīz visi bibliotēku darbinieki piedalījās Latvijas Pašvaldību savienības un SIA “ZZDats” organizētajās apmācībās.

Pārskata periodā finansējums, kas tika tērēts personāla attīstībai – profesionālajai pilnveidei- ir ļoti neliels. Tā kā pašvaldības finansējums bija visai ierobežots, tad pēc iespējas vairāk izmantojām iespējas piedalīties bezmaksas tiešsaistes profesionālās pilnveides pasākumos. Finansējums kopumā izlietots 120 EUR dalības maksa par 6 darbinieku dalību Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 20. konference Cēsīs „Pasaku loma prasmju un iemaņu attīstīšanā bērniem”, 120 EUR dienas nauda klātienē pasākumu apmeklējumiem, transporta izdevumi ~360 EUR semināru apmeklējumiem, pieredzes braucienam uz Gulbenes novadu.

Bibliotēku darbinieki pozitīvi vērtē piedalīšanos tiešsaistes pasākumos, jo ierobežota finansējuma apstākļos tas ir ļoti svarīgi.

- **Problēmas un to risinājumi personāla jomā**

Neskatoties uz bibliotēku tīkla centralizāciju no 01.07.2022., nepietiekamā finansējuma dēļ, arī 2022.gadā Alūksnes novada bibliotēkā nav aizpildīta metodiķa amata vieta, kas apgrūtina darbu ar bibliotēkas struktūrvienībām, ievērojami palielinājusies lietvedības dokumentu aprīte, bibliotēkai nav lietveža amata vietas. Vakanto amata vietu plānots aizpildīt pēc 2023.gada budžeta apstiprināšanas. Uz doto brīdi metodiķa pienākumus daļēji veic direktore, kā arī citi bibliotēkas speciālisti.

2023.gada izaicinājums Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībās- prasmīgi saplānot darbu un sabalansēt bibliotekāro pakalpojumu un VPVKAC sniegto pakalpojumu apjomu, lai pilnvērtīgi un kvalitatīvi noritētu darbs abās jomās.

Lai arī ar 01.01.2023. visiem struktūrvienību vadītājiem (pagastu bibliotēkām) ir nodrošinātas pilnas darba slodzes un amata alga palielināta no 705 EUR uz 850 EUR, tomēr tas nav adekvāts atalgojums veicamajiem darba pienākumiem. Alūksnes novada bibliotēku darbiniekiem no 01.07.2022. atalgojums palielināts vidēji par 50 EUR, bet uz doto brīdi tas ir zemāks kā pagastu bibliotēkās. Norit pārrunas ar pašvaldības vadību, tiks meklēti risinājumi.

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

- Galvenie rādītāji

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību pamatrādītāji”

	2020.	2021.	2022.	% salīdzinot ar iepr. gadu	
Aktīvo lietotāju skaits	4536	4365	4605	-3,7 %	+5,5%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	1304	1189	1312	-8,8%	+10,3%
Bibliotēkas apmeklējums	56504	48086	53234	-14,9%	+10,7%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	11763	7336	11494	-37,6%	+56,7%
Virtuālais apmeklējums	28830	29463	20515	+2,2%	-30,4%
Izniegums kopā	118950	119323	120000	+0,3%	+0,6%
<i>t. sk. grāmatas</i>	63921	62723	58243	-1,9%	-7,1%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	54860	56504	61722	-3%	+9,2%
<i>t.sk. audiovizuālie izdevumi</i>	169	96	35	-43,2%	-63,5%
<i>t. sk. bērniem līdz 18 g.v.</i>	10307	11227	12554	+8,9%	+11,8
Bibliotekārais aptvērums % no iedzīvotāju skaita pagastā/ pilsētā	29%	29%	31%		
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	52%	49%	55%		
Iedzīvotāju skaits*	15558	15012	14986	-3,5%	-0,2%
<i>t.sk. bērni un jaunieši līdz 18g.</i>	2495	2441	2406	-2,2%	-1,4%

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas pamatrādītāji”

	2020.	2021.	2022.	% salīdzinot ar iepr. gadu	
Aktīvo lietotāju skaits	1705	1538	1739	-9,8%	+13,1%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	610	580	740	-4,9%	+27,6%
Bibliotēkas apmeklējums	22539	17201	19910	-23,7%	+15,8%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	5937	4007	6918	-32,5%	+72,7%
Virtuālais apmeklējums	28830	29453	20515	+2,2%	-30,4%
Izniegums kopā	43582	38517	39155	-11,6%	+1,7%
<i>t. sk. grāmatas</i>	28714	25568	24200	-11%	-5,3%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	14722	12860	14924	-12,6%	+16,1%
<i>t.sk. audiovizuālie izdevumi</i>	146	89	31	-39%	-65%
<i>t. sk. bērniem līdz 18 g.v.</i>	5101	5608	7499	+9,9%	+33,7%
Bibliotekārais aptvērums % no iedzīvotāju skaita pagastā/ pilsētā	23%	22%	25%		
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	51%	49%	64%		
Iedzīvotāju skaits*	7271	7154	7049	-1,6	-1,5
	B- 1185	B-1174	B-1155	B -0,9	B -1,6

* *Izmantoti Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk tekstā – PMLP) dati par iedzīvotāju skaitu pašvaldībās*

Aizvadītajā gadā reģiona bibliotēku pamatrādītājiem ir novērojama pozitīva dinamika. Aktīvo lietotāju kopskaits, salīdzinot ar 2021. gadu palielinājies par 5,5%, bibliotēku apmeklējums pieaudzis par 10,7%. Tas nozīmē, ka, pateicoties Covid laikā ieviesto ierobežojumu atcelšanai, iedzīvotāji aktīvāk sāk apmeklēt bibliotēku un izmantot tās piedāvātās iespējas. Kopējais izniegumu skaits gan palielinājies tikai par 0,6%, rādītāji liecina, ka grāmatas bijušas mazāk pieprasītas (-7,1%), toties par 9,2% pieaudzis izniegto periodisko

izdevumu skaits. Bibliotēku darbinieku ikdienas novērojumi liecina, ka mainās lasīšanas paradumi- daļa lasītāju par prioritāti izvēlējušies nevis grāmatu, bet preses lasīšanu.

Tāpat bibliotēku darbinieki novērojuši, ka vecākās paaudzes bibliotēku lietotāji tomēr vēl arvien ir Covid-19 pandēmijas laika ierobežojumu ietekmē - mazāk apmeklē klātienē pasākumus, bibliotēkas apmeklē retāk, apmeklējuma reizē paņemot lielāku skaitu lasāmvielas, kā arī - izvēlas bibliotēku piedāvāto pakalpojumu- grāmatu piegādi dzīves vietā. Ievērojams pieaugums (+56,7%) ir bērnu, jauniešu apmeklējumam, jo tieši viņi bibliotēku izvēlas kā satikšanās un brīvā laika pavadīšanas vietu, kas Covid laikā bija liegta.

Fizisko apmeklējumu skaitu bibliotēkās noteikti ietekmēja arī tas, ka 11 bibliotēkas strādā nepilnu darba nedēļu - tās atvērtas lasītājiem 4 dienas (32h) nedēļā, Kalncempjos- 1 dienu (8h) nedēļā.

Pededzes bibliotēkas vadītāja: “Aktīvo lietotāju kopskaits, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājies par 9,3%. Tam par iemeslu kalpo VPVKAC atvēršana, jo iedzīvotāji, iegriežoties risināt kādu sev būtisku jautājumu, izrāda interesi arī par bibliotēkas pakalpojumiem. Manāmi sarucis apmeklējums jauniešu vidū. Tam par iemeslu kalpo pamatskolas slēgšana. Pagasta bērni agri no rīta aizbrauc uz dažādām skolām un vakarā atgriežas. Turklāt katrā skolā un pagastā, kur ir skola, ir arī bibliotēka, kura ir ērtāk sasniedzama.”

Neoliedzami, ka ietekmi uz statistikas rādītājiem atstāj arī iedzīvotāju skaita negatīvās izmaiņas. Iedzīvotāju skaits pēdējos 3 gados novadā samazinājies par 3,7% jeb 572 iedzīvotājiem, kas iedzīvotāju skaita ziņā ir viens vidēja lieluma pagasts novadā. Alūksnes pilsētā iedzīvotāju skaits laikā no 2020.gada samazinājies par 222 iedzīvotājiem jeb 3%.

Par bibliotēkas lietotājiem iesaistīti 31% novada iedzīvotāju, Alūksnes pilsētā- 25%.

- **Pakalpojumu attīstība, jauninājumi**

26.05.2022. Alūksnes novada pašvaldības dome apstiprina jaunus Alūksnes novada bibliotēkas lietošanas noteikumus, kas ir saistoši arī visām novada bibliotēkas struktūrvienībām. Lietotāju reģistrācijā tagad visām bibliotēkām ir vienotas reģistrācijas formas - iesniegumi-anketas, kuros lietotāji aicināti atzīmēt, ka vēlas saņemt informāciju par bibliotēkas jaunumiem uz e-pastu un saņemt attālinātās piekļuves datus e-katalogam un datu bāzēm, kā arī aicināti uzrādīt savas intereses, kuras tiks ņemtas vērā, komplektējot bibliotēku krājumus. Līdzīgi arī bibliotēkas lietotāja līdz 18 gadu vecumam reģistrācijas iesniegumā - galvojumā ir iespēja atzīmēt savas vēlmes par informācijas saņemšanu uz e-pastu, gan par jaunumiem bibliotēkā, gan lasīšanas veicināšanas programmu “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Attālināti reģistrēties tagad iespējams ne tikai Alūksnes bibliotēkā, bet ikvienā Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībā, aizpildot pieejamo reģistrācijas formu.

01.03.2022. darbu uzsāka Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs Alūksnes novada Pededzes pagasta bibliotēkas telpās. Tas izveidots ar VARAM atbalstu. Klientu apkalpošanas centrā iedzīvotājus apkalpos Pededzes bibliotēkas vadītāja Mirdza Korne. Klientu apkalpošanas centrā ir iespējams saņemt informāciju par pašvaldības pakalpojumiem un iesniegt pašvaldībai adresētu iesniegumu, kā arī saņemt pieprasītākos valsts iestāžu pakalpojumus. Ir iespējams pašam patstāvīgi vai ar darbiniekam palīdzību izmantot kādu no valsts pārvaldes pakalpojumu portālā www.latvija.lv pieejamajiem e-pakalpojumiem. Centrā ir iespējama arī atsevišķu valsts pārvaldes pakalpojumu pieteikšana ar klientu centra personāla palīdzību pilnvarotā e-pakalpojuma risinājumā, apmācība darbā ar datoru, internetu, valsts pārvaldes pakalpojumu portālu www.latvija.lv. Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru minimālajā pakalpojumu grozā ietilpst informēšana un palīdzības sniegšana virknes Lauku atbalsta dienesta, Nodarbinātības valsts aģentūras, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Uzņēmumu reģistra, Valsts ieņēmumu dienesta, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras, Valsts zemes dienesta, Nacionālais veselības dienesta pakalpojumu un e-pakalpojumu saņemšanā.



01.03.2022. atklāts VPKAC Alūksnes novada Pededzes bibliotēkā, vadītāja Mirdza Korne. Foto E.Aploka

31.03.2022. Alūksnes novada pašvaldības domes pieņemtais lēmums Nr. 87 “Par novada nozīmes Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru izveidi” nosaka 2023.gadā izveidot novada nozīmes VPKAC vēl 13 Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībās (pagastu bibliotēkās). 2022.gada nogalē jau uzsākta aprīkojuma iegāde.

Tā kā visas Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienības jau no 01.01.2023. sāk strādāt arī kā pašvaldības klientu apkalpošanas punkti, tad, lai labāk sagatavotos šim darbam, kopā ar pašvaldības administrācijas speciālistiem notika apmācību seminārs un ir sagatavots informatīvs materiāls par pašvaldības pakalpojumiem iedzīvotājiem.

Laikā no 2022.gada oktobra līdz decembrim visās Alūksnes novada bibliotēkās iedzīvotājiem bija iespēja iesniegt pieteikumus valsts atbalstam energoresursu cenu pieauguma kompensēšanai mājāsaimniecībām. Bibliotēku darbinieki sniedza iedzīvotājiem atbalstu iesniegumu noformēšanā un pieņemšanā gan papīra formātā, gan elektroniski. Tas bija saspringts un izaicinājumiem pilns darba periods, jo ļoti īsā laikā vajadzēja apgūt nezināmas lietas, piemēram, darbu sociālās palīdzības administrēšanas programmā SOPA, risināt bibliotēkas ikdienas darbam netipiskas situācijas, kas saistītas gan ar iedzīvotāju īpašuma lietām, īres līgumiem u.c. Darbiniekiem par šo papildus pienākumu tika noteikta 30% piemaksa pie darba algas (oktobrī- novembrī), 15% - decembrī.

2022.gadā Alūksnes novada bibliotēkas lasītājiem, sadarbojoties ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku, tika piedāvātas ne tikai audiogrāmatas, bet arī grāmatas palielinātajā drukā.

Jaunlaicenes bibliotēka pārskata periodā vietējās kopienas iedzīvotājiem katru mēnesi bibliotēkā piedāvāja kādu radošo darbu vai priekšmetu izstādi (svences, lielformāta ziedi, rokdarbi, gleznas u.c.), kas līdz šim tika darīts visai reti.

Gandrīz visās bibliotēkās paplašinājies to lietotāju loks, kuriem attaisnojošu iemeslu dēļ nav iespējas bibliotēku apmeklēt klātienē, tādēļ pārskata periodā vēl populārāks kļuvis pakalpojums - grāmatu piegāde mājās. Mārkalnes bibliotēkas vadītāja vienu reizi mēnesī, sadarbojoties ar pagasta pārvaldi, noorganizēja transportu bibliotēkas apmeklējumam attālāk dzīvojošajiem senioriem, plānojot šajā dienā arī papildus aktivitātes, piemēram, literatūras apskatus, radošas nodarbības vai tikšanās ar pašvaldības administrācijas darbiniekiem. Šo iespēju katrā reizē izmanto vidēji 10 seniori.

Bibliotēku nedēļā iedvesmai un grāmatai par godu Alūksnes novada bibliotēka uzsāka jaunu rubriku “Ko lasa alūksnieši”, aicinot grāmatu draugus dalīties savā lasīšanas pieredzē, atcerēties un ieteikt savas īpašās grāmatas, tādējādi popularizējot gan bibliotēku, gan grāmatas.

Pārskata periodā bibliotēkās ir bijuši pieejami visi līdzšinējie bibliotekārie un informacionālie pakalpojumi, turpinās darbs pie pakalpojumu kvalitātes uzlabošanas.

- **Bibliomāts (grāmatu pakomāti)**

Ierobežotā finansējuma dēļ Alūksnes novada bibliotēkā nav uzstādīts bibliomāts. Šis pakalpojums tiks piedāvāts reizē ar jaunas bibliotēkas infrastruktūras izveidi Alūksnē.

- **E-grāmatu bibliotēka**

*Tabula "E-grāmatu bibliotēkas Alūksnes reģiona statistikas dati" **

	2020.	2021.	2022.
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits kopā	204	244	297
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits pārskata periodā	100	40	53
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums kopā	772	1186	1544
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums pārskata periodā	468	414	358

*KISC dati

E-grāmatu bibliotēkas lasītāju skaits pārskata periodā, salīdzinot ar 2021.gadu, pieaudzis par 32,5%, bet samazinājies izsniegums par 13,5%. Daļa no aktīvākajiem e-grāmatu bibliotēkas lasītājiem atzinuši, ka bibliotēkā ir izlasījuši visas viņus interesējošās tēmas grāmatas. Jauno 3td e-grāmatu bibliotēkas lietotāju skaits vairs neaug tik strauji, jo tie, kas vēlas lasīt virtuālajā vidē, jau ir reģistrējušies kā e-bibliotēkas lietotāji.

E-grāmatu bibliotēka tiek popularizēta gan bibliotēku profilos sociālajos tīklos (mājas lapā, Facebook.lv, Draugiem.lv), gan bibliotēkas interneta vietnē, kur ievietots E-grāmatu bibliotēkas bannerītis. Arī informatīvie plakāti kalpo šim nolūkam. Katru trešdienu bibliotēkas sekotāji tiek iepazīstināti ar E-grāmatu jaunumiem. Par minēto piedāvājumu tiek runāts ne tikai Digitālās nedēļas ietvaros, bet visa gada garumā. Bibliotekāri uzrunā apmeklētājus, aicinot aktīvāk izmantot šīs datubāzes sniegtās iespējas un uzsverot tās priekšrocības. Lasīt e-grāmatas tiešsaistē mobilajā ierīcē vai datorā tiek piedāvāts kā jau esošajiem lasītājiem, tā arī tiem, kuri bibliotēkā reģistrējas pirmoreiz.

Autorizācijas dati tiek piešķirti katram pieaugušajam bibliotēkas lietotājam, kurš ikdienā izmanto internetu, tādā veidā mudinot viņus ieskatīties gan Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogā, gan 3TD e-grāmatu piedāvājumā. Parasti šie dati tiek izsniegti vai nu klātienē, vai arī nosūtīti uz lasītāja norādīto e-pastu. Kopā ar piekļuves datiem lietotājs saņem arī bukletu ar informāciju, kā tos izmantot, lai reģistrētos 3TD e-grāmatu bibliotēkā un portālā letonika.lv. Lasīt e-grāmatas kā alternatīva tiek piedāvāta arī tajos gadījumos, kad lasītāja interesējošais iespieddarbs ir izsniegts vai uz to ir izveidojusies rinda, un ir lietotāji, kas labprāt izmanto šo iespēju. Daži apmeklētāji ir spiesti pagarināt bibliotēkā paņemtos izdevumus, lai tiktu pie e-grāmatu lasīšanas, tas savā veidā disciplinē lasītājus un liek sekot līdzī iespieddarbu nodošanas termiņiem.

Lietotāji, kuri izrāda interesi par e-grāmatām, ir atzinīgi novērtējuši šo pakalpojumu, uzsverot, ka tādā veidā var lasīt vēlamu literatūru, neizejot no mājām. Pozitīvas atsauksmes ir saņemtas arī par regulāri papildināmo plašo grāmatu klāstu, kurš ir daudzveidīgs un aktuāls. Bet, protams, ir arī tādi cilvēki, kuri tomēr pieturas pie klasiskajām vērtībām, dodot priekšroku drukātajam vārdam papīra formātā, jo tā esot labāk, ērtāk, parocīgāk.

- **Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti**

Lietotāju iesaistīšanai bibliotēku pakalpojumu attīstībā visās bibliotēkās ir iekārtotas atsauksmju un ierosinājumu grāmatas, kuras pārsvarā izmanto vecāka gadagājuma cilvēki, lai ierakstīt savus ieteikumus bibliotēkas darba uzlabošanai, kā arī bibliotēku pasākumu apmeklētāji.

Bibliotēku darbinieki seko līdzī sociālo tīklu profilos rakstītajiem ieteikumiem un komentāriem, vērtē skatījumu un lietotāju iesaisti pie bibliotēku sagatavotās informācijas. Sociālo tīklu apmeklējumu statistika apliecina, ka vislielāko atsauču iegūst ar novadpētniecību saistītais saturs. Tiek ņemtas vērā un iespēju robežās arī īstenotas bibliotēkas lietotāju vēlmēs krājuma papildināšanā, periodisko izdevumu klāsta dažādošanā. Lai tās

uzzinātu bibliotēkas izmanto gan mutisku respondentu aptauju, gan sagatavo viena jautājuma anketu. Bibliotēkās lielākoties lietotāju viedokļu uzzināšana par bibliotēkas darbu, pakalpojumiem un to kvalitāti notiek tiešajā saziņā, kas ir efektīvākais veids, īpaši lauku teritorijās.

Alūksnes novada attīstības programmas 2022. – 2027. gadam izstrādes procesā Alūksnes novada iedzīvotāji tika aicināti piedalīties aptaujā, tai skaitā- arī par bibliotēku piedāvājumiem pakalpojumiem. Bibliotēku darbinieki aktīvi iesaistījās, aptaujas popularizēšanā. No 318 saņemtajām atbildēm, 78% respondentu atbildējuši, ka viņus apmierina bibliotēku sniegtie pakalpojumi, 9% (11 respondenti), ka neapmierina un 15% bibliotēku pakalpojumi nav aktuāli, vai viņi tos neizmanto.

Iedzīvotāju ieteikumi, kas attiecas uz bibliotēkām: “Jauna bibliotēkas ēka Alūksnē”; “Gaidām jaunu bibliotēku - netiekam uz otro stāvu”; “Pie bibliotēkām pagastos izvietot vienādas āra lasītavas - lapenes, lai būtu iespējams dažādot bibliotēkas pakalpojumus un pasākumus”; “Pilsētas bibliotēkas celtniecība vai kādas esošās ēkas pielāgošana, lai visiem apmeklētājiem pieejama”; “Māriņkalna bibliotēkai ir cieša sadarbība ar Ziemera pamatskolu, lasīšanas veicināšanai tiek piedāvātas jaunākās Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas grāmatas. Regulāri tiek iepirktas jaunās grāmatas, pasūtīta periodika. Tā turpināt!”; “Lepojos ar Jaunlaicenes bibliotēku!”; “Saglabāt kultūras namu un bibliotēku katrā pagastā, attīstīt novadpētniecību - vēstures krātuves un muzejus”; “Jaunas bibliotēkas būvniecība”; “Jauna, moderna, visiem pieejama bibliotēka Alūksnē”; “Bibliotēka Alūksnē, kvalitatīvi kultūras pasākumi pagastos”; “Atstāt pagastā bibliotēku”; “Lai strādātu kultūras iestādes un bibliotēkas darbinieki ar atbilstošu izglītību, jo mūsu novadā tas nav ”; “Alūksnes pilsētas bibliotēkas pārbūve vai modernizācija atbilstoši mūsdienu prasībām”; “Katrā pagastā savu klientu apkalpošanas punktu bibliotēkā, lai iedzīvotājiem vieglāk veikt visus nepieciešamos maksājumus, dokumentu saņemšanu un iesniegšanu elektroniskajā vidē”; “Alūksnē - visiem pieejamu bibliotēku”; “Pilsētā modernu bibliotēku uzcelt”; “Jauna bibliotēka. Ja plānojat izveidot, tad jaunu, bet ne vecā ēkā. Dzīvojam taču 21.gadsimtā.”; “Pagastos varēja būt izbraukuma bibliotēka”; “Gribētos modernu bibliotēku un sporta centru, peldbaseinu un attīstītu infrastruktūru ziemas aktivitātēm” u.c.

Gatavojoties darbam jaunā statusā (bibliotēkas - klientu apkalpošanas centri) un visām bibliotēkām no 01.01.2023. pārejot uz pilnu darba slodzi, bibliotēkās veikta aptauja par iedzīvotājiem pieejamāku darba laiku.

Lai informētu par bibliotēkas pakalpojumiem un uzzinātu iedzīvotāju viedokli Mārkalnes, Malienas, Liepnas, Pededzes, Jaunlaicenes pagastu bibliotēku darbinieki piedalījušies sava pagasta iedzīvotāju sanāksmēs, kur domes vadība un izpildvara tiekas ar iedzīvotājiem, lai pārrunātu vietējai kopienai svarīgus jautājumus.

- **Jaunu lasītāju/lietotāju piesaiste**

Jaunu lasītāju piesaistei bieži tiek izmantoti bibliotēku rīkotie pasākumi, bibliotēkārās stundas, tikšanās ar dažādām iedzīvotāju grupām ārpus bibliotēkas (seniori, Invalīdu biedrības pārstāvji, Alūksnes Bērnu un jauniešu centrs u.c.), uzrunājot viņus un piedāvājot izmantot bibliotēkas plašo pakalpojumu klāstu. Arī tie cilvēki, kuri uz bibliotēku atnāk tikai apskatīties izstādes, tiek aicināti kļūt par bibliotēkas lietotājiem. Grāmatu un dažādu pasākumu reklamēšana bibliotēkas interneta vietnē un sociālajos tīklos arī veiksmīgi kalpo šim nolūkam.

Pārskata periodā vairākās pagastu teritorijās (Mārkalnē, Liepnā, Pededzē, Jaunalūksnē, Zeltiņos u.c.) notikušas iedzīvotāju sapulces, kurās parasti piedalās arī bibliotēkas darbinieks - tā ir lieliska iespēja atgādināt arī par bibliotēku un tās piedāvājumu, uzklaut iedzīvotāju ieteikumus.

Annas bibliotēkas vadītāja: “Potenciālie bibliotēkas lietotāji tiek uzrunāti individuāli, satiekot arī kādā no pulcēšanās vietām kultūras notikumos pagastā u.c. Laikā, kad darbinieks sniedza atbalstu iedzīvotājiem iesniegumu par apkures izdevumu daļēju kompensēšanu noformēšanā un pieņemšanā, bibliotēku apmeklēja cilvēki, kuri bibliotēkā bija pirmoreiz vai

ļoti sen. Redzot, ka viņi izrāda interesi par žurnāliem, grāmatām, tika piedāvāts kļūt par bibliotēkas lietotājiem, tādējādi tika reģistrēti 9 jauni lietotāji, kas turpina izmantot bibliotēkas pakalpojumus.”

Kā darba pārskatos atzinuši vairāki pagastu bibliotēku darbinieki, ka jaunais pienākums - iesniegumu pieņemšana apkures izdevumu kompensēšanai- uz bibliotēku atveda ne vienu vien pagasta iedzīvotāju, kuri līdz šim bibliotēkas pakalpojumus neizmantoja vai darīja to visai reti. Bibliotēku darbinieki izmantoja šo situāciju, lai potenciālajiem apmeklētājiem pastāstītu par visiem pakalpojumiem, ko piedāvā bibliotēka.

- **Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums**

Alūksnes novadā nevienai bibliotēkai nav ārējā apkalpošanas punkta.

- **Pakalpojumu sniegšanas vieta kā pakalpojums**

Pārskata periodā, tāpat kā iepriekš, Alūksnes novadā darbojās 1 pakalpojumu sniegšanas vieta - Alsviķu pagasta Strautiņos, tai ir noteikts Alsviķu bibliotēkas nodaļas statuss. Pakalpojuma sniegšanas vieta apmeklētājiem pieejama divas dienas nedēļā – pirmdien no plkst. 8:30 līdz 17, ceturtdienās- no plkst. 8:30 līdz 18. Apmeklētājiem pieejami visi bibliotēkas sniegtie pamatpakalpojumi, maksas pakalpojumi, notiek izglītojoši pasākumi un tiek piedāvātas datorapmācības.

- **Bibliotēku pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām**

Alūksnes novada bibliotēkas pakalpojumi pieejami 6 dienas nedēļā, darba dienās bibliotēka lietotājiem atvērta no plkst. 10:00 līdz 18:00, sestdienās no plkst. 9:00 – 15:00.

10 no 16 Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībām apmeklētājiem pieejamas 32 h nedēļā, Kalncempjos- 8 h nedēļā, pārējās- 40 h nedēļā. No 01.01.2023. visiem bibliotēku darbiniekiem noteiktas pilnas darba slodzes.

Svarīga nozīme bibliotēku pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā ir arī fiziskajai videi. 10 bibliotēkas nav pieejamas cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Apsveicami, ka pārskata perioda beigās, likvidējoties pagastu pārvaldēm, tika rasta iespēja 2 bibliotēkām (Ilzenes un Mārkalnes) pārcelties uz esošo ēku 1.stāviem, tādējādi ievērojami uzlabojot pieejamību.

Alūksnes novada bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļas izvietojums 2. stāvā būtiski apgrūtina piekļuvi bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem daļai lasītāju, starp kuriem ir gan vecākā gada gājuma cilvēki, gan personas ar kustību traucējumiem, gan jaunās māmiņas ar bērniem. Šiem cilvēkiem ir iespēja, iepriekš sazinoties ar bibliotekāru, iespieddarbus saņemt 1.stāvā klātienē. Cilvēkiem, kuriem objektīvu iemeslu dēļ nav iespējas nokļūt līdz bibliotēkai, grāmatas un periodiskie izdevumi tiek piegādāti dzīvesvietā. Parasti tas notiek 1 - 2 reizes mēnesī. Grāmatu piegādē iesaistās gan paši bibliotekāri, gan sociālie darbinieki, gan algoto pagaidu sabiedrisko darbu strādnieki, kas nodarbināti bibliotēkās.

Aizvadītajā gadā turpinājās sadarbība ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku, sniedzot iespēju lasītājiem ar redzes traucējumiem izmantot literatūru pielāgotā formātā. Viņiem tika piedāvātas klausāmgrāmatas, grāmatas palielinātā drukā, kā arī zibatmiņā ierakstīto audiogrāmatu kolekcija. Cenšamies pēc iespējas dažādot šādas literatūras saturu, iekļaujot tajā latviešu un ārzemju bestsellerus, kriminālromānus, biogrāfiskos romānus, ceļojumu aprakstus.

Pārskata periodā turpināta sadarbību ar sociālās aprūpes centriem, nodrošinot tiem grāmatu piegādi un apmaiņu: Mārupes bibliotēka- sociālās aprūpes centram “Pīlādži”, Alūksnes novada bibliotēka- sociālās aprūpes centram “Alūksne”.

- **Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām**

Pārskata periodā saviem lasītājiem piedāvājām satikties bibliotēkā kādos no tematiskajiem pasākumiem. Tā, piemēram, mākslas cienītājiem rīkojām vairākas izstādes, piem., alūksnietes Agneses Repules gleznu izstādi, Jāņa Tetera fotogrāfiju izstādi, Ilzes Sliņķes gleznu un fotogrāfiju izstādi, Lauras un Normunda gleznas un zīmējumi, Māra Salmiņa gleznu izstāde u.c.

Cikla “Vēstures stunda” pasākumi pulcināja novadpētniekus, kas ir ļoti uzticami Alūksnes novada bibliotēkas sadarbības partneri.

Visās bibliotēkās vairāk vai mazāk tiek sniegtas konsultācijas maznodrošinātiem iedzīvotājiem dažādu dokumentu sagatavošanā, informācijas ieguvē u.c.

Kā savos pārskatos atzīst bibliotēku darbinieki – grūtāk sasniedzamā mērķauditorija ir jaunieši pēc 18-19 gadu vecuma, kad vispārīzglītojošā skola jau absolvēta un ceļš ved uz citām mācību iestādēm.

Alūksnes novada bibliotēka, atzīmējot Eiropas Jaunatnes gadu, piedāvāja jauniešiem piedalīties diskusijā ar Eiropas Parlamenta deputātu Ivaru Ijabu. Pateicoties sadarbībai un centra *Europe Direct* Gulbene un Gulbenes bibliotēkas atbalstam, novembra beigās Ernsta Gлика Alūksnes valsts ģimnāzijā pie vienaudžiem viesojās brīvprātīgie jaunieši no Itālijas, un Austrijas, kuri darbojas kā brīvprātīgie programmas “Eiropas Solidaritātes korpus” Eiropas Brīvprātīgā darba projekta ietvaros Gulbenes novada pašvaldības iestādēs. Aktīvi jaunieši iesaistījās arī zīmējumu konkursā “Vienoti Eiropā”. Neiztrūkstošas bibliotēkas darba ikdienā ir informācijpratības stundas jauniešiem, kurās stāstām par bibliotēkās pieejamajiem resursiem. Jauniešus aicinājām iesaistīties arī Eiropas eksāmenā, Eiropas Valodu dienā, kuras ietvaros piedāvājām tikties ar alūksnieti, profesionālu tulku ES institūcijās Andri Amantovu, lai ar konkrētu līdzilvēku stāstiem parādītu dažādos izaugsmes ceļus.

Kā norādījuši savos pārskatos bibliotēku darbinieki - visaktīvākā bibliotēku lietotāju mērķgrupa ir seniori.

Alūksnes novada bibliotēkā arī pārskata periodā veiksmīgi turpinājās grāmatu piegāde dzīvesvietā tiem senioriem, kuri paši dažādu iemeslu dēļ nav spējīgi apmeklēt bibliotēku. Ir izveidojusies laba sadarbība ar pilsētas pensionāru biedrību “Sudrabs” un Invalīdu biedrību. Seniori labprāt apmeklē bibliotēkas organizētos pasākumus, kā arī aicina bibliotēkas pārstāvjus pie sevis, lai uzzinātu par jaunumiem bibliotēkā, kā arī labprāt piedalās dažādos pasākumos un izmanto iespēju bibliotēkā uzlabot savas datorprasmes un medijpratību.

Alsviķu bibliotēkā darbību turpināja senioru grupa “Par prieku sev un citiem”. Gada laikā 44 reizes tika organizēti dažādi pasākumi, kuros varēja apgūt jaunas zināšanas, noskatīties filmas, spēlēt spēles, kā arī pie kafijas tases pārrunāt aktuālākos dzīves jautājumus. Senioriem tika sarīkoti 4 jauno grāmatu apskati un sagatavota prezentācija par “Vecāku žūrijas - 2022” grāmatām. Neizpalika arī noslēguma pasākums, kurā varēja izteikt savu viedokli par izlasīto. Bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietā Strautiņos 41 reizi seniori tikās kopīgās datorapmācībās, dodot iespēju to apmeklētājiem gan nostiprināt esošās zināšanas, gan arī apgūt vēl nezināmo.

Annas bibliotēka - vairākas tikšanās ar vokālā ansambļa “Tik un tā” dalībniekiem, ieskatoties ansambļa tapšanas vēstures lappusēs.

Joprojām aktīvi darbojas Bejas bibliotēkas lasītāju klubīnš “Pipariņš”, regulāri vienreiz mēnesī uz tematiskām nodarbībām pulcējas vietējās kopienas seniores.

Ilzenes bibliotēkā, sadarbojoties ar atsevišķām pagasta interešu grupām, tika realizētas dažādas aktivitātes – meistarklases (puķu pušķu un adventes vainagu veidošana), rokdarbu pulciņa dibināšana, rokdarbu izstādes. Neizpalika arī dalība dažādu kopienu saliedēšanas pasākumu organizēšanā (sporta diena, maksšķerēšanas sacensības). Ģimenēm ar bērniem un citām interešu grupām tiek piedāvāta mājīga un plaša telpa, kur var spēlēt spēles, radoši darboties, kopīgi palasīt grāmatas.

Jaunannas bibliotēka 2022.gada janvārī piedalījās projektā “Šalle Latvijai”, kurā pagasta adītājas vienas dienas garumā ieadīja savu rindu vai rakstu ar Latvijai veltītiem mīlestības vārdiem.

Jaunlaicenes bibliotēka - pagasta senioru kopas "Pūrs" dalībnieku iepazīstināšana ar bibliotēkas aktualitātēm, jaunākām grāmatām, piedāvāto pakalpojumu klāstu, kā arī ar nākotnes iecerēm. Tika organizēta viktorīna "Kā pazīstu savu pagastu un Latviju". Piedalīšanās Alūksnes novada bibliotēkas Facebook vietnē uzsāktajā rubrikā "Ko lasa alūksnieši", daloties savā lasīšanas pieredzē.

Māilupes bibliotēka - tikšanās ar pagasta aktīvākajiem senioriem atmiņu ciklā „Par Māilupes ceļiem”, kurā viņi dalījās atmiņās par savu dzimto pusi.

Māriņkalna bibliotēka - pasākums Ziemera pagasta senioriem, kas bija veltīts dzejnieces Kornēlijas Apškrūmas 85. dzimšanas dienai "Mana mūža vērtību galveno ietvaru veido - Dzimtene, dzimta un māja”.

Mārkalnes bibliotēka - sadarbībā ar sociālo darbinieku tika organizēts īss kurss interneta lietošanā tiem pagasta iedzīvotājiem, kuri ir palikuši bez darba. Senioru kopai organizēti tematiski pasākumi - lasījumi, izzinoša ekskursija uz Latgali, apmeklējot arī Kaunatas bibliotēku. Ģimenēm - tradicionālā Spēļu diena vasaras brīvdienās. Bērniem - izstādes un spēles Bibliotēkas Āra lasītavā vasarā.

Pededzes bibliotēka - Bibliotēku nedēļā gan ar seniorēm, gan ar kolēģiem tika izspēlēta izzinoša spēle par Alūksnes novadu. Jau trešo gadu pēc kārtas Pededzes bibliotēka ir sarunu festivāla LAMPA kopā skatīšanās vieta. Pirms sarunu festivāla tika apmeklēti Apē rīkotie Diskusiju apli. Dzejas dienās Pasaku takas Pasaku namiņā organizēta tikšanās ar dzeju rakstošo pededzieti Kristīni Bogdanovu. Kopā ar seniorēm tika veidoti gaismas lukturīši, fotografēti pagasta lielākie un mazākie tilti.

Zeltiņu bibliotēka - senioru kopā "Zeltenes" pašlaik ir tāda kā paaudžu nomaīņa, jo gadi liek manīt par veselības problēmām, tādēļ aktīvi notiek jaunu dalībnieku apzināšana un piesaistīšana. Gada sākumā seniores piedalījās akcijā "Šalle Latvijai", adīšanas process notika bibliotēkas telpās. Šis dvēseliskais un skaistais tautas projekts vienoja visu paaudžu adītājas.

Sadarbojoties ar centru Europe Direct Gulbenē, Alūksnes novada bibliotēka piedāvāja topošajiem vai mazajiem uzņēmējiem, amatniekiem gūt iedvesmu savai uzņēmējdarbībai, noorganizējot pieredzes braucienu pie Gulbenes novada uzņēmējiem un videostāstā piedāvājot iepazīt uzņēmēju Alsviķu pagasta uzņēmēja pieredzi kazas siera ražošanā.

- **Digitāli radīta satura piedāvājums, saglabāšana, uzskaitē**

Alūksnes novada bibliotēka veic tikai to dokumentu digitalizāciju, kas saistīti ar novadpētniecību – par Alūksnes novadu, ar reģionu saistītiem notikumiem un cilvēkiem utt. Seno fotogrāfiju un dokumentu, kas saistītas ar pagasta dzīvi, digitalizācijā iesaistījušās arī Annas, Alsviķu, Jaunannas, Liepnas, Veclaicenes un Zeltiņu bibliotēkas. Skat. pārskata nodaļā *Novadpētniecība*.

- **Uzziņu un informācijas darbs**

Kā vienas no pieprasītākajām uzziņām gadu no gada ir informācija par bibliotēkas krājumu un konkrētu izdevumu pieejamību tajā. Dažāda veida un satura uzziņas un informāciju bibliotēkās turpinām sniegt gan klātienē un telefoniski, gan digitāli – vairāk e-pasta sarakstē, retāk sociālajos tīklos. Tematiskie pieprasījumi – gan skolniekiem un studentiem mācībām, gan pieaugušajiem pašmācībai, izklaidei un hobijiem, sadzīvei un veselībai. Alūksnes novada bibliotēkā strādājam arī ar padziļinātām tematiskajām uzziņām, kad klātienē apmeklējuma laikā atlasīto literatūru papildinām ar ieskenētiem rakstiem no monogrāfijām, periodiskajiem izdevumiem, nosūtot piekļuves saiti failu apmaiņas programmā, kā arī norādes uz brīvi pieejamiem resursiem internetā, arī Digitālajā bibliotēkā. Par mājsaimniecību, dārzu, sadzīvi, veselību bieži informācija tiek meklēta žurnālu rakstos, izmantojot Nacionālās bibliotēkas analītikas datubāzi, arī News.lv laikrakstu bibliotēku. Mācībām pieprasītākie temati joprojām ir sabiedriskajās zinātnēs – pedagoģijā, socioloģijā, tiesību zinātnēs.

Vienkāršāko uzziņu izpildē un ne tikai neaizvietojams ir Google meklētājs, tajā pēc apmeklētāju pieprasījuma informācija tiek meklēta gan par iestāžu darba laikiem, adresēm un kontaktinformāciju, autobusu kustības sarakstiem, pat laikapstākļu prognozēm, receptēm.

Mācībām – gan vecāko klašu skolēniem, gan studentiem vairāk tiek izmantots bibliotēkas nozaru un uzziņu literatūras krājums. Uzziņām novadpētniecības jomā izmantota bibliotēkas veidotā novadpētniecības datubāze, to izpildē aktuāla ir arī LNB Digitālā bibliotēka, īpaši periodikas sadaļa.

Lai gan pēc definīcijām un formulējumiem tas nav saistīts ar tradicionālo bibliotēkas uzziņu un informācijas darbu, tomēr nozīmīgu īpatsvaru no bibliotēkara lietotāju apkalpošanas laika aizņem konsultācijas pie datora – gan par e-pasta lietošanu, informācijas meklēšanu, dokumentu veidošanu un formatēšanu, e-pakalpojumu izmantošanu, sociālo tīklu lietošanu un citām iedomājamām un neiedomājamām lietām par un ap datora un interneta izmantošanu, programmām, viedierīcēm.

- **Bibliotēkas izglītojošā darbība**

Alūksnes novada bibliotēka, lai pievērstu iedzīvotāju uzmanību bibliotēkai kā vietai, kur var iegūt jaunas zināšanas un pilnveidot esošās, Digitālās nedēļas ietvaros laikā no 21. līdz 25.martam ik dienu aicināja iedzīvotājus uz konsultācijām un apmācībām e-pakalpojumu izmantošanā, kā arī apgūt kādu no digitālajām prasmēm, kas palīdzēs atvieglot ikdienu, piemēram, izveidot e-pastu, e-adresi, elektroniski saņemt un apmaksāt rēķinus, iesniegt gada ienākumu deklarāciju, apgūt elektroniski parakstīt dokumentu, izveidot prezentāciju u.c. Šo iespēju izmantoja 12 cilvēki.

Tiek turpināta lietotāju apmācība bibliotēkas elektronisko resursu izmantošanā- elektroniskā kopkataloga, bibliotēkā pieejamo datu bāzu izmantošanā, e-pakalpojumu saņemšanā, sociālo tīklu un interneta izmantošanā, konsultējot gan individuāli, gan informācijpratības stundās u.c.

Sadarbībā ar skolām Alūksnes novada bibliotēkā notiek informācijpratības stundas, kurās skolēni (atbilstoši vecumgrupām) tiek iepazīstināti ar bibliotēkas pakalpojumiem, tiek mācīti, kā izmantot tradicionālos informācijas nesējus- grāmatas, preses izdevumus, un kādus elektroniskos resursus, datu bāzes piedāvā bibliotēka, kurus skolēni var izmantot mācību procesā.

Alūksnes novada bibliotēkā savus pakalpojumus piedāvā centra *Europe Direct* Gulbene Alūksnes filiāle, kuras viens no svarīgākajiem uzdevumiem - nogādāt līdz vietējās kopienas iedzīvotājiem aktuālu informāciju ES jautājumos, organizējot pasākumus, izplatot informāciju interneta vietnēs un sociālajos tīklos, izplatot informatīvus materiālus klātienē. Lai pievērstu uzmanību valsts atveseļošanas un noturības plāna *NextGenerationEU* realizācijai, kura mērķis ir stimulēt valsts ekonomiku un atveseļoties no Covid-19 pandēmijas sekām, *Europe Direct* Gulbenē Alūksnes filiāles darbinieki vietējās kopienas iedzīvotājus aicināja iepazīties ar līdzpilvēku pieredzi uzņēmējdarbībā - tika izveidots video sižets par uzņēmēju Alsviķu pagastā, kurš uzsācis ražot kazas sieru, un noorganizēts pieredzes brauciens pie Gulbenes novada uzņēmējiem.

Akcentējot Eiropas Komisijas prioritāti *Eiropas Zaļais kurss*, radošajā nodarbībā “Lietu stilīgā otrā dzīve” ar praktiskiem piemēriem rādot un stāstot par BrīvBodes ideju, aicinājām aizdomāties par videi draudzīgāku dzīvesveidu, padomāt, vai tiešām nepieciešams pirkt jaunas lietas, vai arī labāk iemācīties salabot un atjaunot esošo un radoši izmantot dažādus priekšmetus atkārtoti. Savukārt skolēni tika aicināti uz Jaunannas Zaķu salu, lai kopā ar Dabas aizsardzības pārvaldes ekspertiem piedalītos izzinošā nodarbībā “Dabas vēstules”.

Tā kā 2022.gads tika pasludināts par Eiropas Jaunatnes gadu, tad arī *Europe Direct* Gulbenē Alūksnes filiāle piedāvāja aktivitātes jauniešiem. Tā, piemēram, pasākumā “Diskutē ar Eiropas ekspertu!” jauniešiem bija iespēja tikties ar Eiropas Parlamenta deputātu Ivaru Ijabu. Bet pateicoties centra *Europe Direct* Gulbene un Gulbenes bibliotēkas atbalstam, novembra beigās Ernsta Glika Alūksnes valsts ģimnāzijā viesojās brīvprātīgie jaunieši no Itālijas, un Austrijas, kuri darbojas kā brīvprātīgie programmas “Eiropas Solidaritātes korpuss” Eiropas Brīvprātīgā darba projekta ietvaros Gulbenes novada pašvaldības iestādēs. Ģimnāzijas audzēkņiem bija iespēja tuvāk uzzināt par programmu “Eiropas Solidaritātes korpuss” un ko tā piedāvā jauniešiem, ieklausīties brīvprātīgo jauniešu stāstos un pieredzē, diskutēt un uzzināt,

cik nozīmīga ir valodu apguve skolā, kādi izaicinājumi jāpieņem, lai dzīvotu un strādātu citā valstī, tālu prom no mājām, par to, kādas prasmes ir visvairāk noderīgas, iesaistoties brīvprātīgo darbā u.c. Lai tuvāk iepazītu Latviju un šīs puses vēsturi, brīvprātīgajiem jauniešiem bija iespēja piedalīties izzinošā nodarbībā Alūksnes Bānīša stacijā, kā arī iepazīties ar Eiropas Savienības finansējuma atbalstu renovēto Ernsta Gлика Alūksnes valsts ģimnāzijas ēku.

Jauniešus aicinājām iesaistīties arī Eiropas eksāmenā, Eiropas Valodu dienā, kuras ietvaros piedāvājām tikties ar alūksnieti, profesionālu tulku ES institūcijās Andri Amantovu, u.c. iniciatīvās, ar mērķi parādīt virzienus, kas jauniem cilvēkiem paver dažādas perspektīvas un būt aktīviem Eiropas pilsoņiem.

Alsviķu bibliotēkā individuāli veiktas apmācības 40 lietotājiem, konsultējot viņus dažādos jautājumos (i-banka, rēķinu izdruka, dzīvesvietas deklarēšana, e-pasta izveide, iesniegumu rakstīšana un nosūtīšana dažādām iestādēm (elektrum.lv, SIA Tet), darbs portālā epakalpojumi.lv, bankas izrakstu izdrukas u.c.). Palīdzība sniegta gan klātienē, gan attālināti. Apmācības turpina vēl 8 seniori. Savukārt, Strautiņos datorapmācību turpina 3 seniori, bet individuāli apmācīti gada laikā aptuveni 40 lietotāji, kuriem vajadzību spektrs bijis diezgan plašs: darbs portālā epakalpojumi.lv, i-bankas izdrukas, saziņa ar elektrikum.lv, rēķinu izdrukas no e-pasta, vairāku dokumentu skenēšana un pievienošana dokumentam, lai nosūtītu notāram.

Annas bibliotēkā datorprasmes interneta un e-pakalpojumu lietošanā un bibliotēkā pieejamo informācijas resursu izmantošanā individuāli apguvuši 2 cilvēki.

Ilzenes bibliotēkā regulāri tiek nodrošinātas konsultācijas par bibliotēkas pakalpojumiem un resursiem, datora un interneta izmantošanu, darbošanos e-vidē. Bibliotēkas darbiniece 2022. gadā apguva programmu “Digitālo aģentu tālmācības kurss”, lai pilnvērtīgi varētu sniegt vajadzīgo atbalstu katram bibliotēkas apmeklētājam un iedrošināt izmantot e-pakalpojumus.

Jaunannas bibliotēkā iespēju iemācīties darboties ar datoru un internetu, kā arī iepazīt datu bāzes ir izmantojis viens bibliotēkas lietotājs, kurš tika individuāli apmācīts. Arī senioriem bija iespēja apgūt datorprasmes, bet viņi tomēr neizrādīja īpašu vēlmi mācīties. Bibliotēkas darbiniece kā sadarbības partneris piedalījās Alūksnes novada bibliotēkas rīkotajā izzinošajā nodarbībā Zaķusalā “Dabas vēstules”, kuru vadīja Dabas aizsardzības pārvaldes speciālisti Inta un Andris Somi.

Jaunlaicenes bibliotēka visa gada garumā piedāvāja apmeklētājiem individuālas konsultācijas darbam ar datoru un internetu, dažādu informācijas resursu izmantošanā (datubāzes, bibliogrāfiskie resursi, Nacionālā digitālā bibliotēka u.c.). Individuāli sniegtas konsultācijas par dažādiem jautājumiem – darbs ar datoru, informācijas meklēšana internetā, viedtālruna lietošana, i-bankas un e-pasta izmantošana, e-paraksta pielietošana. Tika nodrošināta palīdzība un skaidrojošais darbs par portālu Latvija.lv un tajā pieejamo pakalpojumu daudzveidību (darba nespējas lapas, pensijas uzkrājumi, dzīves vietas adreses maiņa, iesniegumi iestādēm u.c.). Sniegta palīdzība pie avio biļešu iegādes, ienākumu deklarācijas sagatavošanas (EDS), saziņas ar dažādām iestādēm (Uzturlīdzekļu fonds, Zemesgrāmatu nodaļa, Pilsonības un migrācijas pārvalde, sociālais dienests), kā arī noformēts pieteikums pie ārsta uz konsultāciju u.c.

Liepnas bibliotēkā skolēni iepazīs ar īsinājumaustīņu izmantošanu, lai racionālāk darbotos ar datora ierakstiem. Konsultācijas par informācijas meklēšanu, par i-bankas lietošanu telefonā un datorā tiek sniegtas visa gada garumā.

Malienas bibliotēkā apmācības notika individuāli, ņemot vērā katra lietotāja intereses. Aktuālākie pakalpojumu klāstā ir dažāda veida iesniegumi, gada deklarāciju sagatavošana (vid.gov.lv), B darba nespējas lapas iesniegšana (VSAA), elektroniskā līgumu parakstīšana, NĪN maksājumu veikšana (epakalpojumi.lv), iepazīšanās ar prognozēto pensijas apmēru (latvija.lv), analīžu rezultātu pārliukošana (datamed.lv), e-veselības sniegtās iespējas, i-banku izdrukas.

Māriņkalna bibliotēkā apmeklētājiem rīkotas individuālās apmācības gan datorprasmju apguvē, gan e-pakalpojumu lietošanā. Gada laikā 8 cilvēki ir izmantojuši šo iespēju. Daži

seniori pēc apmācībām labprāt sākuši lasīt laikrakstus www.news.lv vietnē. Tiek stāstīts arī par Letonika.lv datu bāzes informācijas iespējām u.c.

Mārkalnes bibliotēkā 7 lietotāji individuāli tika apmācīti e-pakalpojumu izmantošanā (14h).

Pededzes bibliotēkā ir iecienītas individuālas apmācības. Dokumenta vai fotogrāfijas izdrukāšanu no WhatsApp lietotnes gada laikā apguvuši 4 lietotāji (2 stundas). Aizvadītajā gadā aktuāla kļuva e-paraksta lietošana, iespēju apgūt šo jauninājumu izmantoja 2 apmeklētāji (30 min.). Darba nespējas lapas iesniegšana VSAA interesēja 4 cilvēkus (1 stunda). Savukārt, medicīnisko analīžu rezultātu izdrukāšana bija nepieciešama 5 lietotājiem (40 min).

Veclaicenes bibliotēka piedāvāja individuālās apmācības datorprasmēs un e-pakalpojumu lietošanā. Šo iespēju izmantoja 4 interesenti.

• **Medijpratība**

Aizvadītajā gadā apmācības tika rīkotas gan jaunākās, gan vecākās paaudzes pārstāvjiem, jo uzlabot prasmes un iemaņas mediju satura lietošanā un viltus ziņu atpazīšanā ir svarīgs un aktuāls jautājums visām vecuma grupām.



Medijpratības nodarbību Alūksnes novada bibliotēkā apmeklēja senioru biedrības "Sudrabs" dalībnieki

Alsviķu bibliotēkā tika rīkotas apmācības senioru grupai "Par prieku sev un citiem" par to, kā sevi pasargāt no krāpniekiem virtuālajā vidē. Tajās piedalījās 10 bibliotēkas apmeklētāji. Nedaudz par draudiem internetā tika pārrunāts arī ar pirmsskolas izglītības iestāžu "Zemenīte" un "Saulīte" bērniem un audzinātājiem.

Annas bibliotēkā medijpratības pasākumi tika organizēti individuāli, ikdienā darbojoties – konkrēti rādot un pastāstot, izvērtējot avotus, attīstot kritisko domāšanu.

Jaunlaicenes bibliotēkā Digitālās nedēļas ietvaros notika konsultācijas par e-paraksta lietošanu, e-adresi un citiem e-pakalpojumiem, kā arī par drošību internetā.

Liepnas bibliotēkā tika rīkotas individuālas apmācības 8.klases skolēniem.

Malienas bibliotēkā ar pirmsskolas vecuma bērniem un jaunāko klašu skolēniem tika pārrunāti jautājumi par drošību internetā, izmantojot drossinternets.lv mājas lapas piedāvājumus un animācijas filmu "Aitu dzīve" sniegtās iespējas.

Mārkalnes bibliotēkā senioru ikmēneša tikšanās tika veiktas pārrunas par to cik svarīga ir medijpratība, par viltus ziņām un kā tās atpazīt.

- **Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem**

Alūksnes novada bibliotēkā un tās struktūrvienībās drukātā veidā pieejams pašvaldības informatīvais izdevums “Alūksnes Novada Vēstis”, kurš sniedz visaptverošu informāciju par pašvaldības un tās iestāžu darbu, realizētajiem projektiem, te īsumā publicēti jautājumi, kuri tiek izskatīti domes sēdēs, saistošie noteikumi, aptaujas un kultūras iestāžu, t. sk. bibliotēku, pasākumu plāni kārtējam mēnesim. Izdevums iznāk 1 reizi mēnesī. Izdevums lasāms arī elektroniskā formātā pašvaldības [interneta vietnē](#) un Lursoft laikrakstu bibliotēkā news.lv.

Alūksnes novada [domes lēmumi](#) arī pieejami pašvaldības interneta vietnē. Alūksnes novada bibliotēka veido pašvaldības dokumentu datu bāzi, kurā var viegli atrast nepieciešamo domes lēmumu. Alūksnes novada pašvaldības mājas lapā sadaļā [Dokumenti](#) var atrast visus svarīgākos dokumentus, kas attiecas uz pašvaldības darbu un iedzīvotājiem. Tā kā visas bibliotēkas regulāri no pašvaldības saņem aktuālu informācija, par to, kas notiek pašvaldībā, tad ar to tiek iepazīstināti arī iedzīvotāji. Aktuālākā informācija, arī deputātu un domes vadības pieņemšanas laiki, tiek izlikti redzamā vietā uz informatīvajiem stendiem bibliotēkās un pagastu centros.

No 01.03.2022. Pededzes bibliotēkā sāk darboties VPVKAC, kur atrodama visaptveroša informācija arī par dažādu valsts institūciju piedāvātajiem pakalpojumiem, daļu no tiem iespēja arī saņemt. Bibliotēkā ir informācija par iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem, kuri pieejami VPVKAC.

Gandrīz visi bibliotēku darbinieki, kuriem darbs saistīts ar lietotāju apkalpošanu, pilnveidojuši savas prasmes VARAM atbalstītajā apmācību programmā digitālajiem aģentiem, lai pilnveidotu savas zināšanas arī par valsts iestāžu piedāvātajiem e-pakalpojumiem.

- **Elektroniskais katalogs kā pakalpojums**

Kopš administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā elektroniskais katalogs pārdēvēts par “Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogu” (iepriekš - “Alūksnes un Apes novada bibliotēku kopkatalogs”), tajā pieejami dati par informācijas resursiem, kas atrodas bibliotēkās Alūksnes novada teritorijā un bijušajā Apes novada teritorijā, kas tagad iekļauts Smiltenes novadā. Kopā tās ir 26 bibliotēkas:

- Alūksnes novadā - Alūksnes novada bibliotēka un 16 novada publiskās bibliotēkas kā struktūrvienības, trīs skolu bibliotēkas (Alūksnes pilsētas sākumskolas bibliotēka, Ernsta Gлика Alūksnes Valsts ģimnāzijas bibliotēka, Alūksnes novada vidusskolas bibliotēka);
- Smiltenes novadā – četras publiskās bibliotēkas (Apes, Gaujienas, Trapenes, Vidagas) un divas skolu bibliotēkas (Dāvja Ozoliņa Apes pamatskola un Ojāra Vācieša Gaujienas pamatskola).

Tabula “BIS ALISE izmantošana”

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Autorizēti lietotāji (2022)	Pasūtīts (Web) eksemplāru (2022)
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana		
Alūksnes reģiona publiskās bibliotēkas	21	21	21	21	21		332
Alūksnes reģiona skolu bibliotēkas	5	5	2	1	5		

Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogā pārskata gadā veiktas 138325 sesijas (kas ir neliels pieaugums, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu – plus 4%), no tām autentificētas – 831.

Pasūtīto izdevumu un pagarinājuma pieprasījumu skaits kļuvis mazāks. Pasūtīti 332 izdevumi (-18%), izsnieguma termiņu pieprasīts pagarināt 412 reizes (-37%).

Tabula “Autorizētie lietotāji Alūksnes novada bibliotēkā un tās struktūrvienībās”

	2020.	2021.	2021.	% salīdzinot ar iepř. gadu	
Aktīvie lietotāji kopā	4536	4365	4605	-4	+5
Autorizētie lietotāji kopā	849	824	871	-3	+6
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	353	191	333	-46	+74

Par elektroniskā kataloga sniegtajām iespējām informējam apmeklētājus individuāli, izvietojam par to informatīvus materiālus bibliotēkas telpās, atgādinām sociālajos tīklos, izsniedzam autorizācijas datus jaunajiem lasītājiem. Turpināsim to darīt, jo tas ir ērts pakalpojums gan bibliotēkaram, gan lasītājam, bet jāatzīmē arī tas, kas novērots gan Alūksnes novada bibliotēkā, gan lasāms pagasta bibliotēku atskaitēs - ne visiem apmeklētājiem ir iespēja, prasmes vai gribēšana būt tik ļoti digitāliem. Lasītāji, īpaši mazajās pagastu bibliotēkās, novērtē un dod priekšroku tiešai komunikācijai, izvēloties lasāmvielu uz vietas. “Kopumā var teikt, ka lauku iedzīvotājiem liekas vieglāk pazvanīt vai, atnākot uz bibliotēku, pieteikties rindā uz kādu grāmatu. Tiem, kuri internetu izmanto ikdienā, aicinu šo pakalpojumu izmantot” - tā Jaunannas bibliotēkas vadītāja. Arī Liepnas bibliotēkare atzīmē, ka informācija par kataloga iespējām tiek sniegta, bet lielākoties lasītājiem šķiet ērtāk un ātrāk klātienē vai telefoniski jautāt par izdevuma saņemšanas iespējām. Jānovērtē un jārespektē individuāla pieeja lasītājam un viņa izvēlei, kā saņemt pakalpojumu, vienlaikus neaizmirstot katru iespējamo lietotāju informēt par elektroniskā kopkataloga izmantošanas priekšrocībām.

- **Digitalizācija**

Alūksnes novada bibliotēka veic tikai to dokumentu digitalizāciju, kas saistīti ar novadpētniecību – par Alūksnes novadu, ar reģionu saistītiem notikumiem un cilvēkiem utt. Seno fotogrāfiju un dokumentu, kas saistītas ar novadpētniecību, digitalizācijā iesaistījušās arī Annas, Liepnas, Veclaicenes, Mārkalnes un Zeltiņu bibliotēkas. Skat. pārskata nodaļā *Novadpētniecība*.

- **Iekšzemes SBA**

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību SBA rādītāji”

SBA	2020.	2021.	2022.	+/- %	
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	1330	1575	1514	+18,4	-3,9
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	1317	1554	1505	+18	-3,2

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas SBA rādītāji”

SBA	2020.	2021.	2022.	+/- %	
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	71	94	127	+32,4	+35
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	639	408	494	-36	+21

Izdevumu aprīte galvenokārt notiek starp Alūksnes un četrām Smiltenes (bijušajam Apes) novadu bibliotēkām. Grāmatu apmaiņā iesaistās arī Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas un Alūksnes pilsētas sākumskolas bibliotēkas. Ar visām bibliotēkām ir izveidojusies laba sadarbība, kolēģu atsaucība nodrošina pakalpojuma pieejamību ļoti īsā laikā posmā. SBA kārtā tiek izsniegti dažādi bibliotēkas resursi: grāmatas, žurnāli, audio un videoieraksti. Pieprasīta tiek gan latviešu un ārzemju daiļliteratūra, gan arī dažādu nozaru izdevumi (medicīna, psiholoģija, ceļojumi, pedagogija u.c.), kuru nav bibliotēkas krājumā, kā arī jaunieši ātrākai lietotāju pieprasījumu apmierināšanai. Lai SBA moduli varētu pēc iespējas efektīvāk

izmantot, bibliotēkām regulāri jāseko līdzi cirkulācijas datiem, lai redzētu pieprasījumus un operatīvi apstrādātu tos.

Pārskata periodā SBA pakalpojumus izmantoja visas 17 novada bibliotēkas.

Alūksnes novada bibliotēka citām reģiona bibliotēkām izsniegusi 493 dažāda veida bibliotēkas resursus, 1 izdevums izsniegts ārpus novada - Pļaviņu bibliotēkai. Viens izdevums tika saņemts no Cēsu Centrālās bibliotēkas. Savukārt, izmantojot 19 bibliotēku krājumus un saņemot no tām 121 grāmatu, tika izpildīti Alūksnes novada bibliotēkas lasītāju pieprasījumi.

- **Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā**

Alūksnes novada bibliotēkā pieaugušo nodaļas atrodas 2.stāvā, līdz ar to joprojām problemātiski nodrošināt telpu fizisku pieejamību apmeklētājiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiņiem utt. Arī lifta ierīkošana vecajā ēkā ir problemātiska, vienīgais risinājums -- ir jauna bibliotēka Alūksnē. Atkārtoti ir izsludināts metu konkurss jaunai bibliotēkai. Līdz ar to atrisinātos pieejamības problēmas.

Alsviķu bibliotēka nav pieejama cilvēkiem ar kustību traucējumiem, problēma tiek risināta, apkalpojot apmeklētājus kultūras nama 1. stāva foajē. Tādā pat veidā iespieddarbi tiek izsniegti arī cienījama vecuma senioriem, kuriem ir apgrūtināta kāpšana uz otro stāvu.

Annas bibliotēkai nepieciešams pacēlājs, lai 2. stāvā varētu nokļūt cilvēki, kuri nespēj uzkāpt pa kāpnēm. Finansējuma trūkuma dēļ pašreiz tas nav iespējams. Tāpēc tiek rasti citi risinājumi, lai visiem klientiem būtu nodrošināta vajadzīgo pakalpojumu saņemšana.

Ilzenes bibliotēkā aktuāla problēma ir viedtālruna iegāde, jo WhatsApp saziņai tiek izmantots darbinieka privātais telefons. Lielākā daļa apmeklētāju sev interesējošo izdevumu atsūta attēla veidā, arī informācijas nosūtīšanai par plānotajām aktivitātēm plaši tiek izmantota WhatsApp lietotne. Gada nogalē par valsts mērķdotāciju VPVKAC izveidei bibliotēkai iegādāts viedtālrunis.

Vienīgā problēma Jaunannas bibliotēkā ir tās nepiemērotība personām ar īpašām vajadzībām, jo stāvo kāpņu dēļ bibliotēkas pakalpojumu saņemšana ir apgrūtināta daļai lietotāju. Pacēlāja ierīkošana veiksmīgi atrisinātu šo problēmu, bet ierobežotā finansējuma dēļ tas nav iespējams.

Samērā neredz Malienas bibliotēkā reģistrēto lietotāju izmanto Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogu iespieddarbu rezervēšanai vai to lietošanas termiņa pagarināšanai. Tas nozīmē, ka apmeklētāji vēl aktīvāk jāinformē un jāizglīto par šīm iespējām.

Mārkalnes bibliotēka brīvdienās ir slēgta, tāpēc tās darba laiks būtu jāpielāgo strādājošo pagasta iedzīvotāju vajadzībām.

Zeltiņu bibliotēkas pieejamību un pakalpojumu kvalitāti ietekmēja dalītais darba laiks, kad bibliotēkas vadītāja strādā vēstures krātuvē, kura ir viņas pārziņā no 01.01.2020., bet neatrodas līdzās bibliotēkai.

6. Krājums

- Krājuma komplektēšanas politika un organizācija**

2022. gadā Alūksnes novada bibliotēkas galvenais uzdevums – bibliotēku krājuma saturiskās kvalitātes uzlabošana un atbilstība lietotāju pieprasījumam, kā arī – krājumu inventarizācijas 9 bibliotēkās.

Alūksnes novada bibliotēka krājuma komplektēšanu veica saskaņā ar 2019.gadā izstrādāto krājuma komplektēšanas un organizācijas politiku. Tā kā ar 01.07.2022. mainīts Alūksnes novada bibliotēku pārvaldības modelis, tad uzsākts darbs pie jauna krājuma komplektēšanas un organizācijas dokumenta izstrādes. Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībām, gatavojoties akreditācijai, izstrādāti jauni komplektēšanas un krājuma organizācijas dokumenti.

Bibliotēku krājumi tika papildināti regulāri un pēc dokumentu veidiem. Lai veidotu kvalitatīvu, dažādu lietotāju grupu pieprasītu krājumu, tika komplektēta dažāda veida literatūra. Prioritātes nemainīgas: latviešu un tulkotās daiļliteratūras izdevumu iegāde; izdevumi bērniem un pusaudžiem; jaunākā nozaru literatūra; novadpētniecības izdevumi un citi materiāli par Alūksni, tās apkārtni, nozīmīgām personībām.

- Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums**

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums”

	2020.	2021.	2022.	+/- % salīdzinot ar iepriekšējo gadu	
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	38030	40120	40959	+5,5	+2,1
<i>t. sk. grāmatām</i>	24595	26404	28502	+7,4	+7,9
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	6506	6111	5706	-6,1	-6,6
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	13435	13716	12457	+2,1	-9,9
Finansējums krājumam uz 1 iedz. novadā	2,44	2,67	2,73	+9,4	+2,3
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	38030	40120	40959	+5,5	+2,1

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums”

	2020.	2021.	2022.	+/- % salīdzinot ar iepriekšējo gadu	
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	7319	7273	7098	-0,6	-2,4
<i>t. sk. grāmatām</i>	4725	4750	5027	+0,5	+5,8
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	1205	1403	1605	+16,4	+14,4
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	2594	2523	2071	-2,6	-17,9
Finansējums krājumam uz 1 iedz. pilsētā	1,01	1,02	1,01	+1	-1
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	7319	7273	7098	-0,7	-2,4

Pašvaldības kopējais finansējums komplektēšanai ir palielinājies par 2%, taču grāmatu cenas arvien paaugstinās, līdz ar to iegādāto grāmatu eksemplāru skaits ir mazāks. Preses abonēšanai piešķirtie līdzekļi iepriekšējo gadu robežās, jo lasītāju interese par preses izdevumiem pieaug, abonēto izdevumu klāsts ir plašs un daudzveidīgs – pārsvarā latviešu valodā, nedaudz – svešvalodās. Grāmatu iegādei izmantojam piegādātājus: SIA “Virja LK” un SIA “Apgāds Zvaigzne ABC” Alūksnes grāmatnīca. Grāmatas tiek iegādātas tikai 1 eksemplārā, ja nav īpaši nosacījumi nozīmības ziņā – kā piemēram, saistība ar pilsētu, novadu, (K. Sabaļauskaite “Pētera imperatore”, L. Brīdakas darbi u.c.).

Alūksnes novada pašvaldība krājuma komplektēšanai uz 1 iedzīvotāju piešķirusi EUR 2,73 (+0,10 EUR, salīdzinot ar 2021.gadu).

Alūksnes novada bibliotēkai finansējums krājuma komplektēšanai uz 1 iedzīvotāju ir viszemākais- EUR 1,01 (-0,01). Bibliotēkām piešķirtie finanšu līdzekļi krājuma komplektēšanai atbilst Ministru kabineta noteikumu Nr.415 „Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvi” ieteikumiem.

Grāmatu iegādei bibliotēkas tērējušas 69,6% no kopējā krājuma papildināšanai piešķirtā finansējuma, preses izdevumu abonēšanai- 30,4%, kas ir labs proporcionālais finansējuma dalījums par prioritāti izvirzot grāmatu krājuma papildināšanu. Alūksnes novada bibliotēkā-grāmatām: 70%, presei- 30%.

- **Rekatalogizācija**

Alūksnes novada publisko bibliotēku krājumu rekatalogizācija pabeigta 2014.gadā.

No 5 reģiona izglītības iestāžu bibliotēkām, kas strādā ar IS Alise, pilnībā krājums elektroniskajā katalogā atspoguļots Alūksnes pilsētas sākumskolas bibliotēkai, Alūksnes novada vidusskolas bibliotēkai un Smiltenes novada Ojāra Vācieša Gaujienas pamatskolas un Dāvja Ozoliņa Apes pamatskolas bibliotēkai.

Rekatalogizācijas režīmā turpina strādāt Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas bibliotēka- no 19195 krājuma vienībām katalogā - 9399 jeb 49 %.

- **Krājuma pārbaude (inventarizācija)**

Automatizētās krājumu inventarizācijas, izmantojot IS Alise inventarizācijas moduli, pārskata periodā veiktas sekojošās Alūksnes novada bibliotēkās:

- Jaunlaicenes bibliotēkā- aprīlī;
- Jaunannas, Mārupes, Zeltiņu bibliotēkās un Alūksnes novada bibliotēkas bērnu apkalpošanas nodaļā - maijā;
- Alsviķu bibliotēkā- jūnijā;
- Veclaicenes un Māriņkalna bibliotēkās -oktobrī;
- Mārkalnes bibliotēkā – novembrī.

Veicot bibliotēku krājumu pārbaudi, secināts, ka trūkstošo izdevumu skaits ir neliels, pārsvarā izdevumi pazuduši brīvpieejas apstākļos. Nepieciešams atjaunot bojātos svītrkodus, īpaši bērnu grāmatām. Jāturpina rekomplektēt bibliotēku krājumi no saturā novecojušiem un nolietotiem izdevumiem, dubletēm, bet mazāk pieprasītie izdevumi jāpārviesto uz krātuvēm, lai brīvāks un pārskatāmāk izvietotu aktīvo krājumu.

Jaunlaicenes bibliotēkā, veicot krājuma inventarizāciju, konstatēts, ka neiztrūkst neviens eksemplārs!

- **Krājuma rādītāji:**

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību krājuma rādītāji”

	2020.	2021.	2022.	+ / -	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Jaunieguvumi kopā	11217	11149	10995	-0,6	-0,4
<i>t. sk. grāmatas</i>	3830	3566	3601	-7	+1
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	1431	1239	1198	-13	-3
<i>t. sk. bērniem</i>	822	922	1087	+12	+18
Izslēgtie dokumenti	15288	11547	12368	-24	+7
Krājuma kopskaits	135596	134992	133611	-0,5	-1
Grāmatu krājuma apgrozība	0,54	0,53	0,52		
Periodisko izdevumu apgrozība	2,1	2,1	2,5		

Tabula "Alūksnes novada bibliotēkas krājuma rādītāji"

	2020.	2021.	2022.	+ / -	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Jaunieguvumi kopā	1942	1815	1761		-6,5
<i>t. sk. grāmatas</i>	717	609	665		-15
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	133	116	131		-13
<i>t. sk. bērniem</i>	166	268	216		+61
Izslēgtie dokumenti	1835	1720	1893		-6
Krājuma kopskaits	40223	40316	40178		+0,2
Grāmatu krājuma apgrozība	0,9	1,03	1,02		
Periodisko izdevumu apgrozība	2,1	1,9	2,1		

2022.gadā Alūksnes novada bibliotēkā veikta krājuma saturiskā un fiziskā uzlabošana, izslēgti 1893 vienības, no tām 949 grāmatas kā nolietoti un novecojuši izdevumi, no aktīvā krājuma uz krātuvi pārvietoti liekie un mazpieprasītie izdevumi. Krātuves krājums sastāda 4971 vienības.

Alūksnes novada bibliotēkas krājumā 2022.g.iegādāti:

- latviešu daiļliteratūra 131 eks.;
- tulkotā daiļliteratūra 202 eks.;
- izdevumi bērniem un pusaudžiem 216 eks.;
- nozaru literatūra 110 eks.;
- novadpētniecības izdevumi un citi materiāli par Alūksni, tās apkārtni, ievērojamām personībām 27 mapes, 2 DVD filmas;

Krājumā pārsvarā komplektēti izdevumi latviešu valodā, kā arī, ņemot vērā lietotāju pieprasījumu, svešvalodās – krievu valodā 57 eks., angļu valodā 16 eks. Nozaru literatūru papildina arī periodisko izdevumu plašais piedāvājums.

Izvērtējot saņemtos dāvinājumus un bezatlīdzības izdevumus, atskaites gadā ir saņemti 141 eksemplārs no dažādiem piegādātājiem un piegādes avotiem. Lielāko skaitu veido bibliotēkas lietotāju dāvinājumi. Šo dāvinājumu veidā tiek saņemtas galvenokārt grāmatas latviešu un krievu valodā, pārsvarā daiļliteratūra. Šie dāvinājumi bieži vien palīdz atjaunot vai papildināt pieprasīto vai nolietoto krājuma daļu. Saņemti arī autoru dāvinājumi - Nauris Gekišs, Pēteris Sakalauris. Nozīmīgs dāvinājums ir izdevniecības "Liels un mazs" grāmatas bērniem ukraiņu valodā.

Alūksnes novada bibliotēkās jaunieguvumu skaits kopā ir 10 995 vienības, t.sk. grāmatas - 3601. Visvairāk jaunumu daiļliteratūrā (2189), uzziņu literatūrā (4581) un lauksaimniecības nozarē (1460), vismazāk papildinātas literatūrzinātnes (27) un sporta literatūras nozares (33).

Alūksnes novada bibliotēkas krājums uz 01.01.2023.- 40178 vienības, no kurām grāmatas- 82% no kopējā krājuma. Pārskata periodā, izvērtējot brīvpieejas krājumu, daļa izdevumu tika pārvietota uz krātuvi, lai arī tā neatrodas piemērotās telpās un ir neliela. Kopumā no krājuma izslēgtas 1720 vienības, no kurām- 32,7% grāmatas.

2022.gadā Alūksnes novada bibliotēkā abonēti 82 periodiskie izdevumi dažādām lasītāju gaumēm, pagastu bibliotēkās abonēto preses izdevumu skaits- dažāds- vidēji robežās no 9 - 15 izdevumiem.

Jaunieguvumi tiek iegādāti latviešu valodā, izņemot Pededzes pagasta bibliotēku, kuras apkalpojamajā teritorijā iedzīvotāju skaits ir daudz nacionāls, ir pieprasījums pēc literatūras krievu valodā. Lai vajadzīgos izdevumus saņemtu jebkurš novada iedzīvotājs, SBA kārtā tiek nodrošināta nepieciešamā izdevuma saņemšana.

Lasītveicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022" saņemti 495 eks. 33 nosaukumu žūrijas kolekcijas grāmatu EUR 4090,36 vērtībā. Kolekcijas grāmatas saņēma 4 skolu un 11 Alūksnes novada publiskās bibliotēkas.

Pārskata periodā no novada bibliotēku krājumiem izslēgtas 12368 vienības jeb 9% no kopējā bibliotēku kopkrājuma. Pārsvarā tie ir nolietotie vai mazizmantojie izdevumi.

- **Datubāzes**

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkā un tās struktūrvienībās pieejamo datubāzu izmantojums”

Datubāze	2020.	2021.	2022.	+/- % salīdzinot ar iepriekšējo gadu	
Letonika					
skatījumi	3325	4961	3784	+49	-24
piekļuves sesiju skaits	1619	3080	2476	+90	-20
News					
lejuplāžu skaits	2870	5040	4929	+76	-2

Tabula “Alūksnes novada bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums”

Datubāze	2020.	2021.	2022.	+/- % salīdzinot ar iepriekšējo gadu	
Letonika					
skatījumi	1139	3084	1929	+171	-37
piekļuves sesiju skaits	629	1117	868	+77	-22
News					
piekļuves sesiju skaits			250		
lejuplāžu skaits	887	1432	1398	+61	-2

Novada publiskajās bibliotēkās joprojām pieejamas divas abonētās datubāzes - Lursoft Laikrakstu bibliotēka News.lv un portāls Letonika.lv, kas nodrošinātas projekta “Elektroniskās publikācijas Latvijas bibliotēkām” ietvaros.

Pārskata gadā datubāzu izmantojums Alūksnes novada bibliotēkās samazinājies Letonikas portālam, News.lv laikrakstu bibliotēkai paliekot iepriekšējā gada līmenī. Statistika liecina, ka Letonikai samazinājies attālināti veikto skatījumu un sesiju skaits (2021. gadā – 3019 skatījumi, 2022. gadā – 1703 skatījumi), kamēr Gaismas tīklā pat nedaudz pieaudzis. Kā iespējamo izskaidrojumu var minēt pandēmijas laika specifiku, kad 2020. un 2021. gadā attālinātas piekļuves pakalpojumi tika vairāk popularizēti un aktīvāk piedāvāti, un cilvēkiem, vairāk laika pavadot mājās, bija lielāka interese un iespējas tos apskatīt/izmantot. Autorizācijas dati, lai bibliotēkas lietotāji piekļūtu Letonikas portālam ārpus bibliotēkas telpām, ir visām pagastu bibliotēkām, bet ne visās ir atrasti interesenti to izmantošanai. Arī kopumā abonēto datubāzu izmantojums pagastu bibliotēkās ir krasi atšķirīgs, dažas bibliotēkas nav varējušas atrast tām pielietojumu. Pārskata gadā Alūksnes novada bibliotēkai - 51% no kopējā Letonikas portāla skatījumu skaita, seko Bejas, Annas, Jaunlaicenes, Pededzes bibliotēkas. Savukārt News.lv visaktīvāk izmanto Jaunlaicenes bibliotēka (41% no skatījumu kopskaita), seko Alūksnes novada bibliotēka (28% no skatījumu kopskaita) un kā trešā Alsviķu bibliotēka. Jaunlaicenes bibliotēkas vadītāja atklāj, ka apmeklētāji šo datubāzi izmanto laikrakstu lasīšanai, visbiežāk tās ir “Neatkarīgā Rīta Avīze” un “Latvijas Avīze”. Arī Alsviķu bibliotēkā seniori labprāt lasot laikrakstus datubāzē, jo drukātā formātā centrālie laikraksti nav pieejami. Alūksnes novada bibliotēkā datubāzes lietošana vairāk saistīta ar rakstu vākšanu par novadu, izmantojot aģenta kartītes, kā arī apmeklētāju tematisko uzziņu izpildei. Novadpētniecības nolūkos News.lv aģenta kartītes tiek izmantotas arī Malienas bibliotēkā.

- **Krājuma un datubāzu popularizēšana**

Visbiežāk izmantotais literatūras krājuma popularizēšanas veids ir izstādes. Aizvadītajā gadā ar tematisko izstāžu palīdzību bibliotēka sniedza apmeklētājiem informāciju par dažādām aktuālām tēmām (vides un dzīvnieku aizsardzība), par rakstnieku jubilejām (I. Ābele, Sk. Kaldupe, L. Brīdaka), par gadskārtu svētkiem (Mātes diena, Sieviešu diena, Ziemassvētki), kā arī piedāvāja ieskatīties ievērojamu cilvēku dzīvesstāstos (“Tīģera gadā dzimušie”). Tādas izstādes iepazīstina lietotājus ar bibliotēkas krājuma daudzveidību, ļauj lasītājiem no jauna ieraudzīt plauktos nepelnīti piemirstās grāmatas, kā arī veicina krājuma aktīvāku apgrozījumu. Veidojām arī mazās - vienas dienas izstādes (Starptautiskā kafijas diena, Laimes diena utt.).

Nav zaudējusi savu aktualitāti reizi mēnesī rīkotā Jauno grāmatu diena, kuru papildina jaunieguvumu izstāde un grāmatu apskats – prezentācija. Ikmēneša jaunumu izstāde palīdz lasītājiem labāk orientēties jaunāko izdevumu klāstā un ļauj sekot līdzi bibliotēkas krājuma aktualitātēm. Jauno grāmatu saraksti pieejami ne tikai tradicionālajā (drukātā), bet arī elektroniskā veidā (bibliotēkas interneta vietnē, sociālajos tīklos), tie arī tiek sūtīti uz e-pastu tiem lietotājiem, kuri ir izteikuši vēlēšanos saņemt informāciju par bibliotēkas jaunumiem.

Arī tematiskie grāmatu apskati palīdz veiksmīgi popularizēt bibliotēkas krājumā esošos izdevumus. Iepriekšējā gadā sagatavotais literatūras apskats “Vēsturisko romānu sērija “Mēs. Latvija, XX gadsimts”” vairākkārt tika prezentēts gan Alūksnes novada vidusskolas vecāko klašu audzēkņiem, gan Alūksnes un Alsviķu senioriem, iepazīstinot viņus ar romānu sērijas tapšanas ideju un sniedzot ieskatu Latvijas 20. gadsimta vēstures lappusēs caur mūsdienu autoru darbiem. Sagatavots arī jaunākās latviešu literatūras apskats vecāko klašu skolēniem, iepazīstinot ar pēdējos divos gados izdotajiem oriģinālliteratūras izdevumiem. Literatūras apskatus skolēniem veiksmīgi papildina *Kahoot* rīkā sagatavotās virtuālās viktorīnas.

Atbalstot Martas Seleckas un Gustava Terzena LTV1 veidoto raidījumu "Literatūra – ceļojums ar rakstnieku" bibliotēkā tika iekārtots speciāls plaukts ar raidījumā iekļautajām grāmatām, aicinot visus interesentus doties lasīšanas tūrē visa gada garumā kopā ar Martu un Gustavu.

Par krājumā pieejamiem izdevumiem un jaunieguvumiem informācija regulāri tiek ievietota sociālajos tīklos un bibliotēkas interneta vietnē, kur var iepazīties ar ikmēneša grāmatu TOP par attiecīgā perioda lasītākajiem darbiem, kā arī reizi gadā – ar gada lasītāko grāmatu TOP. Veiksmīgi turpinājās un papildinājās ar jauniem ierakstiem Alūksnes novada bibliotēkas Facebook kontā aizsāktā rubrika *Ko lasīt?*, kurā bibliotekāru ieteiktās grāmatas sasaucas ar kādu aktuālu notikumu, dabas parādību, jubileju, pasaulē atzīmējamo dienu u.c. (Pasaules smaids dienā tika ieteikts N. Barro romāns “Sievietes smaids”, Bišu diena - Majas Lundes “Bišu vēsture” utt.). Turpat Facebook lapā tika uzsākta arī jauna rubrika [Ko lasa alūksnieši?](#), aicinot grāmatu draugus dalīties savā lasīšanas pieredzē un iepazīstināt citus ar tām grāmatām, kuras ir lasītas bērniībā, kuras ik pa laikam tiek pārlasītas, kuras iedvesmo un kuras gribētos kādreiz izlasīt. Piemēram, *Ko lasa alūksnieši? Ko lasa Sandra Apine?*



Žurnāliste
SANDRA APINE:
"Brīdīnām, ka grāmatu lasīšana izraisa atkarību!", saka izdevēja Vija Kilbloka, un viņai ir taisnība. Lasu, kopš sevi atceros, un ļaušanās stāsta vilinājumam ir kaut kas vairāk par vaļasprieku, tā ir iespēja būt, kur vēlies, atslēgties no ikdienas rutīnas, intīms rituāls, kā iedarbināt prātu un droši vien arī dvēseli. Ir neiespējami atbildēt uz jautājumu "Kuru grāmatu tu ņemtu līdzi uz neapdzīvotas salas?" Lasīprieks un iespēja izvēlēties, ko, kā un kur lasīt, ir viena no manas brīvības izpausmēm. Lasīšana nekad mani nav iegāzusi. Tā vienmēr bijusi un ir vienīgā drošā lieta. Kā saka grāmatu tirgotājs Sempere Karlosa Ruisa Safona "Engēļu spēlē", "izlemiet paši, kā izšķiest savu laiku un naudu. Es palikšu te un lasīšu, jo dzīve ir īsa."

ŠOBRĪD LASU
Tamāra Horiha Zerņa. Meitina
Grāmata, kas palīdz saprast nesaprotamo – karu. Man, drošībā sēdošajai, romāns vēl vairāk ļauj novērtēt ukraiņu drosmi un dzīvessparu kara āpstākļos.
"Trenējies un esi modra. Lai izdzīvotu, tu ēdīsi zemi. Un zemi tu liksi ēst."

KO LASA ALŪKSNEIŠI? KO LASA SANDRA APINE?



GRĀMATA, KAS IEDVESMOJA
Tara Vesterova. Izglītota
Izlasot grāmatu, man bija žēl, ka nevaru sākt no gala tā, it kā nebūtu lasījusi. Tā jāizlasa tiem, kuri ir cietuši no vardarbības un tiem, kuri nav cietuši un pat iedomāties par to nevar. Jāizlasa visiem ļaudētājiem, ka dzīve nav izdevusies dažādu iemeslu dēļ. Jāizlasa arī tiem, kuri ir sasnieguši to, ko gribējuši, lai gūtu pārliecību, ka dzīve ir skaista.
"Izšķirošais faktors, kas jūs definē, ir jūsos. Viņa bija tikai kokneja meiča glītā kleitā. Līdz noticēja sev. Un pēc tam vairs nebija svarīgi, kādu kleitu viņa valkāja."

GRĀMATA, KO MĒDZU PĀRLASĪT
Karls Bernšteins & Bobs Vudvords. Visi prezidenta vīri
Grāmata vairāk atpazīstama pēc tajā aprakstītā pasauleslavenā Votergeita skandāla. Par manu īpašo tā kļuvisi žurnālistikas studiju laikā, taču tas nebūt nenozīmē, ka stāstu būs saistoši lasīt tikai mediju cilvēkiem. Tas būs interesanti jebkuram lasītājam, kurš ciena patiesas vēsturiskas liecības, kas stiprinājušas demokrātiskos procesus. Esmu to lasījusi vairākkārt, iespējams, dažreiz tad, kad vajag stimulu turpināt strādāt savā izvēlētajā profesijā.
"Ja sniega nebija, kad tu aizmigi, bet tas ir uz zemes, kad tu pamodies, tas nozīmē, ka sniegs ir snidzis."

KO LASA ALŪKSNEIŠI? KO LASA SANDRA APINE?

<p>BĒRNĪBAS GRĀMATA Džeks Londona. Baltais Ilknis Bērnbā mājā bija piedzīvotāju literatūra, un te būtu garš saraksts. Taču vienu no paliekošākajiem iespaidiem uz mani ir atstājusi iepazīšanās ar Balto Ilkni, kas stāsta par uzticību, drosmi un patiesu pieķeršanos. Katrreiz, redzot to grāmatplauktā, ir vilinājums piedzīvot emociju gammu, ko dod šis stāsts, tādēļ ne vienmēr ir drosme tai ļauties. Viena no retajām bērnbā grāmatām, ko lasot, birst aizkustinājuma asaras, kuras, šķiet, ir pat saskatāmas nolasītājos, bet tik mīļajās brūnajās lappusēs.</p> <p><i>"Baltais Ilknis mīlēja tikai vienu vienīgu cilvēku un viņam nedomāja sadrumstaloties pats vai ļaut sadrumstalot savu mīlestību."</i></p>		<p>NOTEIKTI VĒLOS IZLASĪT Apzinos, ka nepelnīti mazāk laika esmu veltījis latviešu literatūrai, tādēļ vēlos izlasīt visu 13 romānu sēriju "Mēs. Latvija, XX gadsimts" un pašlaik esmu tikai iecerēs sākumā. Šī sērija vērtēta kā mūsdienu vidējās paaudzes pamatīgākās rakstnieku elites, varētu teikt, skatījums uz mūsu vēsturi. Savukārt pēc tam būtu vērts ķerties klāt "Dienas Grāmatas" sērijai "Es esmu..." Tajā kopumā iecerēti 26 jauni darbi: 13 romāni un 13 monogrāfijas par latviešu literatūras klasiķiem.</p> <p><i>"Vai jūs ticat dievam? (...) Man vēl nav iznācis viņu satikt" (N. Ikstena "Mātes piens")</i></p> <p><i>"Krievs joprojām nav atradis sevi – kamēr smadzenes iestigušas dzimtenes dubļos, acis kāro pēc Rietumu civilizācijas. Arvien grib plēsties uz āru, kamēr pašam vidus stāv tukšs. Bet Eiropa par krievu smīn un pat atklāti smejas. Kuram gan tas patīks? Tā nu viņš, nelaimīgs un apvainojies uz visu pasauli, ālējas" (M. Bērziņš "Svina garša")</i></p>
<p>NODERĪGA GRĀMATA MANĀ GRĀMATPLAUKTĀ Frena Sorīna. Rokot dzijāk Neparasta grāmata, kurā dārzkopība aplūkota kontekstā ar radošumu un cilvēka patiesās būtības atklāšanu. Neesmu dārznieks, taču šī grāmata manā plauktā ir rokas stiepiena attālumā kā skaista, noderīga un vieda lasāmviela. Novērtēs tiem, kam dārza radīšana ir dziļi personīga nodarbošanās, kas fiziski atspoguļo to, kāds esat savā sirdī. Tā palīdzēs uztvert dārzu ne tikai kā dārzenju vai ogu ieguves vietu, bet kā patvērumu no pasaules kņadas.</p> <p><i>"Dārzam vienmēr ir pavisam cita nozīme."</i></p>		

Atzīmējot Ziemeļvalstu Literatūras nedēļu, visi interesenti varēja izmēģināt savas erudīcijas spējas, minot bibliotēkas mājas lapā un Facebook ievietoto krustvārdu mīklu par Ziemeļvalstu autoriem un viņu daiļradi, kas lika tā dalībniekiem nopietnāk ieskatīties arī bibliotēkas katalogā.

Lasītājiem labāk orientēties bibliotēkas telpās un krājumā palīdz informatīvās norādes plauktu galos, kā arī grāmatu marķējums ar saturam atbilstošām uzlīmēm, lai pēc tām varētu spriest par grāmatas piederību kādam konkrētam žanram (romantiskā literatūra, kriminālromāni, fantastika, stāsti utt.). Lasītāji ir atzinīgi novērtējuši šo sistēmu, uzsverot, ka tagad ir daudz vieglāk atrast sev interesējošo. Atsevišķā plauktā izvietotie novadnieku darbi un literatūra par novadniekiem arī ir atzīmēti ar attiecīgo uzlīmi. Savs marķējums piešķirts tiem izdevumiem, kuri ir pieejami ne tikai drukātā, bet arī elektroniskā veidā 3td e-grāmatu bibliotēkā.

Pārskata gadā turpinājām bibliotēkas lietotājiem piedāvāt piekļuves datus katalogam, 3td bibliotēkai un datubāzei Letonika gan klātienē, gan piesakoties [attālināti](#). Atgādinājām par šo iespēju, ievietojot par to informāciju gan mājaslapā, gan sociālajos tīklos. No bibliotēkas informatīvā e-pasta nosūtītas 84 vēstules ar attālinātās piekļuves datiem, tajā skaitā tiem, kas pazaudējuši vai aizmirsuši paroli bibliotēkas elektroniskajam katalogam. Elektroniski informācija par piekļuves datiem tika sūtīta arī skolniekiem, kas bibliotēkas resursu apmācību laikā šim nolūkam atstāja savas e-pasta adreses.

Sūtīt attālinātās piekļuves datus e-pastā, [bukleta](#) veidā tika pievienota arī īsa informācija par citiem noderīgiem vai vienkārši izklaidējošiem atmiņas institūciju veidotiem resursiem, tādiem kā LNB Kopkatalogs un Digitālā bibliotēka, latviešu folkloras krātuves digitālais arhīvs Garamantas.lv, Nacionālā arhīva kinofotofonodokumentu digitālā krātuve Redzidzirdilatviju.lv un citiem. Buklets interesentiem tiek izsniegts arī drukātā veidā, īpaši no jauna reģistrētajiem lasītājiem. Tas tiek izmantots gan bibliotēkā Alūksnē, gan pagastos, izvietojot pieejamās vietās bibliotēku telpās kopā ar citiem informatīviem materiāliem par 3td e-grāmatu bibliotēku, abonētajām datubāzēm.

Digitālās nedēļas laikā atgādinājām par datubāzēm, publicējot pašu veidotas īsas video instrukcijas - par [Letonikas portālu](#), [News.lv datubāzi](#), [bibliotēkas elektronisko katalogu](#) un [LNB digitālās bibliotēkas periodikas portālu](#).

Alsviķu bibliotēka datubāzes reklamē arī senioriem viņu pasākumos, padziļināti ar portālu Letonika.lv iepazīs skolēni no Strautiņu pamatskolas. Jaunlaicēnē par datubāzu bezmaksas izmantošanas iespējām notiek individuālas konsultācijas un apmācības, par tām sūtīta arī informācija SMS un e-pasta veidā.

- Programma "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām"

Pateicoties Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalstītajai “Grāmatu iepirkuma programmai publiskajām bibliotēkām” un sadarbojoties ar Latvijas Nacionālo bibliotēku, Alūksnes novada bibliotēkas saņēma pavisam kopā 423 eks. grāmatu par kopsummu 4518,38 EUR.

Apsveicami, ka minētā grāmatu iepirkuma programma tika īstenota 2 kārtās - 2022.gada jūnija un oktobra mēnešos, aktīvi iesaistot novada publisko bibliotēku darbiniekus. Katra novada bibliotēka izvēlējās nepieciešamos izdevumus, rezultātā krājumi papildinājās ar jaunākajiem latviešu oriģinālliteratūras darbiem, kultūrvēsturiski nozīmīgiem un augstvērtīgiem tulkojumiem.

Visvairāk pieprasītie projekta izdevumi Alūksnes novada bibliotēkās – Brīdaka L. “Liktenīgie krustojumi”; Bredforda S. ”Diāna”; Račs G. “365” 4.daļa; Liepiņš Z. “Mūzaika”; Kello K. “Templieši Māras zemē”; Fābere A. “Kā runāt ar bērniem, lai bērni klausītos”. Ļoti pieprasītas ir grāmatas bērniem - “Esi/spēles lieliem un maziem”; Rūmnieks V. ”Rūķu zeme Latvija”; Staka A. “Āpsēns Pēcis un brīnumbrilles”; Dobeļe M. “Lupatiņu laika grāmata”; Taurīte D. “Burtu balle”; Klings M. “Diena, kad opis uz plīts uzlika elektrisko tējkannu”; Paltanavičs S. ”Putni, putni”. Iecienīti izdevumi no daiļliteratūras sērijas “Es esmu...” - Žolude I. “Vendenes lotospuķe”, Jundze A. ”Es nemiršu nekad”, Zebris O. “Mežakaija”, lasītāju interese par šiem izdevumiem arvien pieaug.

Katrā projekta grāmatā ielīmēta uzlīme, sagatavots apskats un informēti lasītāji par saņemtajiem izdevumiem gan Alūksnes novada bibliotēkas interneta [vietnē](#), gan sociālajos tīklos. Tika rīkotas izstādes lasītāju apkalpošanas nodaļās un prezentācijas par abām projekta kārtās saņemtajām grāmatām.

- **Darbs ar parādniekiem**

Rūpējoties par izdevumu pieejamību, iespēju robežās savlaicīgi tiek apzināti tie lietotāji, kuri aizkavē grāmatu nodošanas termiņus. Darbā ar parādniekiem vispopulārākā metode ir elektronisko atgādinājumu sūtīšana uz lietotāja e-pastu, izmantojot IS *Alise* piedāvātās iespējas. Par nenokārtotiem parādiem lasītāji tiek informēti arī ar īsziņu sūtīšanu un zvanīšanu uz norādītajiem tālruņa numuriem. Diemžēl izrādās, ka daļa lasītāju snieguši nepatiesus datus, daļa – mainījuši dzīvesvietu, aizbraukuši uz ārzemēm, daļa – vienkārši ignorē bibliotēkas atgādinājumus. Ir arī parādnieki, ar kuriem nav iespējams sazināties, jo norādīti neeksistējoši telefona numuri un e-pasta adreses. Reizēm izrādās, ka grāmatas ir sabojātas vai nozaudētas, un tāpēc parādnieks, baidoties no iespējamiem sodiem, par labāku uzskata vispār nerādīties bibliotēkā. Bet arī tādā gadījumā problēmu varētu atrisināt, aizvietojojam nozaudēto grāmatu ar līdzvērtīgu izdevumu.

Visi jaunie lasītāji tiek iepazīstināti ar bibliotēkas lietošanas noteikumiem, īpaši uzsverot nepieciešamību ievērot grāmatu lietošanas termiņus un iespēju vajadzības gadījumā tās pagarināt dažādos veidos - personīgi atnākot, piezvanot, atsūtot ziņojumu uz bibliotēkas e-pastu vai elektroniski – ar autorizācijas datiem pieslēdzoties bibliotēkas katalogam.

- **Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, secinājumi**

Telpu trūkuma dēļ stipri cieš gan krātuves saturs, gan tās vizuālais izskats. Līdz ar to arī aktīvā krājuma daļa ir diezgan pieblīvēta un grūti pārskatāma. Jaunas, atbilstošas modernas bibliotēkas statusam, telpas atrisinātu šo problēmu.

Aktīvāku krājuma apgrozību stipri kavē rindas uz jaunajām grāmatām. Lai gan lasītāji ir informēti un tiek arī papildus brīdināti par termiņu ievērošanu attiecībā uz rindas grāmatām, tomēr daži atļaujās aizkavēt paņemtos izdevumus uz vairākiem mēnešiem, kā rezultātā citi netiek pie lasīšanas. Izdevumi, uz kuriem ir vislielākās rindas, SBA kārtā tiek pasūtīti arī no pagastu bibliotēkām, tas vismaz daļēji paātrina iespēju lasītājiem tikt pie kārotās grāmatas.

Problēmas sagādā arī tie apmeklētāji, kuri nāk no sociāli nelabvēlīgās vides. Viņu paņemtie uz mājām bibliotēkas iespieddarbi tiek atgriezti tik netīri vai sabojāti, ka tie ir jānoraksta, jo ievietot krājumā tādus izdevumus nav iespējams. Protams, lasītāji tiek brīdināti, lai saudzīgāk izturētos pret paņemto lasāmvielu, bet rezultāts ne vienmēr ir sasniedzams.

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

- **Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji**

2022. gadā 1. jūlijā struktūras maiņas rezultātā Alūksnes pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa tika pārdēvēta par Alūksnes novada bibliotēkas bērnu apkalpošanas nodaļu. Bērnu apkalpošanas nodaļa apkalpo pirmskolas vecuma bērnus, skolēnus no 1.-9. klasei, kā arī vecākus, skolotājus un citus interesentus, kuriem nepieciešama nodaļas krājumā esošā literatūra vai citi pakalpojumi. Pārskata gadā viens no svarīgiem bērnu apkalpošanas nodaļas uzdevumiem bija kvalitatīvi apkalpot savus lasītājus un piedāvāt bibliotēkas pakalpojumus dažāda vecuma bērniem un pieaugušajiem, veicināt bērnu lasītprasmi un sadarboties ar pedagogiem jauno kompetenču pieejas mācību satura realizēšanas procesā.

2022./2023.mācību gadā Alūksnes novadā darbojas Alūksnes pilsētas sākumskola, Alūksnes novada vidusskola, Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzija, Bejas pamatskola, Jaunannas Mūzikas un mākslas pamatskola, Alekseja Grāvīša Liepnas pamatskola, Malienas pamatskola, Ziemeru pamatskola un Strautiņu pamatskola. 2022.gada 1.septembrī tika slēgta Pededzes pamatskola. 2022. gada pirmajos mēnešos Alūksnes novadā notiek aktīva skolu tīkla reorganizācijas apspriešana, 2023./24.m.g. ir plānots likvidēt vairākas Alūksnes novada skolas, atstājot tikai 2 pilsētas skolas un divas pagastu skolas. Pagastu bibliotēkām tas draud ar bērnu lietotāju skaita samazināšanos un ar problēmām darbā ar bērniem. Līdzšinējā pieredze liecina, līdzko pagastā nav izglītības iestādes, samazinās bērnu skaits un arī bibliotēkas darbs ir problemātisks.

Galvenie rādītāji darbā ar bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem

Alūksnes novada bibliotēkā

	2020	2021	2022	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāji	1705	1538	1739	
t. sk. bērni	610	580	740	-4, 91%; +27,59%
Bibliotēkas apmeklējums	22 539	17 201	19 910	
t.sk.bērni	5937	4007	6918	-32, 51%; +72,65%
Izniegums kopā	43 582	38 517	39 155	
t. sk. bērniem	5101	5608	7499	+9, 93%; +33,72%

Alūksnes novada bibliotēkas bērnu apkalpošanas nodaļā 2022. gadā reģistrēti 740 lietotāji, kas ir 42,55 % no visiem 2022.gadā Alūksnes novada bibliotēkā reģistrētajiem lietotājiem. Salīdzinoši ar 2021. gadu lietotāju skaits palielinājies par 160 lietotājiem. Apmeklējumu skaits sastādīja 34,75 % no kopējā bibliotēkas apmeklējumu skaita, palielinājies par 2911 apmeklētājiem, bet iespieddarbu izniegums sastāda 19,15 % no bibliotēkas kopējā izniegumu, un tas ir palielinājies par 1891 eksemplāru. Analizējot statistikas datus, 2022.gadā vērojama tendence krietni palielināties visiem darba pamatrādītājiem bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem. To var izskaidrot ar Covid-19 pandēmijas ierobežojumu atcelšanu, kad varēja brīvi nākt uz bibliotēku gan individuālie apmeklētāji, gan PII bērnu grupas, gan klases.

Galvenie rādītāji darbā ar bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem

Alūksnes novada bibliotēkā un tās struktūrvienībās

	2020 (kopā ar Apes novadu)	2021	2022	% salīdzinot ar iepr. gadu (2021 un 2022.g.)
Lietotāji	5666	4365	4605	

t. sk. bērni	1650	1189	1312	+10,34%
Bibliotēkas apmeklējums	68 709	48 096	53 234	
t.sk.bērni	14 244	7336	11 494	+56,68%
Izniegums kopā	142 329	119 323	120 000	
t. sk. bērniem	11 999	11 227	12 554	+11,82%

Pārskata gadā Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībās reģistrēti 1312 lietotāji vecumā līdz 18 gadiem, t.i. 28,49 % no visa bibliotēku lietotāju skaita, un tas ir palielinājies par 123 lietotājiem. Apmeklējumu skaits- 21,59 % no kopējā apmeklējumu skaita, salīdzinoši ar 2021. gadu apmeklējumu skaits ir krietni pieaudzis – par 4158 apmeklētājiem. Izniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem sastāda tikai 10,46 % no kopējā bibliotēku izniegumu skaita, tas ir palielinājies par 1327 iespieddarbiem.

Dažās pagastu bibliotēkās pārskata gadā bija ļoti mazs bērnu – lasītāju skaits.:

- Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībā “Kalncempju bibliotēka” 2022. gadā reģistrēti tikai 2 lietotāji (bibliotēka strādā tikai 1 dienu nedēļā). Kalncempju bibliotēkas vadītāja savā pārskatā raksta, ka “pārskata periodā bibliotēku apmeklēja viens bērns, otram žurnālus uz mājām aiznesa māte”.
- struktūrvienībā “Zeltiņu bibliotēka” - 13 lietotāji
- struktūrvienībā “Veclaicenes bibliotēka” - 15 lietotāji;
- struktūrvienībā “Ilzenes bibliotēka” - 17 lietotāji.

Šajos pagastos nav ne skolu, ne pirmsskolas izglītības iestāžu.

Pededzes bibliotēkas vadītājas secinājums *”bērni un jaunieši dodas katrs uz savu skolu ar autobusu agri no rīta un tāpat vēlu atgriežas. Katrā skolā un pagastā, kurp dodas mūsu bērni, ir bibliotēka, kura viņiem labāk pieejama, tādēļ tikai retais iegriežas mūsu bibliotēkā paņemt obligātās literatūras grāmatu.”*

Ilzenes bibliotēkas pārskatā lasāms *”katru gadu sarūk bibliotēkas pamatrādītāji bērnu un jauniešu auditorijai – bērniem pēc skolu apmeklējuma nav vēlme doties uz bibliotēku, sakarā ar to, ka dzīvesvieta atrodas tālu no bibliotēkas, vai arī tie apmeklē bibliotēku, kura atrodas tuvāk viņu izglītības iestādei. Tiek nodrošināta iespēja pavadīt brīvo laiku skolu brīvlaikos, radoši darboties, spēlēt spēles. Arī organizējot dažādu pagasta pasākumus, bibliotēkas telpas ir pieejamas ģimenēm ar bērniem.”*

Veclaicenes bibliotēkas vadītāja savā pārskatā raksta *”bērnu un jauniešu skaits pagastā pakāpeniski samazinās. Mainās lasīšanas ieradumi ģimenē. Tikai nedaudzi bērnu un skolēnu vecāki ir bibliotēkas lasītāju pulkā. Pirmsskolas bērnus uz lasīšanu ieinteresē vecmāmiņas, kuras apmeklē bibliotēku.”*

• **Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija darbā ar bērniem un jauniešiem**

Alūksnes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas darbinieki veic konsultatīvo darbu ar struktūrvienībām - pagastu bibliotēkām:

- sniedz konsultācijas klātienē, telefoniski, elektroniski profesionālajos
- jautājumos par darbu ar bērniem bibliotēkās, t.sk. novada skolu bibliotēkām;
- koordinē Bērnu žūrijas aktivitātes novada publiskajās un skolu bibliotēkās;
- koordinē “Skaļās lasīšanas” sacensību aktivitātes, piedalās vietējos konkursos un organizē novada noslēguma pasākumu;
- informē par LNB Bērnu literatūras centra aktivitātēm, piedalās semināros, iegūto informāciju izplata novada bibliotēkām;
- pārsūta dažāda veida informāciju par darbu ar bērniem, ko saņem no LNB, Net-Safe Latvia Drošs internets, Ziemeļvalstu biroja u.c. iestādēm.

Visaktīvāk notiek koordinējošais darbs ar bibliotēkām, kas piedalās lasītveicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. BJVŽ programmā 2022. gadā piedalījās publiskās bibliotēkas un skolu bibliotēkas. Bērnu Žūrijas grāmatas tika atvestas no LNB uz

Alūksnes novada bibliotēku, kur tās tika sadalītas pagastu un skolu bibliotēkām. ANB veic arī Bērnu žūrijas balviņu sadali.

Cita veida metodiskā un konsultatīvā palīdzība tika sniegta pēc pieprasījuma.

• **Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana**

2022. gadā turpinājās Bērnu apkalpošanas nodaļas krājuma papildināšana un izvērtēšana. 2022. gadā krājums papildināts ar 216 grāmatām bērniem un jauniešiem, 2021.gadā tās bija 268 grāmatas, pārskata gadā jauniegādāto bērnu grāmatu skaits samazinājies par 52 grāmatām. Bērnu un jauniešu grāmatas sastāda 32,6% no kopējā Alūksnes novada bibliotēkas jaunieguvumu skaita. 2022.gadā bibliotēkā tika abonēti 15 periodiskie izdevumi bērniem un jauniešiem. Izslēgto bērnu grāmatu skaits 2022.gadā bija 181 eksemplārs, salīdzinoši ar 2021.gadu, izslēgts par 75 grāmatām mazāk. Pašvaldības finansējums grāmatu iegādei bērniem 2022. gadā sastādīja 1605 eiro jeb 31,92 % no kopējās bibliotēkas grāmatu krājuma pašvaldības finansējuma. Salīdzinoši ar 2021. gadu bērnu grāmatas tika iepirktas par 2,43 % vairāk.

Kopā novadā visās bibliotēkās ienākušas 915 grāmatas bērniem un jauniešiem, salīdzinoši ar 2021.gadu- par 7 grāmatām mazāk. 2022. gadā Alūksnes novada bibliotēkās krājumu papildināja 388 grāmatas lasītveicināšanas programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" kolekcija. Kultūras ministrijas atbalstītā projekta "Vērtīgo grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām" grāmatu sarakstā bija patiesi vērtīgas grāmatas bērniem un skolēniem, no kurām daudzas līdz šim nebija nonākušas pagastu bibliotēku plauktos. 2022.gadā divas reizes gadā bibliotēkas saņēma grāmatas.

Regulāri tiek izvērtēts bērnu un jauniešu grāmatu krājums, šogad no Alūksnes novada bibliotēkas krājuma izslēgts 181 iespieddarbs, visā novadā kopā- 721 eksemplārs. Šajā gadā izslēgto iespieddarbu skaits ir par 40 eks. palielinājies.

Salīdzinoši pa bērnu un jauniešu vecuma posmiem, vairāk krājums tiek papildināts ar grāmatām pirmskolas un jaunāko klašu skolēniem. Viņi arī ir čaklākie grāmatu un žurnālu lasītāji. Pagastu bibliotēkās mazāk tiek iegādātas grāmatas pusaudžiem un jauniešiem, jo pēc tām ir mazs pieprasījums, ko var apmierināt SBA kārtā. Maz (1-2 nosaukumu) tiek abonēti periodiskie izdevumi bērniem un jauniešiem. Jaunlaicenes bibliotēkai 2022.gadā iegādājās lielformāta spēli "Cirks" 3x3m izmērā. Spēle iegādāta, lai apmeklētājiem piedāvātu jaunu izklaidi, kā arī izmantotu pasākumos bērniem un jauniešiem.

• **Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām**

Pārskata gadā arī bērnu apkalpošanas nodaļas bibliotekāri sniedza dažādas uzziņas. 2022. gada populārākās sniegtās uzziņas :

- pasakas un stāsti par svecēm;
- par došanos pārgājienā,
- viss par maskām, kā arī to izgatavošanu,
- konkrētu autoru dzejoļi (tos ieskenēt un nosūtīt skolotājai uz e-pastu);
- grāmatas par Latvijas putniem;
- dzejoļi par skolu;
- Ziemassvētku ticējumi un citas.

Uzziņu darbs tika veikts, izmantojot tradicionālus avotus (enciklopēdijas, vārdnīcas, nozaru literatūru, periodiskos izdevumus) un elektroniskos avotus. Lasītāji izmantoja iespēju arī e-pastā saņemt dažādu informāciju: uzziņas un citu informāciju.

Pēc Alūksnes novada vidusskolas 2. klases skolotājas pieprasījuma tika sagatavots ieteicamās literatūras saraksts „Ko lasīt vasarā.”

2022.gadā bērnu apkalpošanas nodaļā visa gada garumā aktuāls bija grāmatu izstāžu cikls, kur katru mēnesi izstāde varēja apskatīt un lasīt kādas konkrētas krāsas grāmatas- sarkanas, zilas, dzeltenas, zaļas, rozā, violetas, oranžas, pelēkas, baltas. Otrs izstāžu cikls- "Rakstnieki-jubilāri", katru mēnesi izstāde veltīta šī mēneša jubilāriem. Grāmatu popularizēšanai bērnu apkalpošanas nodaļā tika izliktas 16 literatūras izstādes par dažādiem tematiem. Pēc grāmatu izsnieguma var secināt, ka apmeklētāji vairāk pamana, aplūko un paņem lasīšanai grāmatas no izstādēm, kas ir iekārtotas labi pārrēdzamās vietās, ne no plauktiem.

Alūksnes novada bibliotēkas bērnu apkalpošanas nodaļas telpās 2022.gada vasarā varēja aplūkot divu mākslinieču pašdarināto rotaļlietu izstādes. Rokdarbu autore Sintija Griška-izstāde "Minces un draugi".



Madaras Zaķes rotaļlietu izstāde "Rotaļlietu brīnumdārzs"



Ilzenes bibliotēkā bērni un jaunieši tiek rosināti līdzdarboties pasākumu organizēšanā, tā apgūstot jaunas prasmes. Bērni un jaunieši iesaistījās Ilzenes pagastā organizētajos pasākumos - Lieldienu tradīciju aktivitātēs pirmskolas un jaunāko klašu bērni tika uzrunāti, lai iesaistītos dekoru veidošanā, kurus izvietoja izstādes veidā uz logiem un durvīm, pievienojot klāt ticējumus par Lieldienām. Apgūtas svētku tradīcijas – ticējumi, olu krāsošana, meklēšana, ripināšana.



Nodarbības un aktivitātes Ilzenes bibliotēkā. Foto N.Ceriņa

Āra sportiskās aktivitātēs jaunieši tika uzrunāti būt par tiesnešiem dažādās aizraujošās disciplīnās. Jaunieši, kuri aizraujas ar fotografēšanu, dalījās ar savu redzējumu, nosūtot uz bibliotēku foto par Ilzenes dabu vai par notikušajām gada norisēm, tā papildinot novadpētniecības krājumu.

Jaunalūksnes bibliotēkā tika organizēta Lieldienu darbnīca pirmskolas izglītības iestādes “Pūcīte” bērniem.



Malienas bibliotēkā- lai pilnveidotu pirmsskolas bērnu izpratni un zināšanas par interneta vidi, tika organizētas nodarbības “Mans draugs dators”, pamācošās animācijas filmas “Aitu dzīve” (nešķiro draugus, nesmejies par citiem, slepenais draugs) skatīšanas, LSM Bērmistaba- pasakas, spēles, puzzles, zīmēšana, krāsošana. Lai bērniem būtu jautrāk iepazīt notis mūzikā, tika veidota audio izstāde, pasākums “Animācijas un audiopasakas Ivetas Brikmanes stāstu grāmata “Septiņi stāsti par notiņām” skatīšanas. Bibliotēkā notika dažādas radošās darbnīcas bērniem, aizrautīgai nodarbei un jaunu prasmju iegūšanai: “Pirmie pavasara vēstneši” - no papīra veidojām putnus, “Apsveikums māmiņai”, no plastilīna veidojām figūriņas, “Kas runcim kabatā”, kastaņu pārvērtības. Ziemassvētkos no vecajiem žurnāliem izveidojām eglītes.



Radošās nodarbības bērniem Malienas bibliotēkā. Foto D.Baltā

Veclaicenes bibliotēkas vadītāja raksta: *”Pārskata gadā projektu nedēļā skolēniem sniegtas 2 uzziņas par Veclaiceni. Priecājos, ja varu papildināt jauniešu zināšanas novadpētniecībā, bet interese ir maza.”*

Zeltiņu bibliotēkā 2022.gadā bērni aicināti piedalīties Letonikas konkursā “Izzini Latvijas monētās iekaltās kultūras zīmes”, maijā piedalīties Eiropas dienas eksāmenā, Droša interneta mēnesī pārbaudīt savas zināšanas, cik pareizi rīkojamies dažādās situācijās. Bibliotekāres atziņa ir, ka atsauce šiem konkursiem bija pavisam neliela.

- **Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes**

Alūksnes novada bibliotēkā

Alūksnes novada bibliotēkas bērnu apkalpošanas nodaļa organizē pasākumus dažādām vecuma grupām. Pasākumi tiek plānoti gan neatkarīgi no mācību procesa skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs, gan ciešā sadarbībā ar pilsētas skolām un pirmsskolas izglītības iestādēm. Kā viena no populārākajām un veiksmīgākajām lasīšanas veicināšanas aktivitātēm ir “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Alūksnes novada bibliotēkā 2022. gadā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā” anketas aizpildīja 151 eksperts. Lasīšanu uzsāka vairāk bērnu un vecāku, bet dažādi iemesli traucēja izlasīt visas grāmatas un aizpildīt anketu. Lai veicinātu lasītprasmi un piesaistītu lasītājus Bērnu žūrijai, bibliotēka aktīvi strādāja ar pirmsskolas izglītības iestāžu sagatavošanas grupām. Alūksnes pilsētas bibliotēka Bērnu žūrijā iesaistīja viena grupa no pirmsskolas izglītības iestādes ”Pienenīte”, viena grupa no PII “Cālis” un četras grupas no PII “Sprīdītis”. Problemātiska bija lasītāju iesaiste vecuma grupā 11+ (tikai 3 eksperti) un 15+ (anketu neaizpildīja neviens).

Veiksmīga lasītveicināšanas programma, kurā piedalās arī mūsu novada skolu lasītāji, ir Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības. Alūksnes novada finālā, kas notika 2.jūnijā Alūksnes novada bibliotēkas telpās, piedalījās 11 dalībnieki no 6 Alūksnes novada skolām. Septembrī klātienē Alūksnes novadu LNB Ziedoņa zālē pārstāvēja Alūksnes pilsētas sākumskolas 5.

klases skolniece Alise Salaka, kura lasīja Jura Zvirgzdiņa grāmatu “Rīgas runča Maurīcija piedzīvojumi”.



Šī aktivitāte ir laba iespēja ieinteresēt bērnus grāmatu lasīšanai, ko atzina arī skolotāji, kuri palīdzēja sagatavoties konkursam.

No PII Sprīdītis metodiķes ieraksta Alūksnes novada interneta vietnē:

“Pārskata gadā aktīvi tika izmantots Alūksnes novada bibliotēkas ceļojošais grāmatu čemodāns, kurš ar grāmatām regulāri ceļoja uz PII “Sprīdītis”. Janvārī tas bija pildīts ar grāmatām par Volta Disneja daiļradi, savukārt februāra mēnesī bibliotekāres ceļojošo koferi pildīja saistība ar dzimto valodu, martā- grāmatas par ūdens tēmu, aprīlī- grāmatas par Lieldienām, septembra grāmatu tēma- transportlīdzekļi un drošība uz ceļa, ūdenī utml., par Latviju, Ziemeļvalstu autoru grāmatas. Kā arī grāmatas par ziemu un Ziemassvētkiem.”

PII Sprīdītis audzēkņi piedalījās literārajā stundā “Mēs lasām Volta Disneja grāmatas”. Bibliotēku apmeklēja divas bērnu grupas. Šajā nodarbībā bērni piedalījās viktorīnā “Vai atpazīsti Disneja varoņus”, kur minēja no kādas grāmatas ir šis varonis. Sekoja Disneja grāmatu priekšālasīšana.

Pēc PII skolotāju pieprasījuma tika organizēta literārā stunda tiešsaistē “Burtus grāmatās meklējam”, kas bija veltīta Dzimtās valodas dienai. Par tiešsaistes stundu lasīt varēja arī [pašvaldības interneta vietnē](#)

Citāts *“Dzimtās valodas dienā 21.02.2022 notika tiešsaistes nodarbība ar Alūksnes bibliotēku. Bērni tikās ar bibliotēkas Peli /bibliotekāre A.ZAČA/. Aktīvi darbojoties kopā ar Peli, iedvesmojoties no Peles sagatavotās skaistās prezentācijas, bērni atkārtoja visus alfabēta burtus un domāja vārdus ar dažādām skaņām. Savukārt katras grupas bērni runāja, ar kustībām attēloja savus mīļākos skaitāmpantus.”*

Martā bibliotēku apmeklēja PII “CĀLIS” vecākā grupiņa un PII “Pienenīte” divas vecākās grupas, kuras piedalījās literārajā stundā par alfabēta burtiņiem.



Literārā stunda Alūksnes novada bibliotēkā kopā ar Bibliotēkas peli

Izzinoša stunda "Ceļojums droša interneta pasaulē". Tiešsaistē Zoom nodarbības vadīja Drošāka interneta vēstniece no Balvu centrālās bibliotēkās Evita Arule. Nodarbības Alūksnes novada vidusskolas 2.-6.klašu skolēniem "Esi ziņošs un drošs interneta lietotājs!" un 7.-8.klasēm "Mēs mūsdienu informācijas telpā".

Lieldienu radošo darbu konkurss, ko organizējām sadarbībā ar Alūksnes putnu fermu. Konkurssam bija jāiesniedz literārie darbi-stāsti/pasakas/dzejoļi, kā arī radošie darbi no olu kastītēm. Konkurssam tika iesniegti 30 literārie darbi un 55 radošie darbi, gan individuālie, gan kolektīvie. Radošo darbu izstāde un noslēguma pasākums, kuru apmeklēt bija uzaicināti visi tie, kas piedalījās konkursā. Tika pasniegtas balvas- pateicības raksti un kārumi no Alūksnes putnu fermas, kā arī 15 interesantāko darbu autoriem – 2 kastītes olu no Alūksnes putnu fermas.



Izstādi apmeklēja gan skolu klašu kolektīvi, gan pirmskolas iestāžu bērnu grupiņas. Bērnodārza audzēkņiem un skolēniem tika piedāvātas dažādas aktivitātes- saliec Lieldienu ticējumus, uzcel augstāko torni no olu kastītēm u.c.



Latvijas Bibliotēku nedēļā 1.klašu skolēniem tika organizēta pirmā iepazīšanās ar bibliotēku “Ver durvis uz bibliotēku”. Šajā nedēļā Alūksnes novada bibliotēku apmeklēja pilsētas skolu piecas 1.klases.

Alūksnes novada bibliotēkas darbinieces ar “Peles bibliotēkas” aktivitātēm maijā piedalījās PII Sprīdītis” organizētajā ģimeņu sporta dienā.



VKKF atbalstītā projekta” Rakstnieks + grāmata + lasītājs=lasītprieks 2” ietvaros Alūksnes novada bibliotēkā notika četras tikšanās ar bērnu un jauniešu grāmatu autoriem:

- Tikšanās ar romāna ”Lasītāja” autori Džeinu Šteinbergu 10.-12.klašu skolēniem.



Tikšanās ar romāna "Lasītāja" autori Džeinu Šteinbergu 10.-12.klašu skolēniem



Tikšanās ar dzejoļu autori Ēriku Bērziņu.



Tikšanās ar bērnu grāmatu autori Eviju Gulbi



Tikšanās ar rakstnieku Valdi Rūmnieku

Sadarbībā ar centra Europe Direct Gulbene, Dabas aizsardzības pārvaldi un Jaunannas bibliotēku, Alūksnes novada bibliotēka vasaras nogalē Jaunannas Zaķu salā organizēja izziņošu nodarbību “Dabas vēstules”.



Izzinoša nodarbība “Dabas vēstules” noritēja Jaunannas Zaķu salā

Uzsākot jauno mācību gadu, 1.klašu skolotājas interesējās par iespēju iepazīties ar bibliotēku. Organizējam literāro stundu ”Pirmā tikšanās ar bibliotēku”, kuras ietvaros pirmklasnieki iepazīnās ar bibliotēkas iespējām, grāmatu krājumu, kā arī piedalījās atraktīvos uzdevumos.



Septembrī bibliotēku apmeklēja deviņi 2.- 4.klašu kolektīvi, kas piedalījās dzejas stundā “Kur paslēpies prieks? Dzejā!”. Skolēni tika iepazīstināti ar jaunākajām dzejoļu grāmatām, kas izdotas pēdējos trīs gados. Sekoja dzejoļu lasījumi skolēnu izpildījumā par aktuālām tēmām – skola, rudens, ģimene un dzīvnieki.



Sadarbībā ar galveno bibliotekāri novadpētniecības jautājumos, 4. klasēm organizējam novadpētniecības stundu par Alūksni “Alūksne agrāk un tagad: pēti un salīdzini”.



Novembrī, kad bibliotēkās atzīmējam Ziemeļvalstu literatūras nedēļu, 3.-5.klasēm tika organizēta literārā stunda “Jautra dzīvošana ar Karlsonu, Pepiju un citiem A. Lindgrēnes grāmatu varoņiem”. Pasākumā aktīvi piedalījās septiņas klases no Alūksnes pilsētas sākumskolas un Alūksnes novada vidusskolas.



Pirmskolas izglītības iestāžu audzēkņu grupiņas nāca uz bibliotēku Ziemeļvalstu literatūras nedēļā, lai piedalītos priekšā lasīšanas stunda “Sveiks, Alfon Oberg!” . Šajā pasākumā piedalījās visu trīs pilsētas pirmskolas iestāžu audzēkņi, kopā deviņas grupas.



Tuvojoties Ziemassvētkiem, tika organizēta Tematiskā stunda ”Rūķi, rūķiši...” par rūķiem Alūksnes novadu skolu 1.klasēm. Piedalījās četras klases.



Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes pagastu bibliotēkās.

Alsviķu bibliotēkā

2022.gadā notika 5 pasākumi pirmsskolas audzēkņiem (noslēguma pasākumi Bērnu žūrijas dalībniekiem Alsviķos un Strautiņos, kā arī iepazīšanās ar jauno kolekciju, Strautiņos notika jauno grāmatu apskats). Vairākas reizes sagatavots literatūras klāsts un citi materiāli-tēmas par kosmosu, Ziemassvētkiem, cilvēka ķermeni, dabu Latvijā, pasaules iedzīvotājiem, pasaules tautām, lidmašīnām - pēc pirmsskolas skolotāju pieprasījuma.



Bejas bibliotēka

Bibliotēku nedēļas ietvaros tika organizēts pasākums, kurā:

“MĀCĀMIES (no bibliotēkā pieejamajām grāmatām) rūpēties par mūsu vienīgajām mājām - planētu Zeme;

IEDVESMOSIM citus izstādē ar saviem zīmētiem un veidotiem darbiņiem par labklājību un mieru uz planētas Zeme;

DARĪSIM (kopīgi iesēsīm dobē pie bibliotēkas saulespuķes).”



Liepnas bibliotēka

Grāmatu izstāde un rītausmas stunda “Mana bērniības grāmatiņa”, kur katrs skolēns lasīja, izstāstīja un atnesa izstādei senāko grāmatu, kādu ir saglabājis no vecmāmiņas, māmiņas bērniības lasītprieka gadiem. Otra veiksmīga rītausmas stunda bija sveču gaismā “Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa”, kurā tika apskatīta grāmatu izstāde, runāja par Ziemeļvalstīm un lasīja A. Lindgrēnas grāmatu “Saulesplāva”. Pēc stundas bibliotēkā Bērni un skolotāja turpināja lasīt šo grāmatu arī klasē.

Ziemeļvalstu Literatūras nedēļā kopā ar 1.un 2. klases skolēniem izlasījām un pārrunājām virtuālo grāmatu “Ja Tu satiec lāci”.



8.klases skolēniem notika nodarbība “Interneta resursi- palīgs mācībās” un tematiska rītausmas stunda “Ar mani runā grāmata”.

Malienas bibliotēka

“Iepazīsimies-esmu bibliotēka” Malienas pamatskolas 3.- 4.klases skolēni apskatīja visas bibliotēkas telpas, iepazīnās ar bibliotekāres darbu, pamēģināja paši izsniegt grāmatas, noskenējot ar skeneri kodu. Katrs izvēlējās vienu grāmatu un izlasīja fragmentu, kāds arī paņēma grāmatu uz mājām. Ziemeļvalstu literatūras nedēļa- pasākumu apmeklēja 3. klases skolēni un pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņi. Rīta stundas lasījums- Mālina Kivele un Martins Glass Serups “Ja tu satiec lāci”. Pēc lasījuma pārrunājām, kā jāuzvedas mežā un ko darīt, ja satiec lāci. Pēc pārrunām katram bērnam bija jāatrod grāmata, kur uzzīmēts, vai tekstā pieminēts lācis.

Māriņkalna bibliotēka

Kā vienu no veiksmīgākajiem pasākumiem pārskata periodā varu pieminēt “Dabas atainojums Ziemeļvalstu autoru darbos”. Tas bija lasīšanas veicināšanas pasākums 3.klasei. Tika izvēlētas 10 dažādu autoru grāmatas, kurās atainots dabas apraksts attiecīgajā valstī. Bērniem iepriekš izdalītas grāmatas un pasākumā viņi paši lasīja šos aprakstus. Pēc tam salīdzināja un pārrunāja izlasīto.



Mārkalnes bibliotēkā tika organizēti zīmējumu konkursi bērniem. „Lasi un zīmē!”- bērni aicināti piedalīties zīmējumu konkursā „Tīģeris”, izvēloties 1 grāmatu par šo dzīvnieku un pēc tam to atainojot zīmējumā. No zīmējumiem un izlasītajām grāmatām veidota izstāde.

„Mana māmiņa.”

Bibliotēkā bija arī Madaras Zaķes rotaļlietu izstāde.

- Ikgadējā Spēļu diena bibliotēkas pagalmā. Spītējot ļoti karstam laikam, sportiskas aktivitātes Sporta laukumā, prāta spēles, kurās piedalās ģimenes ar bērniem (foto 6.pielikumā). Tradīcija.
- „Lasi un zīmē!”- bērni aicināti piedalīties zīmējumu konkursā „Tīģeris”, izvēloties 1 grāmatu par šo dzīvnieku un pēc tam to atainojot zīmējumā. No zīmējumiem un izlasītajām grāmatām veidota izstāde.
- Āra lasītava tika pārvērsta par Rūķu namiņu, notika rūķošānās, spēles, atrakcijas ar Balto lāci, Rūķu grāmatu izstāde, lasījumi no „Lielās rūķu grāmatas”, dzejoļu skaitīšana. (10.pielikums) Kopābūšanas prieks, bibliotēkas tēla uzlabošana, pakalpojumu reklamēšana ģimenēm ar bērniem.

Bibliotekāre kopā ar bērniem papildināja Valsts svētku pasākumu, kas bija visvairāk apmeklētais gada pasākums. Bijām kā „iesildošā grupa” pirms Aināra Bumbiera koncerta Mārkalnes tautas namā. Sagatavojām no bibliotēkas krājuma dzejoļus par tēmu „Mana zeme”, bērni kopā ar vecākiem tos mācījās deklamēt. Bibliotekāre stāstīja teiku „Kā latvietis ticis pie zemes”, viens no zēniem priekšnesumu papildināja ar klavierspēli.



Pededzes bibliotēka

Pededzes pamatskolas ābeļu dārzā izveidota tika Pasaku taka. Tā kā skola 2022. gada 31.augustā tika slēgta, Pasaku taka nonāca bibliotēkas paspārnē. Šīs ir visinteresantākās nodarbības, kuras var piedāvāt bibliotēka. Zināšanas par latviešu tautas folkloru, aktivitātes svaigā gaisā un noslēgumā ugunskurā ceptas desiņas. Regulārs viesis Pasaku takā ir Alūksnes pilsētas pirmskolas izglītības iestāde “Sprīdītis”. Bērni ierodas kopā ar vecākiem un vecvecākiem, viņi iemācās darboties komandā, kā arī apzinās vecāku atbalstu. 2022.gadā Pasaku taku apmeklēja arī Alūksnes Bērnu un jauniešu centra vasaras nometne ar 3.-6.klases dalībniekiem, Balvu Valsts ģimnāzijas 11.a klase ar skolotāju Ludmilu Uglovsku, kā arī Alekseja Grāvīša Liepnas pamatskolas 5.-6.klase.



Bibliotēkas nedēļas ietvaros Pededzes pamatskolā ar 7.-9.klašu skolēniem izspēlējām izzinošu spēli par Alūksnes novadu. Spēles vadīt palīdzēja jauniešu grupas Oluksnieši dalībnieks Nikolajs Rakovs.

Veclaicenes bibliotēka

Tā kā Veclaicenes bibliotēkas vadītāja ir arī vietējās vēstures krātuves darba organizatore, tad viņas organizētie pasākumi sasaucās ar vietējo vēsturi un novadpētniecību. Pārskata gadā 2 vietējās jaunietes piedalījās bibliotēkas organizētajā novadpētniecības pārgājienā, kā arī tika noorganizēts viens pārgājiens un divas ekskursijas Veclaicenes ainavu apvidū dažādu klašu kolektīviem, kopskaitā ar 54 dalībniekiem. Pārgājienā “Rudens soļi pierobežā” devās Ziemeļu pamatskolas klases kolektīvs, kas veica apmēram 7 kilometrus garu maršrutu Peļļu gravu apkārtnē, pārgājiena uzdevumi bija par Palpiera naudas akmeni, Peļļu ezeru virkni, Jaunlaicenes un Veclaicenes pagastu robežu, augu valsts pazīšanu u.c.



Literatūras izstāde ar līdzdarbošanos ”Emīls un citi no bērnības”- Astrīdai Lindgrēnei 115.



- **Sadarbība ar izglītības iestādēm “Kompetenču pieejas mācību saturā (Skola2030)” ietvaros**

Alūksnes novada bibliotēkas bērnu apkalpošanas nodaļai 2022. gadā aktīvākā sadarbība ar Alūksnes novada vidusskolu un Alūksnes pilsētas sākumskolu. Šajā gadā mazinājās sadarbība ar Ernsta Glikas Alūksnes Valsts ģimnāziju.

Alsviķu bibliotēka: *“pārskata periodā atsākās sadarbība ar Strautiņu pamatskolu. Notika jauno grāmatu apskats un izsmeloši apskatījām datu bāzes www.letonika.lv piedāvātās iespējas. Tāpat skolotāja Santa Masinga bibliotēkai pieprasīja fantāzijas un spoku žanra grāmatas, kas paredzētas pēc jaunās kompetenču programmas, ko bibliotēka piedāvāja plašā klāstā.”*

Ilzenes bibliotēkai pārskata periodā turpinājās laba sadarbība ar Gulbenes novada Lejasciema vidusskolas skolotāju, kura dzīvo Ilzenes pagastā un skolā darbam ar bērniem izmanto Ilzenes bibliotēkas krājumu, iesaistās “BVJŽ, 22” kolekcijas vērtēšanā, izmanto LNB izveidotās metodikas un darba lapas. Tiek izteikts viedoklis un vērtējums par citām bērnu grāmatām, kurās ieteica izlasīt arī bērnu vecākiem.

Pededzes bibliotēka 2022.gada maijā kopā ar skolotājām Selgu Bīberi un Daigu Bukovsku organizēja Skaļās lasīšanas sacensības pasākumu. Pededzes pamatskola aicināja būt žūrijā Skatuves runas konkursā, kurš notika 2022.gada pavasarī. Rudenī sadarbība ar Selgu Bīberi turpinās, lai arī jau citas skolas skolotāju. Liepnas pamatskolas skolēni apmeklēja Pasaku taku un Pededzes VPVKAC.

- **Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums**

Galvenie sadarbības partneri darbā ar bērniem visām bibliotēkām ir skolas un pirmskolas izglītības iestādes, kā arī kultūras/tautas nami. Bēdīgi ka arvien vairāk pagastos tiek slēgtas skolas, samazinās bērnu skaits.

Alūksnē ir trīs pirmsskolas izglītības iestādes, kuras regulāri iesaistās bibliotēkas aktivitātes. **PII Sprīdītis-** visciešākā sadarbība ar šis PII metodiķi Antu Apini. Regulāri sazināties ar metodiķi, apspriežot aktuālus abu pušu piedāvājumus, par bērnu iesaisti un dalību, anketu aizpildīšanu lasītveicināšanas projektā Bērnu žūrija. Metodiķe iepriekš palīdz atlasīt grāmatas par noteiktu tēmu, sagatavojam grāmatu kopu, kas tiek ievietotas ceļojošajā čemodānā un aizvestas uz bērnu darzu. Grāmatu apmaiņa apmēram 5 reizes gadā. 2023. gadā pēc metodiķes uzaicinājuma, Alūksnes novada bibliotēka piedalījās PII Ģimeņu sporta dienā. Laba sadarbība ar 5-6.gadīgo bērnu grupu audzinātājiem (dalība Bērnu žūrijā, tematisko stundu apmeklējumi

bibliotēkā). **PII Pienenīte un PII Cālis**- vecākās grupas skolotājas (skolotājas Elga Auziņa, Anete Smirnova un Inga Cīrule, kā arī citas skolotājas). Dalība lasītveicināšanas programmā “Bērnu žūrija”, tematisko stundu apmeklējumi bibliotēkā.

Alūksnes pilsētā ir trīs skolas, kuras ir labas sadarbības partneres.

Alūksnes pilsētas sākumskola-

- ✓ bibliotekāre Zane Drozdova (Skaļās lasīšanas sacensību koordinatore, sadarbība citu lasītveicināšanas pasākumu organizēšanā, kā arī darbā ar krājumu);
- ✓ skolotāja Ilga Marķitāne (Skaļās lasīšanas sacensību koordinatore, lasīšanas pasākumu organizēšana 6.klasēm);
- ✓ aktīvās skolotājas, kas ar savām audzināmajām klasēm regulāri apmeklē bibliotēkas organizētos pasākumus.

Alūksnes novada vidusskola-

- ✓ pirmskolas grupas skolotāja Lāsma Baltiņa (regulārs bibliotēkas organizēto pasākumu apmeklējums);
- ✓ 3.klases skolotāja Esēnija Lielbārde (kopīgu lasītveicināšanas pasākumu organizēšana);
- ✓ literatūras skolotājas Daiga Kozule un Jana Solovjova (iniciatores un aktīvas klases bibliotēkas organizēto pasākumu apmeklētājas);
- ✓ Citas aktīvās un atsaucīgās skolotājas, kas ar savām audzināmajām klasēm regulāri apmeklē bibliotēkas organizētos pasākumus.

Ernsta Glikas Alūksnes Valsts ģimnāzija -

aktīvas skolotājas (tematisko stundu apmeklējumi un tikšanās ar grāmatu autoriem VKKF).

Kā vēl vienu sadarbības partneri var minēt **Zvaigzne ABC grāmatu veikalu**. Regulāra jauno grāmatu iegāde, kā arī veikala darbiniece 2022.gadā iesaistījās Skaļās lasīšanas sacensību novada fināla žūrijā.

Alsviķu bibliotēka

Strautiņos ar pirmsskolas skolotāju Sarmīti Ludvigu- Bērnu žūrijas grāmatu apskats, ieskats grāmatu pasaulē, tēmas par kosmosu, ziemassvētkiem, cilvēka ķermeni, daba Latvijā, pasaules iedzīvotāji, tautas, lidmašīnas. Skolotāju Sanitu Griščenko- materiālu sagatavošana par tēmām Ziemassvētki, Putni dabā, cilvēka uzbūve. Alsviķos ilggadīgā sadarbība ar skolotāju Initu Gailīti pirmsskolā “Saulīte”- bērnu žūrija. Strautiņu pamatskolas skolotāju Santu Masingu- par datu bāzi letonika.lv., Jauno grāmatu apskats, grāmatu izsniegums par fantāzijas tēmu.

Jaunlaicenes bibliotēka vasarā, sadarbojoties ar Jaunlaicenes kultūras darba organizatori Maiju Rozīti pie bibliotēkas veidoja radošo darbnīcu “Vasaras bole”, kurā tika gatavoti gaismas lukturīši “Malēniešu svētkiem”, kā arī katrs apmeklētājs sev pagatavoja rokassprādzi un visi kopīgi augļu boli. Pasākums izdevās interesants, bet atsaucība maza.



Malienas bibliotēkai cieša sadarbība ar Malienas pamatskolu, kopā veidojot bibliotekārās stundas par dažādām tēmām, gan sadarbojoties lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Kopā ar bērniem piedalījāmies Alūksnes novada bibliotēkas rīkotajā dzejas dienu akcijā “Dzeja ielās”.



Ļoti aktīva un veiksmīga sadarbība izveidojusies ar Malienas pirmskolas izglītības iestādi “Mazputniņš”. Tiek rīkoti dažādi pasākumi, izstādes: “Putnu vērošana dabā”, Lieldienu, Ziemassvētku pasākumi, dekoru veidošana.



Māriņkalna bibliotēkai visciešākā sadarbība ir ar Ziemeru pamatskolu. Aktīvākā sadarbība ar latviešu valodas skolotājām: 1.-4.klašu grupai- ar I.Lazdiņu un L.Sniķeri, 5.-9.klašu grupai -ar I.Sustenbergu.

Mārkalnes bibliotēkai izveidojusies laba sadarbība ar Alūksnes Bērnu un jauniešu centra jauniešu lietu speciālisti Unu Tomiņu. Organizēta tikšanās, diskusijas un spēlētās modernas spēles.



Zeltiņu bibliotēka sadarbojas ar Strautiņu pamatskolu. Skolas kolektīvs tiek uzrunāts piedalīties Lāčplēša dienas pasākumā. Parasti piedalās Zeltiņu pagasta bērni, kuri mācās

Strautiņu pamatskolā. Katru gadu norakstītos izdevumus makulatūrā aizvedam uz Strautiņu skolu, kura piedalās skolu sacensībās makulatūras vākšanā.

- **Bibliotēku darbinieku profesionālā pilnveides vērtējums darbā ar bērniem un jauniešiem**

Bibliotēku darbinieki arī 2022. gadā piedalījās semināros, konferencēs,ursos, tikai šī gada profesionālā pilnveide pārsvarā notika tiešsaistē. Kopumā visu bibliotekāru zināšanu līmenis ir atbilstošs. Bibliotekāri attālināti piedalījās vairākos semināros darbā ar bērniem un jauniešiem. Daži no tiem:

- Tīmekļsemināru cikla nodarbības par LNB lasīšanas veicināšanas programmām bērniem;
- Seminārs par zviedru bērnu literatūru "Kad rakstītais izkāpj no lappusēm"(tiešsaistē no Latgales centrālās bibliotēkas);
- Publisko bibliotēku tematiskā diskusija: darbs ar bērniem un jauniešiem;
- Seminārs "Kopienai atvērta, labiekārtota un pieejama bibliotēka";
- Pieredzes brauciens uz Gulbenes novada Litenes bibliotēku;
- Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 20. konference Cēsīs „Pasaku loma prasmju un iemaņu attīstīšanā bērniem”;
- Seminārs par Ziemeļvalstu literatūras nedēļu "Daba Ziemeļvalstīs".

2022.gada oktobrī vairāki bibliotekāri piedalījās Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 20. konferencē Cēsīs „Pasaku loma prasmju un iemaņu attīstīšanā bērniem”. Pededzes bibliotēkas vadītāja prezentēju Pededzes Pasaku taku, savukārt, Alsviķu bibliotēkas vadītāja šajā konferencē stāstīja par savu darbu ar pirmsskolēniem un kā odziņu pasniedza jauno dzejnieci, alsviķieti Līvu Briedi, kura izdevusi krājumu "Sēdu ar domām par tevi".

- **Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem**

Sakarā ar skolu likvidēšanu un skolēnu mācīšanos citās skolās, vērojama lasītāju skaita samazināšanās pagastu bibliotēkās. Bibliotekāri atzīst, ka liela problēma ir tā, ka pagastos vairs nav skolas un dažos pagastos pat nav pirmskolas izglītības iestāžu, tāpēc tuvākajā apkārtnē nav bērnu. Bērni mācās dažādās skolās, līdz ar to ir grūti tos sapulcināt un organizēt kādu pasākumu. Pagasta skolās arvien vairāk sarūk izglītojamo skolēnu skaits un skolēniem pēc stundām neatliek laika bibliotēkas apmeklējumam, jo pēc stundām ir interešu pulciņi un pēc tam uzreiz skolas autobusa reiss un bērni dodas mājās. Aktīvāk darboties var tikai brīvlaikos un brīvdienās. Visaktīvākais darbs visās reģiona bibliotēkās notiek ar pirmskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem. Savukārt pusaudži bibliotēkās redzami mazāk, bet visgrūtāk notiek jauniešu piesaistīšana bibliotēkai. Bibliotekāriem vairāk jāiedziļinās pusaudžu interesēs un vajadzībās, jāpilnveido sadarbība ar izglītības iestādēm, kā arī vairāk savstarpēji jāmainās ar pieredzi. Kā vēl vienu satraucošu problēmu bibliotekāri min zemo lasītprasmes līmeni un izpratnes trūkumu par izlasīto. Ja vēl aktīvāk lasa jaunākā skolas vecuma bērni, tad sākoties pusaudžu vecumam, mainās intereses un grāmatu lasīšana piesaista arvien mazāk. Arvien retāk skolās tiek piedāvāti ieteicamās literatūras saraksti, ko bērniem lasīt vasarā. Lielai daļai skolēnu brīvā laika sabiedrotais ir jaunākās paaudzes telefons vai kāds cits „tehnoloģijas brīnums”. Arī uzziņas un visa veida informācijas skolēni vairāk meklē interneta resursos, bet ne grāmatās. Lai īstenotu mūsdienīgus, aktuālus, atraktīvus pasākumus bibliotēkā, nepieciešama papildus materiālā bāze, bet, diemžēl, Alūksnes novada bibliotēkās tā ir nepietiekoša. 2022. gadā vairākās novada bibliotēkās finansējums pasākumiem bija ļoti mazs. Visās novada bibliotēkās vēl joprojām aktuāla problēma ir grāmatu nodošanas termiņa neievērošana. Bibliotēkas to cenšas risināt ar atgādinājumiem uz telefonu, ar sociālo tīklu palīdzību, bet bieži tam ir vājš rezultāts. Ļoti vērtīgas ir aptaujas lapas, ko dažas skolas izsniedz 9. un 12. klašu skolēniem pirms skolas absolvēšanas. Tajās ir ietverts arī bibliotēkas vadītāja jeb darbinieka paraksts par to, ka uz

mācību gada noslēgumu tiek nokārtotas visas parādu saistības ar bibliotēku. Skolēnu digitālās prasmes bieži vien aprobežojas ar izklaides sfēru un sociālo tīklu lietošanu, līdzko ir nepieciešama informācijas meklēšana, rodas problēmas.

Mārkalnes bibliotēkas vadītāja savā bibliotēkā kā problēmas saskata to, ka vasaras brīvdienās bibliotēku vienlaicīgi apmeklē dažādu vecumu bērni. Viņiem ir dažādas intereses un tad vienam darbiniekam ir jāizdomā, kā kvalitatīvi pavadīt laiku visiem. Iepērk puzzles dažādu vecumu bērniem, lai puzzle maratonā var piedalīties ikviens. Kā otru problēmu min- maza telpa bērniem un jauniešiem. Tad vasarā visi bērni tiek aicināti vairāk uzturēties Āra lasītavā.

Sagatavoja Anita Zača,

Alūksnes novada bibliotēkas bērnu apkalpošanas nodaļas galvenā bibliotekāre

8. Novadpētniecība

• Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes

Alūksnes novada bibliotēkas novadpētniecības darba galvenie virzieni un pakalpojumi saistās ar informācijas apzināšanu par Alūksnes novada vēsturi, kultūrvēsturiskajiem objektiem un novadniekiem, tās popularizēšanu, elektroniskās novada datu bāzes papildināšanu.

Alūksnes novada bibliotēkā 2022.gadā uzmanība tika pievērsta :

·Novadpētniecības datu bāzē veidotajiem aprakstiem pēc RDA jauninājumiem, novadpētniecības mapju aprakstīšanai elektroniskajā katalogā un pagastu bibliotekāru individuālajām apmācībām aprakstu veidošanā. Datu bāzes veidošanā piedalījās Jaunlaicenes, Liepnas, Mārkalnes, Zeltiņu bibliotēkas;

·Digitālo resursu veidošanai – turpinājām darbu pie jau iesāktajiem projektiem: LNB projekta “Industriālais mantojums” ietvaros veicām izpēti par Alūksnes maizes kombinātu, iesaistot iedzīvotājus novadpētniecības materiālu vākšanā un atmiņu stāstu fiksēšanā. Turpinājām rubriku “Stāsti par mums” un veidojām videomateriālu ciklā “Savējie iedvesmo. Savējie var!”;

·Ceļā uz gaidāmo pirmās latviešu grāmatas piecsimtgadeš jubileju, uzsākām pētījumu par Alūksnes uzņēmēja laikrakstu un grāmatu iespiedēja Reiņa Pastalnieka dzīves un darba gaitām;

·Turpinājām darbu pie cikla “Novada vēstures stunda”, organizējām izstādes ciklā “Alūksniešu vaļasprieki”, aicinājām uz sarunām interesentus un iedvesmojošus novadniekus ciklā “Savējie iedvesmo”;

·Nesenās vēstures materiālu vākšana un digitalizācija rubrikā “Stāsti par mums” turpinājās arī tekošajā atskaites gadā.

Ieskats 2022.gada novadpētniecības darba virzienos Alūksnes novada bibliotēkās:

Alsviķu bibliotēkā - pārskata periodā galvenā vērība veltīta izcilo jubilāru jubileju foto izstādēm bibliotēkas telpās, kā arī turpināts darbs pie fotogrāfiju digitalizācijas;

Annas bibliotēkā - pārskata periodā novadpētniecības darba prioritātes bija – Skaidrītes Kaldupes 100 gadu jubileja – pasākums, izstādes; Annas pagasta dziedāšanas tradīciju izpēte – pasākums, izstāde. Otrsdarba virziens - apkopot šā brīža notikumus, datus. Foto akcija “Viena diena pagasta dzīvē” – kad katru gadu 1.jūlijā tiek fotografēti dažādi objekti Annas pagastā;

Ilzenes bibliotēkā 2022. gada prioritāte novadpētniecībā bija darbs pie projekta “Ilzenes apdzīvotās viensētas četros gadalaikos” realizācijas;

Jaunannas bibliotēkā - pārskata periodā, atzīmējot Jaunannas tautas nama 65. dzimšanas dienu, tika sagatavota izstāde "Atmiņas caur fotoobjektīvu", kas vēsta par visiem amatiermākslas kolektīviem un tautas nama ēkas vēsturi;

Jaunlaicenes bibliotēkā - pārskata periodā izveidots kopsavilkums par 5 gadu darbību Jaunlaicenes pagastā;

Liepnas bibliotēkā 2022. gadā novadpētniecības darbā akcents likts uz esošā novadpētniecības krājuma apzināšanu un popularizēšanu sociālajā tīklā Facebook. Līdz ar to materiāli tika arī digitalizēti. Pārskata gadā uzsākts darbs pie bibliogrāfisko ierakstu izveides novadpētniecības datubāzei (17 raksti ar pilntekstiem anotācijā);

Malienas bibliotēkā galvenā uzmanība tika pievērsta piemiņas vietu, plākšņu akmeņu apsekošanai;

Mālupes bibliotēkā galvenais akcents novadpētniecības darbā tika likts uz pagastā esošo un bijušo māju un to saimnieku likteņu izzināšanu. Tāpat vēl daudz nezināmā ir par Mālupes muižas apbūvi, par kuru tiek iegūtas jaunas ziņas;

Māriņkalna bibliotēka pārskata periodā kā galveno izvirzījusi sadarbību ar 29.Ziemeļu mazpulku, iesaistoties viņu iniciētajās aktivitātēs.

Mārkalnes bibliotēkā galvenā uzmanība novadpētniecības darbā veltīta Muzeju nakts pasākumam, kurā bibliotēka piedalījās pirmo reizi - atjaunotas ekspozīcijas Vēstures istabā, uzaicināta vēsturniece Astrīda Ievedniece ar prezentāciju par Mārkalni, uzstādīta info plāksne pie Saules pulksteņa sadarbībā ar Alūksnes Tūrisma un Informācijas centru.

Zeltiņu bibliotēkā - 2022.gads vēstures krātuvē darbs organizēts, lai piedalītos Muzeju nakts un pagasta svētku pasākumā ar jaunu izstādi. Turpinātu krājuma priekšmetu uzskaiti, piefiksējot notikumus un sagatavotu 2022.gada notikumu mapi, uzņemu ekskursantus, veiktu gida pakalpojumus;

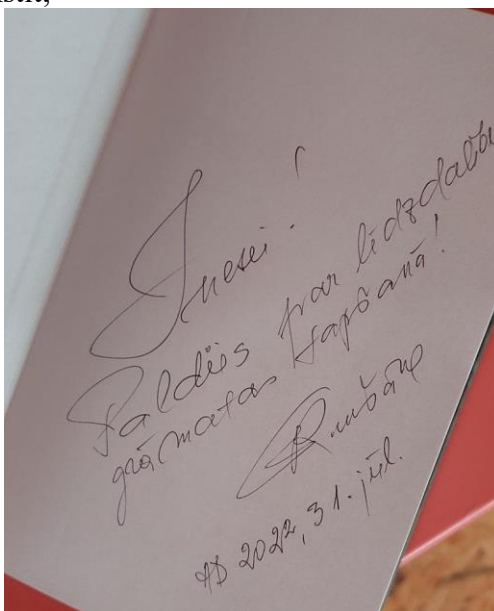
Pededzes bibliotēka - pagasta arhīva telpā 2022.gadā tika atrastas kolhoza laiku fotogrāfijas, kurās redzami pededzieši, toreizējā kolhoza "Zarja" kolhoznieki darbos tūrumos, fermās un atpūtas brīžos. Bibliotēka izvirzīja uzdevumu kopā ar apmeklētājiem atpazīt un aprakstīt šīs fotogrāfijas. Rezultātā bija izveidota izstāde.

Vaclaicenes bibliotēka - 2022.gadā pievērsa uzmanību dažādu gadu veco fotogrāfiju un dokumentu digitalizācijai, pierakstot informāciju, ko sniedza fotogrāfiju (dokumentu) uzrādītāji.

• Novadpētniecības krājums

Alūksnes novada bibliotēkas Novadpētniecības krājumu veido dažāda veida publicētie un nepublicētie izdevumi par novadu un novadniekiem, pieejami dažādi novadpētniecības materiālu veidi:

·Būtiska novadpētniecības krājuma daļa ir grāmatas par Alūksnes pilsētu un novadu. Atskaites gadā nav izdota neviena grāmata, kas veltīta mūsu reģionam. Krājumu sastāda vietējo autoru darbu izdevumi - novadniece rakstniece un dzejniece Lija Brīdaka izdevusi divas grāmatas - romānu "Liktenīgie krustojumi" par kādu 21. gadsimta ģimenes ikdienu un dzejoļu krājumu "Varavīksnes loks", Andris Akmentiņš – dzejas krājumu "Laimīgas beigas". Gunas Rukšānes grāmatā "Pasmaidīsim" ietverti smieklīgi kuriozi, pārpratumi, noklausītas sarunas un neveiksmes arī no Alūksnes novada bibliotēkas apmeklētājiem. Ne katram ir interese un uzņēmība šos gadījumus pierakstīt;



Alūksnes novada bibliotēkā šādus pierakstus krāj bibliotekāre I.Leimane

·Atmiņu stāstu rubrikā „Stāsti par mums” Alūksnes novada bibliotēka papildināja novadpētniecības krājumu ar nesenās vēstures atmiņu stāstu un foto kolekciju. Savāktās atmiņu tēmas: “Ūdens motosports Alūksnē” un “Alūksnes vietējais radio”. Krājums papildināts ar 7 atmiņu stāstiem, 12 digitālajiem materiāliem. Veicot izpēti par Alūksnes maizes kombinātu, krājums papildināts ar 6 atmiņu stāstiem un 91 vienībām digitālu materiālu. Apzinot Emīlijas

Benjamiņas saistību ar Alūksni, iegūtas un digitalizētas 5 fotogrāfijas. Materiāli glabājas elektroniski tematiskajās mapēs;

- Virtuālās izstādes papildinātas ar vēsturnieces Astrīdas Ievednieces pētījumu “Alūksnietes nacionālajā pretošanās kustībā. 1945 -1953”;

- Audiovizuālie materiāli CD un DVD formātā Alūksnes novada bibliotēkā krājuma apjoms palielinājies arī ar pašu veidoto video filmu ciklā “Savējie iedvesmo! Mēs varam!” par uzņēmēju Fjodoru Jerjominu, kurš nodarbojas ar kazu audzēšanu un siera ražošanu Alsviķu pagasta “Jaunpuntužos”, filma pieejama DVD formātā bibliotēkā un bibliotēkas Youtube kontā. Otra videofilma - “Pret sienu tik ar pauri” veltīta novadnieka Jāņa Grestes dzīves un darba gaitām;

- Alūksnes novada bibliotēka veido Novadnieku datu bāzi, kurā iekļautas ziņas par ar reģionu saistītām personībām. Atskaites gadā īsas ziņas savāktas par 48 personībām, ar kurām papildināsim vārdnīcu;

- Novadpētniecības elektroniskā datubāze 2022.gadā papildināta ar 720 ierakstiem no vietējā laikraksta „Alūksnes un Malienas Ziņas”, kas eksportēti arī uz LNB Nacionālās bibliogrāfijas analītikas datubāzi;

- Rakstu kolekcija “Centrālā un citu reģionu prese” (no 2012.gada) papildināta ar ~80 publikācijām, kas saistītas ar reģionu, pakāpeniski pievienojot tās novadpētniecības datubāzei BIS Alise. Jebkurš interesents var pieteikties šo rakstu saņemšanai e-pastā (reizi vai divas mēnesī tiek nosūtītas saites uz šiem rakstiem failu apmaiņas programmā), pagaidām šo pakalojumu izmanto ~ 30 lietotāju, 2022. gada rakstiem kopējais skatījumu skaits - 341, kas tiek pieskaitīts arī izsniegumam. Informācija par šiem rakstiem iek sūtīta arī novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciālistei. Kopumā tie ir 98 apraksti ar pilntekstiem lokālajā anotācijā, kas pārskata gadā pievienoti novadpētniecības datubāzei ar rakstiem no centrālās un citu reģionu preses un analītikas no grāmatām;

- Pašvaldības dokumentu datubāze (no 2016.gada) 2022.gadā papildināta ar 255 ierakstiem - domes lēmumiem ar pilno tekstu anotācijas laukā.

Novadpētniecības krājums atrodas gan lasītavā, gan abonementā, ērti, brīvi pieejams ikvienam interesentam, abonementā krājuma grāmatas izceļ zaļais uzlīmju marķējums. Novadpētniecības mapes, kuras tekošajā gadā tika aprakstītas un katalogizētas, iespējams izsniegt lasītavā elektroniski. 2023.gadā jāplāno pabeigt fizisko mapju aprakstīšanu. Pārskata gadā rakstus u.c. materiālus digitalizējam un uzkrājam elektroniskajās tematiskajās mapēs. Tāpat tiek vākti materiāli par mūsu reģionu no centrālās preses un grāmatām, digitalizētie materiāli tiek uzglabāti elektroniskās mapēs. Lasītavā pieejami audiovizuālie materiāli kompaktdiskos.

Novadpētniecības krājumu izmantojuši dažādi interesenti. Notika novadpētniecības materiālu skenēšana un nosūtīšana uz lasītāju e-pastiem, izsniegtas tematiskās mapes (Kapusvētki; Tūrisms; Personības u.c.).

Novadpētniecības krājuma veidošanā reģiona bibliotēkas ir tās iestādes, kas pagastos vāc un apkopo informāciju par saviem cilvēkiem un notikumiem. Tā veidojas bibliotēku novadpētniecības krājumi. Bibliotēkas, pirmkārt, apzin ar novadu saistīto informāciju no vietējā laikraksta “Alūksnes un Malienas Ziņas”, kā arī citiem periodiskajiem izdevumiem, papildinot tematiskās mapes. Šajā darbā tiek izmantota arī datubāze Lursoft Laikrakstu bibliotēka. Tiek veidotas arī jaunas tematiskās mapes, kā arī, atsevišķas bibliotēkas uzsākušas digitalizāciju un materiālus glabā CD formātā un elektroniskajās mapēs (Alsviķu, Annas, Jaunannas, Liepnas, Vecclaicenes, Zeltiņu bibliotēkas).

Ieskats Alūksnes novada bibliotēku novadpētniecības krājumos:

Alsviķu bibliotēkas telpās pārskata periodā sagatavotas un izvietotas izstādes soļotājam Ādolfam Liepaskalnam, Jānim Grestem, rokraksts un daži dzejoļi nelielā burtnīcā ar Grestes un viņa laikabiedru rokrakstiem un parakstiem. Tas ir daudz cietis, bet tiek strādāts pie tā saglabāšanas. Digitalizētas 45 fotogrāfijas.

Annas bibliotēka savu novadpētniecības krājumu papildināja ar ikgadējām gadagrāmatām - "Annas pagasts 2022" un "Annas bibliotēka 2022", kurās tika apkopota informācija par notikumiem pagastā, apraksti par personībām, uzņēmējiem u.c., kas saistīti ar Annas pagasta ļaudīm un notikumiem bibliotēkā. Pavisam tika digitalizēti 8 attēlizdevumi un 12 teksta dokumentu lappuses par pagasta vēsturi (Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri, ansamblis "Tik un tā", sakoptāko lauku sētu 2000.gada laureātu mājas u.c.). No jauna izveidots albums "Brīvības cīņu vietas un cīnītāji Annas pagastā", mape "Andis Kaktiņš, SIA "Jaungrēveles" valdes priekšsēdētājs. Novadpētniecības materiālu izvietojšanai tiek izmantota pagasta vēstures istaba.

Ilzenes bibliotēkai, sadarbībā ar biedrību "Ilzenes attīstībai", Alūksnes un Apes novada fonda un biedrības "Daibes ilgtspējas centrs" atbalstītā 16.projektu konkursa „Atbalsts iedzīvotāju iniciatīvām” realizācijas rezultātā tapusi foto grāmata "Ilzenes viensētas četros gadalaikos", kas ir unikāls papildinājums bibliotēkas novadpētniecības krājumam. Foto grāmatas 2 daļās aplūkojamas gan 92 Ilzenes pagasta apdzīvotās viensētas četros gadalaikos, gan arī neliels apraksts par tām. Fotogrāfiju autore ir Aira Vērse, dažas ir arī no bibliotēkas novadpētniecības krājuma un privātajiem arhīviem. Iegūtas 368 fotogrāfijas, kur fiksētas Ilzenes apdzīvotās viensētas četros gadalaikos, un šo māju stāsti. Turpinās darbs pie Ilzenes dzimtu vēstures apzināšanas, iesaistot iedzīvotājus, tā papildinot bibliotēkas materiālu krājumu. Novadpētniecības krājums papildināts ar novadnieka mākslinieka Māra Salmiņa atmiņu stāstu par bērnību, dzimto novadu un ļaudīm Lielsloku ezera apkaimē, kur atspoguļots laika posms no Otrā pasaules kara līdz 1957. gadam, kā arī ar Skaidras Sarkanepublicēto atmiņu stāstu (kopiju) "Ontu Kalnā" kur aprakstīts par Ilzenes apdzīvotās vietas- Ontu apkaimes sadzīvi un cilvēkiem.



Foto grāmata " Ilzenes viensētas četros gadalaikos". Foto N.Cerņa

Jaunannas bibliotēkā 2022.gadā tika apkopotas Jaunannas pagasta pašdarbības kolektīvu fotogrāfijas un ieskenētas izstādes "Atmiņas caur fotoobjektīvu"veidošanai.

Māriņkalna bibliotēka novadpētniecības krājumu papildinājusi ar vietējās dzejdares Ilzes Kaktiņas dzejoļu grāmatas "Dzīves skola" un "Ikdiena". <https://ej.uz/nw51>

Veclaicenes bibliotēka strādāja pie krājuma fotogrāfiju un dokumentu digitalizācijas. Atskaites gadā digitalizēti 94 fotouzņēmumi un 171 teksta dokuments. Atskaites gadā digitalizēta dokumentu kopa par Veclaicenes Vissvētās Dievmātes patvēruma pareizticīgo baznīcu- rēķini, kvītis u.c. dokumenti.

Zeltiņu bibliotēka savu krājumu papildināja ar jaunām fotogrāfijām. Šogad vasaras mēnešos jaunieši fotografēja Zeltiņu pagasta mājas un tagad tiek papildināta kopa par "Zeltiņu mājām", kur jau ir 2008., 2014.gada fotogrāfijas.

• Novadpētniecības darba popularizēšana

Bibliotēkas novadpētniecības materiālu krājumu popularizējušas izstādēs, pasākumos, publikācijās sociālajos tīklos u.c.

Alūksnes novada bibliotēkā tradicionālas ir grāmatu izstādes, kas veltītas novadniekiem literātiem. Februārī Skaidrītes Kaldupes 100 gadu jubilejas atcerei veltītā izstādē varēja iepazīties ar viņas darbiem.



Grāmatu izstāde veltīta novadniecei Kornēlijai Apškrūmai

Alūksnes novada bibliotēka sarunu ciklā “Savējie iedvesmo!” sporta draugiem un interesentiem bija sarūpējusi lielisku iespēju tikties ar Latvijas Olimpiskās vienības vecāko ekspertu sporta jautājumos Maritu Vilciņu. Marita ir biežs viesis Alūksnē, jo šeit dzīvo viņas mamma un māsa. Sarunas raisījās par viņas darbu, sasniegumiem un daudzveidīgajiem vaļaspriekiem, par olimpiskajām spēlēm un to norises aizkulisēm.



*Marita Vilciņa Alūksnes bibliotēkā viesojās ar stāstiem par Olimpiskajām spēlēm Japānā un Ķīnā, kur viņa darbojās kā Latvijas komandas preses sekretāre
Foto no Alūksnes bibliotēkas foto arhīva*

Bibliotēkas viesis sarunu ciklā “Savējie iedvesmo!” bija arī ūdens motosportists un šī sporta veida vēstures pētnieks - Gints Rozenbergs. Iepazīstinājām sporta interesentus ar viņa veidoto izstādi par ūdens moto sporta vēsturi Alūksnē. Gints Rozenbergs ir ilzenietis, aktīvs biedrības “NordOst” ūdens motosportists, ūdens motosporta vēstures pētnieks un faktu glabātājs, vairāku Latvijas Ūdens motosporta Goda zāles nomināciju veidotājs un atmiņu stāstu

apkopotājs. Saņēmis Izglītības un zinātnes ministrijas Atzinības rakstu par nenovērtējamu ieguldījumu ūdens motosporta attīstībā, kā arī šogad Latvijas neatkarības atjaunošanas svētkos saņēma pašvaldības apbalvojumu nominācijā “Par nozīmīgu un ilggadēju ieguldījumu ūdens motosporta attīstībā”.



Ginta Rozenberga stāstījums un veidotā izstāde Alūksnes novada bibliotēkā

Tikāties ar savējo, novadnieku, profesionālu tulku Andri Amantovu - alūksnietis, kurš runā daudzās valodās - angļu, krievu, vācu un franču, itāļu. Andris dalījās stāstos par tulka darbu, par pieredzi strādājot ES iestādēs, kā līdz šim darbam nonācis un kas ir tas, kas viņā tik ļoti iekustinājis mīlestību pret valodām. Savu iedvesmojošo stāstu viņš papildināja ar klarinetes skaņām un saviem uzrakstīto pārdomu lasījumiem <https://ej.uz/hh18>



Andris Amantovs, viesojoties Alūksnes bibliotēkā, aicina katru ielūkoties sevī.

Viņš to dara, rakstot piezīmes par dzimtas cilvēkiem. Foto no Alūksnes bibliotēkas arhīva

Rudens pusē Latvijā ciemojās dokumentālo filmu režisore, ASV latvieti Māra Pelēce. Māra Pelēce ir strādājusi kā dokumentālo filmu režisore 20 gadus un jau pirms tam kā fotogrāfe un māksliniece. Savos darbos Māra stāsta par trimdas latviešu dzīvi. Šoreiz skatīšanās un saruna par dokumentālo filmu “Valiant!”. Tā stāsta par trimdas latviešu jauniešiem 20. gs. 80. gados un viņu politiskajām demonstrācijām, kas piesaistīja preses uzmanību Baltijas valstu okupācijai un atgādināja brīvajai pasaulei par Latviju, kurai tās atbalsts ceļā uz neatkarību bija ļoti nozīmīgs.



*Saruna ar novadnieka rakstnieka Valentīna Pelēča mazmeitu Māru Pelēci
Alūksnes novada bibliotēkā
Foto no Alūksnes bibliotēkas arhīva*

Radošā stunda “Lietu stilīgā otrā dzīve” notika kopā ar alūksnietēm stilisti Antru Reismani un modisti Līgu Kandeli. Interesenti uzzināja, kā izmantot nevajadzīgo apģērbu, lai tam būtu pievienotā vērtība, apskatīja unikālus aksesuārus un apģērbu no lietotiem materiāliem.



*Tērpu otro dzīvi Alūksnes novada bibliotēkā demonstrē alūksniete Līga Kandeļe
Foto no Alūksnes bibliotēkas arhīva*

LNB projekta “Industriālais mantojums” ietvaros 2022. gadā tika sāta aktīva darbība, lai apzinātu cilvēkus, kuru personīgajos arhīvos varētu būt saglabājušās fotogrāfijas par Alūksnes maizes kombinātu. Pateicoties savāktajam materiālam, notika atmiņu vakars “Neba maize pati nāca...” ar bijušajiem un esošajiem Alūksnes maizes kombināta darbiniekiem u.c. interesentiem. <https://ej.uz/nq8p>



*Pasākums Alūksnes novada bibliotēkā "Neba maize pati nāca..."
Foto no Alūksnes bibliotēkas arhīva*

“Savējie iedvesmo! Mēs varam!” videoversijā saruna ar Fjodoru Jerjomīnu. Pirms sešiem gadiem viņš ar ģimeni Alsviķu pagasta Strautiņos iegādājās lauku mājas "Jaunpuntuži". Fjodors tur nodarbojas ar šķirnes kazu audzēšanu un ražo kazas sieru. Stāstu video formātā palīdzēja īstenot Alūksnes bibliotēkas draugs Vilnis Blūms. Videostāsts pieejams sociālajos tīklos. <https://ej.uz/81qt>

Alūksnes novada bibliotēka organizēja izziņošu braucienu “Pieredzes stāsti. Savējie iedvesmo!”, kura laikā devām iespēju satikt uzņēmējus un aktīvus cilvēkus Gulbenes novadā! Izziņošā brauciena laikā tika apmeklēta saimniecība “Pededzes” Litenē, saimniecība “Dzelzavieši” Stāmerienas pagastā, ražotnes “Tālavas” un “Pakalnieši” Gulbenē, lai uzzinātu šo uzņēmēju veiksmes stāstus un gūtu iedvesmu savējiem!



Sidra ražotnē “Tālavas” Gulbenē

Vēstures draugu kopas dalībnieki kultūrvēsturnieks Jānis Polis un Vilnis Blūms izveidoja videofilmu – ceļojums pa Jāņa Grstes dzīves un darba vietām, atzīmējot viņa 145 gadu jubileju. Interesenti, Alūksnes novada bibliotēkā tiekoties ar filmas veidotājiem, iepazīnās ar Jāņa Grstes dzīvi un darbību, kā arī uzzināja par filmas tapšanas aizkulisēm. <https://ej.uz/yp3c>.

Alūksniete, vēsturniece Astrīda Ievedniece ciklā “Vēstures stunda” dalījās ar savu pētījumu “Alūksnietes nacionālajā pretošanās kustībā . 1945 -1953”. Notikumi pēckara gados izmainīja daudzu Latvijas ģimeņu dzīvi. Nacionālā pretošanās kustība 1944. - 1953. gadam aptvēra visu Latviju. Partizāniem mežos atbalstu sniedza viņu tuvinieki- mātes, sievas, māsas. Viņu dzīves izmainījās uz visiem laikiem. Vilma Augstkalne bija viena no tām , kura aizgāja mežā un piebiedrojās Bitāna- Liepača grupai. Vilma palika pēdējā kopā ar Jāni Liepaci. Vilmas meitu Intu Augstkalni izsūtīja no skolas sola. Un šādu stāstu Latvijā ir daudz.



Alūksnes novada bibliotēkā- saruna ar Astrīdu Ievednieci ciklā “Vēstures stunda”

Atskaites gadā Alūksnes novada bibliotēkā ciklā “Alūksniešu vaļasprieki” notikušas vairākas izstādes. Vēstures draugu klubiņa aktīvistē vēsturniece A.Ievedniece savu pētniecisko ekspedīciju gaitu parādīja foto izstādē “Vēsturei pa pēdām”. Izstādēs savu veikumu rādījuši arī citi radoši alūksnieši, piemēram, Jānis Teters (foto) <https://ej.uz/fpgp>, Agnese Repule (gleznas) <https://ej.uz/e1ky>, Ilze Sliņķe (gleznas) <https://ej.uz/e1ga>, Inese Sedleniece (tērpu skices) <https://ej.uz/pycq>, Laura un Normunds Felši (gleznas un zīmējumi) <https://ej.uz/5g8k>, Māris Salmiņš ar jubilejas izstādi, Inese Priedniece (Ziemassvētku vainagi), Agita Janika (dažādi rokdarbi), Madara Zaķe (bērnu mīkstās rotaļlietas) <https://ej.uz/f5xg>, Sintija Griška (bērnu rotaļlietas) <https://ej.uz/7ykn>.

Novadpētniecības krājuma atspoguļošana presē un sociālajos tīklos ir viens no virzieniem, kam pievērsta uzmanība 2022.gadā. Kā piemērus var minēt publikācijas:

Laikā, kad TV ekrāni aicināja mūs skatīties vēsturisko filmu par Latvijas preses karalieni Emīliju Benjamiņu, sagatavojām publikāciju laikrakstā “Alūksnes un Malienas Ziņas” par novadniece Lejasizakas Johannas dzīves gājumu un viņas saistību ar Benjamiņu ģimeni. <https://ej.uz/pbzp>.

Sociālajā tīklā Facebook Alūksnes novada bibliotēka izveidoja rubriku “Re...”, kur aktualizējām pilsētā vai novadā kādu notikumu, publicējām materiālus no sava novadpētniecības krājuma: Alsviķu ciema administratīvās ēkas atklāšana; Alūksnes restorāna “Cepurīte” atklāšana; Alūksnes mūzikas grupas; sakarā ar Alūksnes sporta skolas ēkas nojaukšanu – par sporta skolas vēsturi u.c.

Jau tradicionāli bibliotēkas kolektīvs ik pavasari dodas uz Alūksnes Lielajiem kapiem, lai sakoptu kultūras uz izglītības darbinieku atdusas vietas.



Labais darbs padarīts! Bibliotēku nedēļas ietvaros Alūksnes novada bibliotēkas darbinieki Alūksnes Lielajos kapos sakopj ievērojamu novadnieku atdusas vietas

Alūksnes novada bibliotēkās novadpētniecības darba popularizēšanai notikušas dažādas aktivitātes, interesantākie piemēri:

Alsviķu bibliotēkas telpās pārskata periodā sagatavotas un izvietotas izstādes soļotājam Ādolfam Liepaskalnam, Jānim Grestem, rokraksts un daži dzejoļi nelielā burtnīcā ar Grestes un viņa laikabiedru rokrakstiem un parakstiem. Sagatavota izstāde vēsturniekam – muzeju darbiniekam Jānim Līcim 90.

Annas bibliotēkā tika rīkoti pasākumi, prezentācijas, veltīti Skaidrītes Kaldupes 100 gadu jubilejai. Bibliotekāre sagatavoja rakstu par dzejnieces atceres pasākumu laikrakstam “Alūksnes un Malienas Ziņas”. <https://ej.uz/gxfg>. Otrs pasākums veltīts jauktajam vokālajam ansamblim “Tik un tā”.

Bejas bibliotēka jau atkārtoti piedalās Muzeju nakts pasākumā, kad ir Atvērto durvju diena vēstures krātuves telpās. Bibliotēka piedalījās Bejas pamatskolas 155 gadu jubilejas pasākuma “Ceļojums laikā” organizēšanā. Pirms pasākuma, vairāku mēnešu garumā, notika darba grupas kopējās sapulces Bejas bibliotēkā, plānojot skolas jubilejas norises. Tika izmantoti vēstures krātuves materiāli (mapes, albumi, fotogrāfijas, grāmatas u.c.). Pirms un pēc jubilejas pasākuma un tā norises dienā bibliotēkas zālē varēja iepazīties ar skolas vēstures liecībām (mapēs, video, audio formātā).



*Bejas pamatskolas un Bejas bibliotēkas kopdarbs -
Bejas pamatskolas 155 gadu jubilejas pasākums “Ceļojums laikā” Foto M.Rusakova*

Ilzenes bibliotēkā 2022. gada lielākais notikums novadpētniecībā bija darbs pie projekta “Ilzenes apdzīvotās viensētas četros gadalaikos” realizācijas. Tika iesaistīti lielākā daļa ilzeniešu - veikta māju foto fiksācija katrā gadalaikā, uzklauti māju iemītnieki stāsti, atmiņas. Māju aprakstu un foto izstāde tika atklāta 2022. gada maijā, kura bija kupli apmeklēta. Pasākuma laikā tika atklāts izgatavotais pagasta vimpelis, kuru darinājusi Renāte Pilipa. Par šo pasākumu informācija publicēta sociālajā tīklā Facebook, gan arī laikrakstā “Alūksnes un Malienas Ziņas” <https://ej.uz/ht8e>. Projekta realizācijas rezultātā izveidotā foto grāmata 2 daļās “Ilzenes viensētas četros gadalaikos” ir guvusi vislielāko interesi, kļūstot par 2022. gada pieprasītāko un apskatīto novadpētniecības materiālu.

Jaunannas bibliotēkas līdzdalība Jaunannas tautas nama jubilejas izstādē "Atmiņas caur fotoobjektīvu".

Jaunlaicenes bibliotēkā izveidota literatūras izstāde atvadoties no novadnieces - “Lijas Brīdakas piemiņai”. Dzejniece dzimusi 1932.gada 3.septembrī Alūksnē, 1951.gadā beigusi Alūksnes vidusskolu. Jaunlaicene ir nozīmīgs pieturas punkts, jo tā ir viņas tēva dzimtais pagasts, kur ģimene kādu laiku dzīvojusi. Viņu vadīja neviltots sirsnīgums pret mūsu novadu un Jaunlaiceni. Alūksne ir viņas skolas gadu, agrās jaunības pilsēta, kurā, gan vārdā nenosauktā, Lija Brīdaka liek dzīvot sava jaunākā, jubilejas sarīkojumā atvērtā romāna “Liktenīgie krustojumi” varoņiem. Dzejnieces un rakstnieces 90 gadu jubilejā piedalījās arī Jaunlaicenes pagasta pārstāvji.



Skats no Lijai Brīdakai piemiņas izstādes Jaunlaicenes bibliotēkā

Liepņas bibliotēka senioru pēcpusdienā “Satikšanās pie tējas tases” stāstīja un rādīja prezentāciju par Liepņas internātskolas skolotājas, deju kolektīvu vadītājas Brigītas Bijones dzīves un darba gaitām. Pasākums veltīts pedagoģes 90 jubilejai. Prezentācija ievietota arī Alūksnes novada bibliotēkas interneta vietnē <https://ej.uz/vjo7>

Māriņkalna bibliotēka kopīgi ar mazpulka dalībniekiem gatavoja karodziņus marta pasākumam “Būsim kopā ar Ukrainu”, kas notika Alūksnē. Tika izgatavotas arī ierakumu sveces, lai nosūtītu Ukrainas aizstāvjiem.

Māriņkalna bibliotēkas vadītāja Ziemera pagasta dzejdares Ilzes Kaktiņas 80 gadu jubilejas pasākumam gatavojusi scenāriju, kura izveidošanā izmantotas pašas Ilzes Kaktiņas dzejoļi no krājumiem ”Dzīves skola” un “Ikdiens”.

Pededzes bibliotēkā izveidota izstāde ar kolhoza laiku fotogrāfijām. Atpazīta lielākā daļa cilvēku un vietu Pededzes pagastā. Tagad šīs fotogrāfijas kopā ar aprakstiem jāievieto albumos.

Veclaicenes bibliotēka organizējusi pārgājienu “Cīmos pie ciemiem. Bārdaskrogs-Mācītājmuiža-Korneti” un pārgājienu “Pirms-skolas taka Kornetos”. Ar bibliotēkas veidotajām novadpētniecības spēlēm piedalījusies Mājas kafejnīcu dienās Veclaicēnē.



Pārgājiēnā

Mājas kafejnīcu dienas Veclaicēnē Katiņkalnā

Zeltiņu bibliotēkas pārziņa ir vēstures krātuve, to 2022.gadā apmeklējuši 294 ekskursanti, no tiem 194 pieaugušie un 100 bērni. Pārsvarā brauc 2-4 cilvēku grupiņas, ģimenes vai draugi. Prieks, ka vienreiz jau bijušie - atgriežas, atvedot līdz ģimenes locekļus vai draugus. Pārskata periodā vēstures krātuvi apmeklējušas arī lielākas grupas - klašu kolektīvi, mazpulki,

sportisti, NBS karavīri. Ekskursanti bijuši no dažādām Latvijas vietām: Cēsīm, Valmieras, Rīgas, Līvāniem, Tukuma, Liepājas, arī no Igaunijas, Somijas, Zviedrijas un Dānijas. Skolas telpās izlikti materiāli par 2021.gada nogales veikumu “Labo darbu mēneša atspoguļojums” (janvārī), un V.Ķirpa Ates muzeja veidotā izstāde “Zeltiņu baznīca laiku lokos” (februārī, martā). Auto orientēšanās sacensībās Lejasciems - Ilzene - Zeltiņi sacensību viens posms ar aktivitātēm bija arī Zeltiņu vēstures krātuves apmeklējums, kur vajadzēja atrast atbildes uz jautājumiem par Edgaru Liepiņu. Muzeju nakts pasākuma laikā tika atklāta izstādi “Mode un stils Zeltiņos”, godinot 90.gadu jubilejā vietējo šuvēju Veltu Balodi. Viņas šūto tērpu kolekcijā – no pirmajiem zīdaiņu krekliņiem līdz kāzu kleitai. Pasākumā piedalījās 33 dalībnieki.



Pasākums un izstāde “Mode un stils Zeltiņos”, klātesošos uzrunā Zeltiņu bibliotēkas vadītāja Agita Žīgure

Ar bibliotēku iniciatīvu pagastu rokdarbnieces piedalījās koprades projektā – adīšanas stafetē, kurā tapa unikāls adījums – šalle, atspoguļojot visas Latvijas adītāju prasmes, katra novada individuālo krāsu un rakstu izpratni. Alūksnes novadā šalle nonāca no Smiltenes. Māilupes Saieta nama rokdarbu pulciņa “Annele” dalībnieces albumā ierakstījušas novadnieka dzejnieka Aleksandra Pelēča dzejas rindas: “Mīlu, Mālupe, es tavus laukus,/Veci sērmūkšļi ko apsargā – / Katra pecūška te manī raugās/ Tēvu tēvu acīm viedīgām”. Adīšanas stafetē rokdarbnieces rosināja Ilzenes bibliotēkas vadītāja Nora Ceriņa, Zeltiņu bibliotēkā par adītājām rūpējās bibliotēkas vadītāja Agita Žīgure, Jaunannas bibliotēkā - Velga Ločmele.



Ilzenes adītājas šallē ieadījušas savu pagasta vārdu un pīpenes, kas ir pagasta ģerbonī, lai citi uzzinātu, ka Latvijā ir tāda vieta Ilzene. Foto N.Ceriņa

- **Sadarbība novadpētniecības jomā**

Alūksnes novada bibliotēkas novadpētniecības krājuma veidošanā sadarbojas ar vietējiem iedzīvotājiem, muzejiem, skolām, sabiedriskām organizācijām u.c. institūcijām. Alūksnes novada bibliotēkai pārskata gadā turpinājās laba sadarbība ar vietējo laikrakstu “Alūksnes un Malienas Ziņas”. Žurnālisti atsaucās uz mūsu ziņām par izstādēm un tikās ar jaunajiem māksliniekiem. Tā ar avīzes starpniecību sabiedrību plašāk iepazīstinājām ar saviem novadniekiem Ilzi Sliņķi, Agnesi Repuli, Inesi Sedlenieci, Lauru un Normundu Felšiem., jubilāru Māri Salmiņu. <https://ej.uz/4bpd> . Avīzē publicējam arī novadpētniecības jauniegūtos materiālus rubrikā “Stāsti par mums.” Sadarbība veidojās ar visiem šiem māksliniekiem, atmiņu sniedzējiem.

Veiksmīgi sadarbojamies ar vēstures draugu klubu, pārskata gadā veidojot videostāstus un nododot tos bibliotēkas novadpētniecības krājumam. Tāpat interesenti tiek iepazīstināti ar jaunākajiem viņu veikumiem, pētījumiem (A.Ievedniece, J.Polis, V.Blūms).

LNB projekta “Industriālais mantojums” ietvaros veicot izpēti par Alūksnes maizes kombinātu, veidojās laba sadarbība ar esošajiem un bijušajiem kombināta darbiniekiem. Pētnieciskajā darbā atbalstu sniedza arī Alūksnes zonālais Valsts arhīvs.

Jaunlaicenes pagastā notika “III Vispasaules malēniešu svētki”, kuros bija aicināti piedalīties arī mūsu novada dzejdari. Šajos svētkos dalību ņemām arī mēs – Alūksnes novada bibliotēka. Sazinājāmies un mudinājām apzinātos jaunos talantus ņemt dalību pasākumā. Savas dzejas runāja Ilze Kaktiņa, Inga Siliņa, Druvis Mucenieks, Alsviķu Kultūras nama dramatiskais kolektīvs. Novadnieka Gotfrīda Mīlberga (Skuju Frīdis, 1887 - 1942) dzeju lasīja Alūksnes Ulda Sedlenieka Tautas teātra “Sliexnis” dalībnieki.



Pasākumam sagatavojām “Dzejas čemodānu” ar novadnieku dzejas izdevumiem

Septembrī Dzejas dienās izgājām pilsētas ielās, 2022. gada sauklis – “Dzeja ielās”. Pilsētas apmeklētākajās ielās uz asfalta tapa dzejas rindas arī no novadnieku krājumiem. Sadarbībā ar pagastu bibliotēkām, Alūksnes novada Kultūras centru izdevās šī akcija.



Alūksnes ielās



Pie Bejas bibliotēkas

Jaunākie sadarbības partneri atskaites gadā pagastu bibliotēkām:

Bejas bibliotēkai atskaites gadā izvērsās interesanta sadarbība, kad augustā norisinājās trešā paaudžu komunikācijas un sadarbības darbnīca Bejas skolā “Toreiz ar tagad”. Organizatori – neformāla jauniešu grupa “Oluksnieši” sadarbībā ar Alūksnes Bērnu un jauniešu centru. Aktivitātē bija vairākas meistarklases, kurās jaunieši un seniori apmainījās ar zināšanām gatavojot suši, kvasu, jaucot bezalkoholiskos kokteiļus, cepjot maizi, kuļot sviestu, sienot sieru un jauki pavadot laiku kopā! Pirms darbošanās skolā, pasākuma apmeklētāji tika iepazīstināti ar Bejas bibliotēkas vēstures krātuves telpām, apkārtni un pastāvīgajām ekspozīcijām

Ilzenes bibliotēka piedalījās Lejasciema Kultūrvēsturiskā mantojuma un tradīciju centra un Jauniešu centra „Pulss” organizētajā aktivitātē Lejasciemā. Dalībniekiem bija iespēja iepazīt ne tikai Lejasciema pagastu, bet arī Ilzenes un Zeltiņu pagastu. Pasākuma aktivitātei tika sagatavoti bibliotēkas novadpētniecības materiāli par Ilzenes pagasta ievērojamām vietām.

Veclaicenes bibliotēka no pierobežā dzīvojošā igauņu novadpētnieka Valdura Tanilsoo saņēma Igaunijas valsts arhīvā iegūtos materiālus par Veclaicenes muižu, abpusēji sniegta informācija par igauņu skolām Veclaicēnē.

- **Jauninājumi novadpētniecības darbā**

Kā jauninājuma piemēru var minēt Alūksnes novada bibliotēkas organizēto izzinošo braucienu “Pieredzes stāsti. Savējie iedvesmo!”, kura laikā devām iedzīvotājiem iespēju satikt uzņēmējus un aktīvus cilvēkus Gulbenes novadā. Šādu braucienu pa savu novadu plānosim nākošajā gadā.

Ilzenes bibliotēka ir vieta, kur pagasta iedzīvotājiem dota iespēja pulcēties vienkopus, lai radoši pavadītu brīvo laiku, pilnveidojot sevi dažādos neformālās izglītības veidos. Te dzima arī jauns pulciņš – Ilzenes rokdarbnieču pulciņš. Bibliotēkas vadītāja Nora Ceriņa plāno dažādām interešu grupām atbilstošas aktivitātes – darbošanos meistarklasēs, radošo darbu izstādes, kā arī iedvesmojošas tikšanās.

Mārkalnes bibliotēka pirmo reizi piedalījās Muzeju nakts akcijā, kurā var piedalīties ar kultūras mantojuma saglabāšanu un popularizēšanu saistītas institūcijas. Akcijas apmeklētājiem bija sagatavotas dažādas aktivitātes visa vakara gaitā. Interesenti bija ne tikai pagasta iedzīvotāji. Pasākumu apmeklēja 35 personas. Bibliotekāre uzskata, ka ir vērtīgi piedalīties Muzeju naktī arī turpmāk. Tādā veidā popularizējam novadpētniecības darbu un krājumu. Tiekoties muzeju naktī ar vietējiem vēstures interesentiem, radās vēsturisku priekšmetu unikāls piedāvājums uz nākošo Muzeju nakti, veidos to par tradīciju. Jaunākajai paaudzei patīk tikšanās neformālā gaisotnē, tumsā. Līdz ar to arī viņi tiek ieinteresēti šajā pasākumā.



Muzeju nakts pasākumā atklāja izlikto informācijas stendu par Saules pulksteni

- **Novadpētniecības istabas**

Annas bibliotēkas pārraudzībā ir pagasta novadpētniecības istaba, kurā izvietoti dažādi vēsturiski materiāli (dokumenti, albumi, dažādi priekšmeti – laika liecinieki utml.), ir daļēja vienību uzskaitē, nav piešķirts atsevišķs statuss.



Annas novadpētniecības istaba 2022. gadā

No 2020. gada Bejas bibliotēka ir apvienota ar bijušo Bejas novadpētniecības centru. Bejā ir plašs novadpētniecības krājums – ir 4 patstāvīgās ekspozīcijas trijās ēkās: Jaunalūksnes pagasta vēsture līdz 1945.gadam (jaunā klēts); Jaunalūksnes pagasts pēckara periodā 1945.-1988. (vecā klēts); Nacionālo partizānu kustība Jaunalūksnes pagastā no 1945.gada līdz 1953.gadam (telpa bibliotēkas ēkā); Bejas skolas vēsture 19.-21.gs. (vecā klēts). Kļu grupas iepazīstas ar vēstures krātuves patstāvīgajām ekspozīcijām, pētot eksponātus, kas sasaucas ar mācību programmas uzdevumiem. Tiek organizēts tradicionālais Lāpu gājiens un piemiņas brīdis Somu karavīru Brāļu kapos Bejā, godinot kritušos karavīrus.



Skolēni iepazīstas ar vēstures krātuves ekspozīciju



Piemiņas brīdis Bejas somu karavīru Brāļu kapos

Malienas bibliotēkā novadpētniecības krājums izvietots novadpētniecības istabā. Atvērta novadpētniecības istaba 2006.gadā. Materiāli savākti no vietējiem iedzīvotājiem. Viss inventārs ir uzskaitīts. 2018.gadā veikts remonts, atjaunota ekspozīcija. Novadpētniecības istaba pie bibliotēkas skaitās no tās atvēršanas brīža.

Pededzes bibliotēkas pārziņā nodota Pededzes pamatskolas vēstures istaba, slēdzot skolu 2021.gadā. Bibliotēkas vadītāja plāno apzināt materiālus un to iekārtot jaunajās telpās 2023.gadā.

No 2020.gada 1.janvāra Veclaicenes vēstures krātuve ir pievienota struktūrvienībai Veclaicenes bibliotēka. Veclaicenes novadpētniecības istabas pirmsākumi veidojās 1960. gadu beigās Veclaicenes astoņgadīgajā skolā. 2009.gadā Veclaicenes pamatskolu slēdza, skolas muzejs tika pārcelts uz pagasta centru un kļuva par pagasta pārvaldes struktūrvienību. Vēstures krātuves krājumā ir 3087 vienības rakstisku dokumentu un priekšmetu, kas tiek signēti un veidoti apraksti. Lielākā daļa šo materiālu ir izvietota pastāvīgās ekspozīcijās.

Zeltiņu vēstures krātuve ir Zeltiņu bibliotēkas struktūrvienība no 01.01.2020. Vēstures krātuvē skatāmas: pastāvīgās ekspozīcijas "Ziemeļu zvaigzne" (veltīta Edgaram Liepiņam), "Nesenā pagātne" (Padomju laika sadzīve un raķešu bāze), "Novadnieku istaba", "Mana skola Zeltiņos". 2022.gadā vēstures krātuves krājumā uzņemtas 92 vienības vēsturisku priekšmetu. Pašlaik vēstures krātuves krājumā 1898 vienības. No 01.07.2022. bibliotēka ir Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienība un vēstures krātuvē nodrošina ekspozīciju pieejamību apmeklētājiem, vada ekskursijas, atbild par krājuma saglabāšanu. Par novadpētniecības krātuvi sīkāk <https://ej.uz/ht3f>

- **Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi**

Novadpētniecības darba apjoms ir liels un laikietilpīgs. Liels darba laiks paiet, veidojot novadpētniecības datu bāzi, pietrūkst laika digitalizēt un aprakstīt fotogrāfijas, kas tika plānots tekošajā gadā. Aprakstu veidošanu elektroniskajā novadpētniecības datu bāzē sākušas apgūt tikai atsevišķas pagastu bibliotēkas. Šis jautājums tiek aktualizēts katru gadu.

Trūkst zināšanu novadpētniecības digitālo resursu veidošanā, digitālo materiālu uzglabāšanā. To uzsver arī pagastu bibliotēkas. Nākošajā darba gadā jāplāno apmācības.

Novadpētniecības istabu uzturēšana, satura veidošana, materiālu publicitāte arī aizņem ļoti lielu laiku. Vēl tekošajā atskaites gadā daļai bibliotēku nācās pildīt kultūras darba organizatora pienākumus pagastā. Piemēram, Zeltiņu bibliotekāre (vēstures krātuves vadītāja) uzskata, ka šim darbam vajadzīgs atsevišķs darbinieks. Vēstures krātuve ar savām ekspozīcijām un bijušo kodolraķešu bāzi ir objekts, kas piesaista tūristus. Alūksnes novada pašvaldība īsteno projektu “Militārā mantojuma pozicionēšana padomju armijas raķešu bāzē Zeltiņos”, piesaistīti starptautiskie eksperti, kas atzīst to par unikālu, ar daudzveidīgām iespējām attīstībai. Otrajā pusgadā un ar 2023.gadu pagastu bibliotēkām jāpilda VPVKAC funkcijas, tie ir papildus pienākumi un atbildība. Pagastu bibliotekāri strādā vieni. Viņi atzīst, lai sagatavotu kvalitatīvas novadpētniecības izstādes vai pasākumus, ir jāiegulda milzīgs laika resurss, tādēļ novadpētniecības darbam atliek maz laika.

Pagastu bibliotekāri kā problēmu min jaunu ideju trūkumu novadpētniecības krājuma popularizēšanā, kas nodrošinātu lielāku novadpētniecības krājuma apgrozību.

- **Galvenie secinājumi**

Novadpētniecības darbs ir viena no bibliotēku darba prioritātēm. Bibliotēkām jāturpina aktīvi apzināt, apkopot un saglabāt vērtīgos materiālus, kuri vēsta par sava novada kultūrvēsturi, cilvēkiem, vērtībām un tradīcijām. 2023.gadā varam plānot arī pagasta bibliotēku iesaistīšanu digitālās kolekcijas “Industriālais mantojums” veidošanā, jo bibliotēku krājumos ir gan pētījumi, gan zināmi novadpētniecības resursi par šo tēmu. Šajā attālinātā darba laikmetā jāturpina organizēt attālinātās aktivitātes – virtuālās izstādes, video, konkursi. Lai to veiktu, nepieciešams materiālus digitalizēt, kas vēl daudziem jāapgūst. Tas, cik aktīvi esam, ir ne tikai laika jautājums, bet arī katra gribas jautājums.

Sagatavoja Maija Semjonova, Alūksnes novada bibliotēkas bibliogrāfe

9. Projekti

Tabula "Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību izstrādātie un/vai realizētie projekti"

Projekta nosaukums/ bibliotēka	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (laika periods, rezultāti)	Atbalsts/ neatbalsts
Rakstnieks + grāmata + lasītājs = lasītprīeks-2 Alūksnes novada bibliotēka	VKKF Alūksnes novada pašvaldība	600 EUR	Lai veicināt bērnu un pusaudžu interesi par grāmatu lasīšanu un vairoot viņos lasītprīeku, kā arī- lai popularizētu latviešu oriģinālliteratūru un grāmatu lasīšanu kā saturīgu un vērtīgu brīvā laika pavadīšanas veidu, bērniem un pusaudžiem projekta ietvaros noorganizētas 4 klātienes tikšanās/darbnīcas kopā ar grāmatu autoriem - Džeinu Šteinbergu, Ēriku Bērziņu, Eviju Gulbi un Valdi Rūmnieku. Projekta realizācijas laiks: 25.04.2022 - 03.10.2022.	Atbalsts / realizēts
"Iedvesmas bibliotēka" Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienība "Mārupes bibliotēka"	LNB Atbalsta biedrība Alūksnes novada pašvaldība	2400 EUR	Projekta mērķis ir uzbūvēt bibliotēkas darbību papildinošu infrastruktūras vienību - lapenīterasi, reizē radot iedzīvotāju brīvā laika pavadīšanai labvēlīgu un funkcionālu vidi, kas piemērota visa vecuma grupu iedzīvotājiem, jo īpaši domājot par bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanas iespējām un viņu līdziesaisti lapenes izveidē. Izbūvēt vietu, kur smelties iedvesmu. Šī būs vieta pasākumiem, nodarbībām, meistarklasēm – vieta, kur taps un realizēsies jaunas idejas.	Atbalsts / uzsākts realizēts
Dalība citu institūciju projektos				
Dalība projektā EUROPE DIRECT centru darbība no 2021. līdz 2025. gadam Vadošais partneris- Gulbenes novada bibliotēka Sadarbības partneri: Alūksnes pilsētas bibliotēka, Madonas novada bibliotēka	Eiropas Komisija	Finansējums Gulbenes novada bibliotēkas budžetā. Alūksnes bibliotēkai (finansējums lektoriem, aktivitāšu organizēš., publicitātes materiāliem, kancelejas precēm u.c.) ~1500 eiro	Projekta rezultātā Alūksnes novada bibliotēkā turpināja darboties Europe Direct Gulbene filiāle, kas sniedz iedzīvotājiem informāciju ar ES saistītos jautājumos, organizē izglītojošas aktivitātes dažādām mērķauditorijām. Par projekta ietvaros realizētajām aktivitātēm lasīt pārskata 5.nodaļā <i>Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība</i> . Realizācijas laiks 01.05.2021. - 31.12.2025.	Atbalsts / tiek realizēts

Dalība lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu/jauniešu/vecāku žūrija”, 11 publiskās un 4 skolu bibliotēkas	LNB VKKF pašvaldības	495 eks. par 4090,36 EUR Prezent. materiāli, balvas	Lai aktīvāk iesaistītos lasīšanas veicināšanā un popularizētu grāmatu lasīšanu, bibliotēkas piedalās “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija”. Projekta ietvaros tiek organizēti dažādi lasīšanu veicinoši pasākumi.	Atbalstīts / realizēts
Dalība projektā “Grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām”	Kultūras ministrija, LNB	423 eks. grāmatu par 4518,38 EUR 341 nosaukums	Ņemot vērā nepieciešamību gan atbalstīt krīzes skarto grāmatniecības nozari un pastarpināti arī grāmatu autorus, kā arī kvalitatīvi papildināt Latvijas publisko bibliotēku krājumus ar augstvērtīgiem izdevumiem, projekta ietvaros bibliotēkās tika saņemta augstvērtīga literatūra.	Atbalstīts / realizēts
Ilzenes bibliotēkas iesaiste biedrības “Ilzenes attīstībai” projektā “Ilzenes viensētas četros gadalaikos”	Alūksnes un Apes novada fonds, biedrība “Daibes ilgtspējas centrs”	717 EUR	Turpinājās darbs pie 2021. gada nogalē AANF apstiprinātā 16. projektu konkursa “Atbalsts iedzīvotāju iniciatīvām” realizācijas. Projekta ietveros tapa foto izstāde, un fotogrāmata 2 daļās, kur atspoguļotas gan Ilzenes apdzīvotās viensētas četros gadalaikos, gan neliels apraksts par tām, vākti mājvietu stāsti.	Atbalstīts / realizēts
Ilzenes bibliotēkas iesaiste biedrības “Ilzenes attīstībai” projektā “Izaudzē pats savam saimes galdam Alūksnes novada Ilzenes dārzos”	Borisa un Ināras Teterevu fonds		Projekta ietvaros tika iegādātas sēklas, darbarīki un organizētas meistarklases par mazdārziņu iekārtošanu, kopšanu, par kultūraugu audzēšanu u.c.	Atbalstīts / realizēts
Pededzes bibliotēkas iesaiste neformālās jauniešu grupas “Oluksnieši” projektā “Toreiz ar tagad”	EK programma “Eiropas Solidaritātes korpuss”, JSPA		Projekta ietvaros notika vairākas dažādu paaudžu komunikācijas un sadarbības darbnīcas, kuru sagatavošanā iesaistījās arī bibliotēkas vadītāja: jaunieši kopā ar senioriem iepazīja ārstniecības augus, veidoja lūpu balzamu, izbaudīja melno pirti un masāžu, seniores mācīja jauniešiem kult sviestu, siet sieru, cept maizi, bet jaunieši – gatavot kokteiļus un suši u.c.	Atbalstīts / realizēts
Pededzes bibliotēkas aktīva iesaiste biedrības “Pededzes nākotne” un fonda INITIUM projektā	British Council Latvia, Vidzemes plānošanas reģions, Latvijas Valsts meži, VKKF		Projekta realizācijas gaitā top laikmetīgs mākslas notikums – kopienas izrāde “Sateka”, ko gan ar pededziešiem, gan apkārtējo pagastu un Alūksnes cilvēkiem veido profesionāla mākslinieku komanda no Rīgas. Izrāde ir par pededziešu vērtībām, asociācijām, par šo vietu un šodienas izaicinājumiem.	Atbalstīts / realizēts

- **Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem.**

Par veiksmīgāk realizētajiem projektiem pagastu bibliotēku darbinieki uzskata tos, kuri sagatavoti un realizēti, sadarbojoties vairākām iestādēm, organizācijām, biedrībām, iesaistot aktīvākos iedzīvotājus.

Ierobežotā finansējuma dēļ, diemžēl, jau atkārtoti netiek izsludināts Alūksnes novada pašvaldības projektu konkurss kultūras un kultūrizglītības iestādēm, biedrībām un organizācijām, lai realizētu vietējai kopienai saistošas un izglītojošas aktivitātes.

Alūksnes novada bibliotēkā projektu pieteikumu sagatavošanā bieži traucē gan darbinieku resursu trūkums, gan bieži vien- īsie projektu sagatavošanas termiņi. Jāattīsta sadarbība ar pašvaldības Attīstības nodaļas projektu speciālistiem.

Ilzenes bibliotēkas vadītāja Nora Ceriņa: “Lai varētu izstrādāt un realizēt vērienīgākus projektus, svarīga ir vietējās sabiedrības ieinteresētība un iesaiste to realizēšanā. Bibliotēka var būt vairāk kā sadarbības partneris citām organizācijām, kas ar savu atbalstu sekmē kopienas iniciatīvu.”

10. Publicitāte

• Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

Tikai ar savu aktīvu darbību un kvalitatīvu pakalpojumu piedāvājumu bibliotēkas var pierādīt savu nepieciešamību. Publicitātes nodrošināšanā, bibliotēkas tēla veidošanā un komunikācijā ar sabiedrību, svarīgākā loma, pirmkārt, ir pašiem bibliotēkas darbiniekiem, īpaši - bibliotēku vadītājiem un apkalpošanā strādājošajiem speciālistiem. Saskarsmes un komunikācijas kultūra, darbinieku laipnība, atsaucība un, protams, profesionalitāte, sniedzot pakalpojumus – ļoti svarīgas bibliotēkas tēla veidošanā.

Liela nozīme bibliotēkas atpazīstamībai un apmeklējumam ir vietai, kurā bibliotēka fiziski atrodas, kā tā ir pieejama, kā tās vide ir sakārtota, lai nodrošinātu daudzveidīgus bibliotēkas pakalpojumus dažādām mērķauditorijām, tas palīdz attīstīt pozitīvu priekšstatu par bibliotēku.

Publicitātes pasākumi Alūksnes novada bibliotēkā un tās struktūrvienībās tiek veidoti ar mērķi veicināt atpazīstamību, popularizēt piedāvātos pakalpojumus, informēt par pasākumiem un citām aktivitātēm. Sabiedrību turpināts informēt jau ierastajos kanālos – bibliotēkas tīmekļa vietnē un sociālajos kontos, novada vietnē un informatīvajā izdevumā, vietējā laikrakstā un tā digitālā satura vietnē, arī izmantojot informatīvas lapas, bukletus un afišas. Mainoties bibliotēkas nosaukumam no Alūksnes pilsētas bibliotēkas uz Alūksnes novada bibliotēku, laiks veltīts, lai to un logo izlabotu arī dažādos izdales un noformējuma materiālos, piemēram, lasītāja kartei, vizītkartei, bukletiem, informācijas lapām par abonētajām datubāzēm u.c.

Bibliotēku pasākumu, izstāžu plāni reizi mēnesī tiek publicēti Alūksnes novada tīmekļa vietnes kalendārā, arī informatīvajā izdevumā “Alūksnes Novada Vēstis”. [Vietējā laikrakstā publicēti](#) raksti gan par pašu žurnālistu iniciētām tēmām, gan bibliotēkas rosinātām. Tā tradicionāli rakstīts par bibliotēkas izstādēm ciklā “Alūksnieši vaļasprieki”, vairāk iepazīstinot ar autoru un viņa ceļu līdz hobiem, par novadniekiem, ar kuriem bibliotēkā organizētas tikšanās, par rakstniekiem, kas viesojušies bibliotēkā, lai tiktos ar saviem lasītājiem, par Bibliotēku nedēļu un citiem pasākumiem. Tāpat bijušas publikācijas par tādām pārskata gadā bibliotēkām aktuālām tēmām kā VPVKAC atvēršana Pededzes bibliotēkā, par pagastu bibliotēku akreditāciju, par VKKF finansējuma piešķiršanu Alūksnes novada bibliotēkas projektam "Rakstnieks + grāmata + lasītājs = lasītprieks-2", par Alūksnes novada kultūras iestāžu reorganizāciju, tai skaitā pagastu bibliotēkām kļūstot par Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībām, par jauno pagasta pārvaldes modeli, kā ietvaros publiskajās bibliotēkās jāsniedz pašvaldības un vēlāk arī valsts klientu apkalpošanas centru pakalpojumi.

Informācija par jaunumiem bibliotēkā tiek sūtīta e-pastā visiem lasītājiem, kas pieteikušies uz šo pakalpojumu. Šajās vēstkopās iekļaujam informāciju par pasākumiem un izstādēm bibliotēkā, jauno grāmatu sarakstus, atgādinām par pakalpojumiem un citu ar bibliotēkām saistītu informāciju. Vienu no lietotājiem sūtītajām vēstīm skat. *Pielikumā Nr. 2*. Par pasākumiem informācija tiek sūtīta arī SMS veidā. Jaunalūksnes un Jaunannas bibliotēku vadītājas informāciju par bibliotēku sūta pagasta iedzīvotāju WhatsApp grupā.

Pozitīva tēla un priekšstata par bibliotēkām radīšana ir ļoti svarīga šajā laikā, kad saspringtajā ekonomiskajā situācijā pašvaldība pārvērtē savus resursus un, ņemot vērā iedzīvotāju skaita samazināšanos, lemj par iestāžu optimizāciju un slēgšanu. Tādēļ, lai arī tas uzliek papildus pienākumus un atbildību bibliotēku darbiniekiem, esam pārliecināti, ka bibliotēku publicitāti Alūksnes novadā noteikti vairo un stiprina arī tas, ka Alūksnes novada pašvaldība ir novērtējusi bibliotēku lomu un izvēlējusies, ka valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri atradīsies tieši bibliotēkās. 01.03.2022. atklājot VPVKAC Pededzes bibliotēkā, Alūksnes novada pašvaldības izpilddirektors I.Berkulis uzsvēra: “Iedzīvotājam ir

būtiski, lai valsts un pašvaldības pakalpojumi ir pieejami vienuviet un tuvāk dzīvesvietai. Bibliotēka un klientu apkalpošanas centrs viens otru papildina, lai iedzīvotājs šeit varētu saņemt vajadzīgo palīdzību – nosūtīt iesniegumu, sazināt citas iestādes, risināt ikdienā būtiskās problēmas. Jau līdz šim bibliotēkās cilvēki lūdza palīdzību pakalpojumu saņemšanā, šobrīd ar valsts atbalstu mēs to pastiprinām.” 07.03.2023. darbu uzsāks vēl 12 VPVKAC, kas atradīsies bibliotēkās.

Ļoti svarīgs veids kā bibliotēkas cenšas informēt iedzīvotājus par saviem pakalpojumiem un aktuālo bibliotēkās, protams, ir dažādu aktivitāšu organizēšana un dalība citu iestāžu organizāciju pasākumos, kā arī- sadarbība un dalība neformālos pasākumos, sarunās un citās aktivitātēs. Tā, piemēram, pārskata periodā bibliotēku darbinieki piedalījās iedzīvotāju sanāksmēs novada pagastos, kuras organizēja pašvaldība, Jaunannas bibliotēkas vadītāja pagasta iedzīvotāju forumā. Svarīgi, lai bibliotēku organizētajās aktivitātēs piedalās arī pašvaldības pārstāvji, tās vadība. Tā, piemēram, Centra *Europe Direct* Gulbene Alūksnes filiāle, kura darbojas Alūksnes novada bibliotēkā, ciešā sadarbībā ar Gulbenes bibliotēkas un *Europe Direct* Gulbene centra kolēģi un Eiropas Komisijas pārstāvniecību, noorganizēja Latvijas *Europe Direct* centru tīklošanās pasākumu Alūksnē, kurā piedalījās arī Alūksnes novada domes priekšsēdētāja vietnieks un citi speciālisti.

Viens no komunikācijas instrumentiem – informatīvas afišas u.c. materiāli, kurus bibliotekāri veido paši saviem spēkiem- gan izplatīšanai drukātā veidā, gan ievietošanai virtuālajā vidē. Kā savos pārskatos uzsvēr bibliotēku darbinieki- publicitātes materiālus veidot nav viegli, bieži vien trūkst nepieciešamo zināšanu.

- **Bibliotēkas informācija tīmeklī**

Alūksnes novada bibliotēkai ir sava interneta vietne <http://albibl.lv/>, kurā tās lietotājiem ir nodrošināta iespēja ātri un ērti atrast nepieciešamo informāciju gan par aktualitātēm, gan piedāvātajiem pamatpakalpojumiem, nodrošināta pieeja elektroniskajam katalogam un E-grāmatu bibliotēkai, kā arī piedāvāta iespēja attālināti pierēģistrēties bibliotēkā

Bibliotēkas interneta vietne atrodas uz pašvaldības servera, par tās tehnisko darbību un uzturēšanu atbild Alūksnes novada bibliotēkas IT administrators. Saturiski tīmekļa vietni veido bibliotēkas nodaļu speciālisti. Mājas lapa aprīkota ar Hugo.lv tulkotāju. pārveidota novadnieku datubāze, kurā tagad var veikt atlasīšanu un meklēšanu pēc noteiktiem kritērijiem, publicētas virtuālās izstādes u.c. Aktualitātes bērniem tiek publicētas atsevišķā sadaļā, kas veidots kā blogs. 2022.gadā uzsākta visu novada bibliotēku aktualitāšu publicēšana Alūksnes novada bibliotēkas interneta vietnē.

Twitter konts vairs netiek uzturēts

Tabula “Sociālo tīklu saturvienību skaits”

	Saturvienību skaits
	2022.
Facebook	213
YouTube	2
Draugiem.lv	72

Labs risinājums ir kopīgi profili sociālajos tīklos kādai konkrētai teritorijai – pagastam, kurā tad informāciju publicē visas pagasta teritorijā esošās iestādes, tai skaitā- bibliotēkas. Tāds modelis *Facebook* tīklā veiksmīgi darbojas Annas pagastā, Zeltīnu pagastā, Jaunannas pagastā, Mārkalnes pagastā, Ilzenes pagastā, Malienas pagastā, Ziemera pagastā.

- ✓ Informācija par notikumiem Annas bibliotēkā tiek ievietota Annas pagasta lapā (19)
- ✓ Ilzenes bibliotēkai ir kopīga lapa ar Sporta, kultūras, interešu izglītības un mūžizglītības centru “Dailes” (39)
- ✓ Jaunalūksnes bibliotēkas lapa (49)
- ✓ Jaunlaicenes bibliotēka ievieto informācija Jaunlaicenes pagasta lapā: (7)

- ✓ Malienas bibliotēka ievieto informāciju Malienas pagasta lapā: (8)
- ✓ Mālpupes bibliotēkas lapa (155)
- ✓ Mārkalnes bibliotēka ievieto informāciju Mārkalnes pagasta lapā: (36)
- ✓ Pededzes bibliotēkas lapa (35)
- ✓ Zeltiņu bibliotēka ievieto informāciju Zeltiņu pagasta lapā (6)

- **Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi**

Viena no efektīvākajām bibliotēku publicitātes formām ir to organizētās aktivitātes un pasākumi dažādām vecuma un interešu grupām - skat. 5.nodaļā *Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība*.

Bibliotēkās ar dažādām aktivitātēm vienmēr tiek atzīmēta Bibliotēku nedēļa. Tā, piemēram, Alūksnes novada bibliotēka Bibliotēku nedēļā aicināja gūt iedvesmu no savējiem - alūksniešiem:

“Bibliotēkas spēks: iedvesmo!” - tikšanās ar novadnieci, Latvijas Olimpiskās vienības preses sekretāri Maritu Vilciņu; iepazīstinājām ar alūksniešu vaļaspriekiem, izstādot Ineses Sedlenieces skices – modes zīmējumus un aicinot radoši darboties. Bibliotēku nedēļa rosināja Alūksnes novada bibliotēkas darbiniekus uzsākt jaunu rubriku “Ko lasa alūksnieši?”, tā veidota kā lasīšanas popularizēšanas akcija, kurā vietējie grāmatu draugi var dalīties savā lasīšanas pieredzē, ieteikt savas īpašās grāmatas. Lai gan dalībnieku skaits bija neliels, šie bija vieni no ierakstiem Facebook sociālajā tīklā, kas izpelnījās lielāko skatījumu skaitu. Lūk, piemēri: žurnāliste Sandra Apine, skolotāja Ilga Markitāne, pensionāre Māra Svārupe. Rubrika tiek publicēta arī bibliotēkas tīmekļa vietnē un plakātu veidā izlikta abonementā plauktu galos. Akcijā iesaistījās arī Jaunlacenes un Pededzes bibliotēku vadītājas.

“Bibliotēkas spēks: mācies!” visu Bibliotēku nedēļu bērnu apkalpošanas nodaļā norisinājās akcija “Ver durvis uz bibliotēku”, kurā bērni gan klašu grupās, gan individuāli varēja piedalīties dažādās aktivitātēs un labāk iepazīt bibliotēku.

“Bibliotēkas spēks: dari!” - jau tradicionāli bibliotēkas kolektīvs ik pavasari dodas uz Alūksnes Lielajiem kapiem, lai sakoptu kultūras uz izglītības darbinieku atdusas vietas.

Foto skatīties [te](#)

Septembrī Dzejas dienu ietvaros ar krītiņiem devāmies pastaigā pa Alūksnes pilsētu, lai atstātu pārsteigumu alūksniešiem - dzeju ielās. Rakstījām pie afišu staba, pa ceļam uz iecienītu pastaigu vietu Pilssalā, pie skolas un citur. Spēļu zāles “Klondaika” apmeklētājiem atstājām Veidenbauma dzejas rindas: “Kam patīk, tas var raizes ciest, es labāk guļu puķēs”, pie ieejas pilsētas parkā citējām Aspaziju: “Mežiņā staigā rudens, apses pazarē pakāris sarkano mētelīti” ([foto](#)). Pasākumā iesaistījās arī pagastu bibliotekāres, rakstot dzejoļus pie savu bibliotēku ēkām. Lai gan dzejai ielās nebija ilgs mūžs, jo naktī uznāca lietus un visu kārtīgi nomazgāja, bija, kas paspēja pamanīt, to apliecina arī neliela publikācija vietējā laikrakstā.

Bibliotēku darbinieku novērojumi liecina, ka sociālajos tīklos vislielāko interesi rada novadpētnieciska rakstura publicētais saturs, tādēļ 2022.gadā *Facebook* bibliotēkas lapā rubrikā “Re...” aktualizējām pilsētā vai novadā kādu notikumu, publicējot materiālus no bibliotēkas novadpētniecības krājuma: piemēram, atzīmējot Alsviķu pagasta pārvaldes administratīvās ēkas 50 gadu jubileju, publicēts materiāls par tās atklāšanu; ļoti lielu interesi izraisīja publikācija par ēku, kurā kādreiz atradās Alūksnes restorāns “Cepurīte”, publicējām to gan tādēļ, ka šajā ēkā pirms 45 gadiem tika izveidots restorāns, gan arī tādēļ, ka šī ēka tika pieminēta diskusijās kā iespējamā Alūksnes bibliotēkas jaunā atrašanās vieta; saistībā ar Alūksnes sporta skolas vecās ēkas nojaukšanu (atrodas blakus bibliotēkai) – publicēts materiāls par skolas atklāšanu un sporta vēsturi, bet laikā, kad tapa Alūksnes autoostas jaunais veidols, publicējot materiālus, atskatījāmies, kā reiz bijis. Šis ir labs veids, kā gan parādīt bibliotēkas darbības daudzveidību, gan iegūt jaunus Facebook sekotājus, kas arī turpmāk būs labāk informēti par aktualitātēm bibliotēkā.

Annas bibliotēka organizēja pasākumu “Vien mirdzums paliek aizritošā laika pēdās...”, kas bija veltīts novadnieces, rakstnieces Skaidrītes Kaldupes 100 gadu jubilejai, pulcējot viņas vārda mākslas un personības cienītājus, popularizējot viņas literāro mantojumu un saistību ar Annas pagastu. Apmeklētāji varēja noklausīties Annas bibliotēkas vadītājas stāstījumu par rakstnieci, noskatīties prezentācijas, dalīties atmiņās. Skanēja Skaidrītes Kaldupes balss ieraksti ar pašas dzejnieces ierunātiem dzejoļiem, Mārkalnes senioru ansamblis izpildīja dziesmas ar rakstnieces dzejas vārdiem.

Ilzenes bibliotēka bijusi viena no pieturvietām koprades projektā - adīšanas stafetē “Šalle Latvijai”, bibliotēkas vadītājai rosinot vietējās kopienas rokdarbnieces piedalīties akcijā ar savām prasmēm un devumu. Pēc pārdomām un diskusijām realizēta ideja ieadīt šallē Ilzenes vārdu un gar malu pīpenes, kas ir pagasta ģērbonī. Tādējādi Ilzenes bibliotēkā radusies jauna interešu kopa, kam aizraušānās ir dažāda veida rokdarbi. Tā ir iespēja pagasta iedzīvotājiem pulcēties kopā, lai radoši pavadītu savu brīvo laiku, iedvesmotos, dalītos padomos, vienlaicīgi popularizējot bibliotēku kā tikšanās vietu daudzveidīgām aktivitātēm.

Malienas bibliotēkā notika Dzejas dienu pasākums “Dzeja vieno”, aicinot jebkura vecuma apmeklētājus, kam patīk dzeja un mūzika. Pasākumā jaunā dzejniece Kristīne Bogdanova lasīja savu dzeju, pastāstīja, kā rodas viņas dzejoļi. Dzejas lasījumi mijās ar dziesmām, ko izpildīja Dace Orlova, Aiva Lielbārde. Pasākumu noslēdza ar dziesmu “Pie Dieviņa gari galdi”. Kristīne bibliotēkai uzdāvināja divas grāmatas, kur ievietoti viņas dzejoļi (“Daudz laimes Latvijai!”, “Pasaules vējos”).

Māriņkalna bibliotēkā aizvadītājā gadā noritēja vietējās senioru kopas vadītājas, sieviešu kora “Elisa” dalībnieces, dzejnieces I.Kaktiņas 80.gadu jubilejas pasākums Māriņkalna tautas namā. Bibliotēkas vadītāja kopā ar pasākuma vadītāju I.Briediņu veidoja scenāriju, izmantojot pašas Ilzes dzejoļus no krājumiem “Dzīves skola” un “Ikdiena”. Viens no krājuma “Dzīves skola” dzejoļiem veltīts 1991. gada Barikāžu notikumiem Rīgā.

Mārkalnes bibliotēkā notikuši vairāki veiksmīgi pasākumi ārā pie bibliotēkas, kas raisījuši kopābūšanas prieku un gandarījumu par paveikto, kalpojuši bibliotēkas tēla uzlabošanai un bibliotēkas pakalpojumu reklamēšanai ģimenēm ar bērniem. Vienā no šiem pasākumiem āra lasītava tika pārvērsta par Rūķu namiņu, notika rūķošanās, spēles, atrakcijas ar Balto lāci, Rūķu grāmatu izstāde, lasījumi no „Lielās rūķu grāmatas”, dzejoļu skaitīšana. Bibliotēkas pagalmā notikusi arī ikgadējā spēļu diena. Spītējot karstajam laikam, notikušas gan sportiskas aktivitātes, gan prāta spēles.

Veclaicenes bibliotēkas vadītāja pārstāvējusi bibliotēku “Mājas kafejnīcu dienā” aizargājamo ainavu apvidū “Veclaicene”, piedaloties Latvijas - Igaunijas draudzības spēlēs un sniedzot interesentiem tūrisma informāciju, izzinātu bibliotēkas novadpētniecības darbā. Auditorija bija plaša, pārstāvējot dažādus vecumus un tautības.

Alūksnes novada bibliotēka un Pededzes bibliotēkas iesaistījās un kļuva par sarunu festivāla LAMPA kopā skatīšanās vietām- piedāvājot festivāla pasākumus noskatīties kopā uz lielā ekrāna, pārrunāt un diskutēt par dzirdēto!

Centra *Europe Direct* Gulbene Alūksnes filiāle, kura darbojas Alūksnes novada bibliotēkā, ciešā sadarbībā ar Gulbenes bibliotēkas un *Europe Direct* Gulbene centra kolēģi un Eiropas Komisijas pārstāvniecību, noorganizēja Latvijas *Europe Direct* centru tīklošanās pasākumu Alūksnē, kurā piedalījās arī Alūksnes novada pašvaldības pārstāvji.

11. Sadarbības tīkla raksturojums

- **Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām**

2022.gadā turpinājās un nostiprinājās Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību sadarbība gan ar pašvaldības vadību, administrācijas darbiniekiem, gan ar novada pagastu pārvaldēm un citām pašvaldības iestādēm - tautas/kultūras namiem, izglītības iestādēm u.c.

Jaunami sadarbībā:

Alūksnes novada bibliotēkas intensīva sadarbība ar Alūksnes novada pašvaldības kancelejas vadītāju par Valsts un pašvaldības vienoto klientu apkalpošanas centru izveidi bibliotēkas struktūrvienībās (pieteikums VARAM par centru izveidi, apmācības, aprīkojuma iegāde, amata pienākumi, metodiskais materiāls u.c. jautājumi). Pededzes bibliotēkā klientu apkalpošanas centrs darbu uzsāka 01.03.2022., bet vēl 12 VPVKAC darbu uzsāks 07.03.2022.

Pārskata perioda 4.ceturksnī, kad Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienības nodrošināja iedzīvotājiem jaunu pakalojumu - palīdzēja noformēt un iesniegt pieteikumus valsts atbalstam energoresursu cenu pieauguma kompensēšanai mājāsaimniecībām, izveidojās cieša sadarbība ar Sociālo lietu pārvaldes atbildīgajiem speciālistiem - gan konsultācijas neskaidrajos jautājumos, gan par darbu sociālās palīdzības administrēšanas programmā SOPA u.c.

Veclaicenes bibliotēkas vadītāja, sadarbojoties ar Alūksnes Tūrisma informācijas centru, iesaistījusies Mājas kafejnīcu dienās, piedāvājot dažādas spēles par Veclaiceni. Ar Alūksnes Tūrisma informācijas centru aktīva sadarbība arī Zeltiņu bibliotēkas vadītājai, kuras pārziņā ir Zeltiņu vēstures krātuve, kura ir pieprasīts tūrisma objekts. Mārkalnes bibliotēka sagatavojusi informāciju un, sadarbojoties ar Tūrisma informācijas centru, uzstādīta informatīva plāksne pie pagastā esošā Saules pulksteņa.

Alūksnes novada bibliotēkas darbinieki pirmo reizi piedalījās PII "Sprīdītis" organizētajā Sporta dienā novada ģimenēm ar bērniem, piedāvājot dažādas sportiski lasītveicinošas aktivitātes.

Alūksnes novada bibliotēka iesaistījusies Alūksnes Bērnu un jauniešu centra realizētajā un Alūksnes novada pašvaldības finansētajā jauniešu iniciatīvu projektu programmā, atbalstot un palīdzot realizēt Bejas pamatskolas jauniešu iniciatīvu par radošo darbu konkursu "Alūksnes iela 2030".

- **Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes**

Bibliotēku veiksmīga darbība nav iedomājama bez uzticamiem sadarbības partneriem un nepārtrauktas savstarpējas komunikācijas ar savās teritorijās esošajām sabiedriskajām organizācijām, senioru kopām, bibliotēkās esošajiem interešu klubiem un grupām, radošajām personībām, vietējiem novadpētniekiem, bibliotēku aktīvistiem, sazinoties attālināti, nosūtot kādu interesantu rakstu, informējot par aktuālāko bibliotēkā u.c.

Tabula "Alūksnes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību sadarbības partneri"

Sadarbības partneris	Sadarbības joma
Kustība "Gribu palīdzēt bēgļiem", Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociāciju (LIKTA)	Alūksnes novada bibliotēka un Europe Direct centrs iesaistījās uzņēmumu iniciatīvā "Piešķir savam datoram jaunu dzīvi!", aicinot ziedot datortehniku Ukrainas kara bēgļiem Latvijā.
Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā, Gulbenes bibliotēka	Latvijas <i>Europe Direct</i> centru tīklošanās pasākuma organizēšana Alūksnē
Latvijas Neredzīgo bibliotēka	Sadarbība starpbibliotēku abonementa ietvaros par audiogrāmatu, palielinātās drukas un izdevumu vieglajā valodā izmantošanu

Latvijas Nacionālā bibliotēkas Kompetenču attīstības centrs	Izglītojamā profesionālās kvalifikācijas prakses nodrošināšana. profesionālās pilnveides pasākumi
Smiltenes novada Kultūras un tūrisma pārvalde, Smiltenes bibliotēka	Sadarbība BIS <i>Alise</i> kopīgā izmantošanā elektroniskā kopkataloga veidošanā un uzturēšanā
Sociālās integrācijas valsts aģentūra	Mācību prakses nodrošināšana studējošajam koledžas studiju programmā “Informācijas tehnoloģijas”
Mācību centrs “Buts”	Mācību prakses nodrošināšana programmā “Datorsistēmu tehniķis”
Vidzemes tehnoloģiju un dizaina tehnikums	Mācību prakses nodrošināšana profesijā “Datorsistēmu tehniķis”
Dabas aizsardzības pārvalde	Kopā ar Dabas aizsardzības pārvaldes darbiniekiem noorganizēta izziņoša nodarbība bērniem “Dabas vēstules”
Nodibinājums “Alūksnes un Apes novada fonds”	Turpinājās ziedojumu vākšana atskaņotāju iegādei, lai cilvēkiem ar redzes, uztveres vai fiziskiem traucējumiem būtu iespēja atskaņot audiogrāmatas (2022.gadā iegādāti 4 atskaņotāji)
Laikraksts “Alūksnes un Malienas Ziņas”	Laikraksts turpina publicēt bibliotēkas savāktās iedzīvotāju atmiņu stāstu rubrikā „Stāsti par mums”
SIA “Alūksnes putnu ferma”	Lielienu radošo darbu konkursa un izstādes veidošana. Balvas un atbalsts izstādes tapšanā no SIA “Alūksnes putnu fermas”
29.Ziemeļu mazpulks	Māriņkalna bibliotēkas lietotāju iesaistīšanās Ukrainas karodziņu gatavošanā atbalsta akcijai
Biedrība “Pededzes nākotne” un fonds INITIUM	Pededzes bibliotēkas aktīva iesaistīšanās kopienas izrādes “Sateka” veidošanā. Izrāde ir par pededziešu vērtībām, asociācijām, par šo vietu un šodienas izaicinājumiem
Invalīdu biedrība un senioru biedrība “Sudrabs”	Bukletu “Kā rīkoties krīzes gadījumā?” izplatīšana

- **Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība**

Pārskata periodā bibliotēkas nav iesaistījušās konkrētos sadarbības projektos starptautiskā līmenī.

- **Bibliotēku interešu aizstāvības darbs**

Alūksnes novada bibliotēkas direktore nepārtraukti uztur komunikāciju ar Alūksnes novada pašvaldības vadību un izpilddirektoru: vienreiz mēnesī notiek kultūras iestāžu vadītāju sanāksmes, kurās tiek pārrunāts viss aktuālākais – paveiktais, problēmas, iespējamie risinājumi, pārskata perioda 1.pusgadā – iknedēļas tikšanās ar Kultūras un sporta nodaļas vadītāju (2.pusgadā Kultūras un sporta nodaļa tiek likvidēta, atbildīgais speciālists strādā Alūksnes novada Kultūras centrā). Vienreiz gadā, apmeklējot bibliotēkas, notiek tikšanās arī ar pagastu pārvalžu vadītājiem.

Pārskata perioda 2.pusgadā, kad ir notikusi kultūras iestāžu institucionālā reforma, un visas kultūras iestādes darbojas centralizētā modelī katra savā nozarē (bibliotēkas, muzeji, kultūras nami), uz kopīgām plānošanas sanāksmēm tiekamies 2 reizes mēnesī.

Tā kā 2021.gada decembrī pašvaldība pieņēma lēmumu par Alūksnes novada pašvaldības kultūras iestāžu institucionālās sistēmas pilnveidošanu, kas paredz ar 01.07.2022. pagastu bibliotēkas pievienot Alūksnes novada bibliotēkai kā struktūrvienības, tad darbs pie lēmuma realizācijas noritēja 2022.gada 1.pusgadā. Intensīvās sarunās ar pašvaldības vadību, domes deputātiem risināti jautājumi par bibliotēku darbību, pienākumiem un darba slodzēm un atalgojumu. Ir gandarījums, ka pašvaldība saskata bibliotēkas kā svarīgākās iestādes novada lauku teritorijās un pieņem lēmumu veidot tajās klientu apkalpošanas centrus.

Liels darbs pārskata periodā ieguldīts, gatavojot tehnisko specifikāciju jaunās Alūksnes bibliotēkas ēkas metu konkursam. Metu konkursa sagatavošanā iesaistījies arī Alūksnes novada

pašvaldības domes priekšsēdētājs un vietnieks, citi pašvaldības speciālisti, diskusijās vienojoties par vēlamo rezultātu.

Alūksnes novada domes priekšsēdētāja vietniece un izpilddirektors piedalījās sarunās ar akreditācijas komisijas locekļiem, Kultūras ministrijas pārstāvjiem par vietējās nozīmes bibliotēku darbu un izteica gatavību atbalstīt bibliotēku attīstību. Akreditācijas komisijas vadītāja izteica pateicību pašvaldībai un uzsvēra, ka attiecībā uz bibliotēku darbības sakārtošanu pašvaldība ir izvēlējusies pareizo ceļu. Domes priekšsēdētāja vietniece sarunā ar akreditācijas ekspertu komisiju uzsvēra, ka viena no novada prioritātēm ir jaunas, mūsdienīgas ēkas nepieciešamība galvenajai bibliotēkai, bet pašvaldības izpilddirektors norādīja, ka Alūksnes novada pašvaldība bibliotēkas saskata kā būtisku elementu pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā iedzīvotājiem un no 2023. gada tās veidosies kā galvenie punkti, kas pildīs ne tikai bibliotēkas funkcijas, bet arī būs klientu apkalpošanas centrs. Pašvaldības mērķis ir saglabāt pakalpojumu pieejamību un bibliotēkas kā klientu apkalpošanas centri būs galvenās.

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

- **Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā**

Pārskata periodā Alūksnes novada bibliotēku sistēmā notikušas izmaiņas - pagastu bibliotēkas, kas agrāk darbojās kā pagastu pārvalžu struktūrvienības, no 01.07.2022. kļūst par Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībām un ir tiešā novada bibliotēkas pakļautībā. Realizējot jauno pārvaldības modeli, tika izstrādāts jaunais Alūksnes novada bibliotēkas nolikums, struktūrvienību nolikumi, lietošanas noteikumi, kuri tagad saistoši arī visām struktūrvienībām, izstrādāts un pašvaldības domē apstiprināts Alūksnes novada bibliotēkas attīstības plāns 2022. - 2027.gadam, izstrādāti jauni amata paraksti u.c. dokumenti.

Alūksnes novada bibliotēka kā reģiona galvenā bibliotēka pārskata periodā turpināja būt metodiskais un konsultatīvais centrs 16 Alūksnes novada bibliotēkas struktūrvienībām, tā sniedz atbalstu Smiltenes novada 4 publiskajām un 2 skolu bibliotēkām, kuru krājumi tiek atspoguļoti Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogā, kā arī sniedz profesionālu atbalstu Alūksnes novada 9 vispārizglītojošo skolu bibliotēkām.

Pārskata periodā galvenais akcents metodiskajā un konsultatīvajā darbā likts uz struktūrvienību sagatavošanu akreditācijai, kā arī uz individuālajām konsultācijām un praktisko palīdzību, īpaši tiem darbiniekiem, kuriem neliels darba stāžs bibliotēkā, kā arī uz darbinieku digitālo iemaņu pilnveidi, lai bibliotēkas pilnvērtīgāk varētu uzsākt darbu kā klientu apkalpošanas centri, kā arī veiktas krājumu inventarizācijas 8 bibliotēkas struktūrvienībās un Alūksnes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā..

Nepietiekamā finansējuma dēļ arī 2022.gadā Alūksnes novada bibliotēka nevarēja aizpildīt amatu sarakstā esošo vakanci – galvenais bibliotekārs metodiskajā darbā, tādēļ koordinējošo, informatīvo un profesionālās pilnveides pasākumu organizēšanas darbu veica bibliotēkas direktore, konsultatīvo darbu darbā ar bērniem un jauniešiem- bērnu apkalpošanas nodaļas galvenā bibliotekāre, pārējie Alūksnes novada bibliotēkas speciālisti- atbilstoši savai darba specifikai un pienākumiem.

- **Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi**

Konsultatīvā darba virzieni ir diezgan nemainīgi- operatīva aktuālas informācijas nodošana bibliotēku darbiniekiem, akcentējot galveno un nosakot uzdevumus; bibliotēku darba rādītāju apkopošana, analīze, labāko piemēru izcelšana, bibliotēku darba pārraudzība; konsultatīvās un praktiskas palīdzības sniegšana dažādos jautājumos; profesionālās pilnveides pasākumu organizēšana; valsts un reģiona mēroga programmu, pasākumu koordinēšana (BJVŽ, Nacionālā Skaļās lasīšanas sacensība, valsts finansētā grāmatu iepirkuma programma u.c.), pašvaldības vadības un pagastu apvienības pārvaldes vadības informēšana par aktualitātēm bibliotēku darbā u.c.

Lietderīgas ir individuālās konsultācijas un apmācības nelielās grupās (2-3 darbinieki), apvienojot darbiniekus ar līdzīgu pieredzi un mācību vajadzībām. Tā, piemēram, Alūksnes novada bibliotēkas bibliogrāfe apmācīja atsevišķu pagastu bibliotēku darbiniekus bibliogrāfisko ierakstu veidošanā novadpētniecības datu bāzei, krājuma organizācijas nodaļas vadītāja - darbā ar IS Alise komplektēšanas un katalogizācijas moduļiem, IT administrators-palīdzēja pilnveidot zināšanas e-pakalpojumu izmantošanā u.c. Visi bibliotēku darbinieki regulāri tiek informēti par IS Alise jaunajām versijām un izmaiņām, sniegta konsultācijas to pielietošanā. Alūksnes novada bibliotēkas speciālisti gandrīz ikdienu ir komunikācijā ar novada bibliotēku darbiniekiem, lai katrs savā jomā risinātu profesionālus jautājumus un sniegtu konsultācijas (pa tālruni, e-pastu u.c. attālinātā saziņā).

Organizētas un notikušas 9 bibliotēku krājumu inventarizācijas, kuras nodrošina un tajās piedalās arī reģiona galvenās bibliotēkas speciālisti.

Pārskata periodā kopīgajos semināros tikāmies gan klātienē, gan attālināti, jo, lai arī tik ļoti svarīgas ir kopīgās klātienes tikšanās, šajā intensīvajā darba režīmā strādājot, neatsverama ir arī tiešsaistes komunikācija. Semināros, protams, kā ierasts- pārrunājam un analizējam pārskata periodā paveikto, katras bibliotēkas darbinieks iepazīstina ar savu labāko pieredzi, iepazīstinām darbiniekus ar aktuālo bibliotēku nozarē. Svarīgs jautājums 2023.gadā - jaunās strukturālās pārmaiņas ne tikai Alūksnes novada pašvaldības bibliotēku, bet visā kultūras nozarē, akcentēti ieguvumi un aktualizēts jautājums par kultūras iestāžu sadarbības svarīgumu. Gatavojoties akreditācijai, īpaša uzmanība tika pievērsta krājumu organizācijas jautājumiem, plānošanas un akreditācijas dokumentu kvalitatīvai sagatavošanai, novadpētniecības darbam u.c. Noderīgi bija iepazīties ar VPVKAC, kas atrodas Pededzes bibliotēkā, darbu, kā arī īpaša vērtība piegriezta darbinieku e-pakalpojumu izmantošanas prasmēm. Ņemot vērā to, ka bibliotēkās no 01.01.2023. darbiniekam jāveic arī pašvaldības klientu apkalpošanas punkta, bet no 07.03.2023.- VPVKAC darbinieka pienākumi, viens tiešsaistes seminārs veltīts tam, lai iepazītu pašvaldības sniegtos pakalpojumus. Seminārā pašvaldības administrācijas darbinieki sniedza informāciju, kas minētajā jomā būtu jāzin bibliotēku darbiniekiem, ir sagatavots metodiskais materiāls, kas atvieglos bibliotēku kā klientu apkalpošanas centru darbu.

Pārskata perioda pēdējā ceturksnī notika arī neplānotas apmācības, kas bibliotekāriem bija nepieciešamas, lai realizētu viņiem uzticētos pienākumus - iesniegumu pieņemšanai energoresursu izmaksu daļējai kompensēšanai. Sociālo lietu pārvaldes darbinieki sniedza pamatzināšanas darbā ar sociālās palīdzības administrēšanas programmu SOPA.

Apmeklējot bibliotēkas novada pagastos, tiekamies ar pašvaldības vadību, pagastu pārvalžu vadītājiem, lai pārrunātu aktuālo.

Ļoti svarīgs balsts Alūksnes novada bibliotēkai ir plašais citu organizāciju piedāvātais profesionālās pilnveides pasākumu klāsts, jo pārskata periods ir ļoti saspringts finansiālajā ziņā, kad ir visai ierobežots finansējums profesionālajai pilnveidei, kā arī ir nepietiekama personāla kapacitāte Alūksnes novada bibliotēkā. Ļoti atzinīgi vērtējami ir LNB, LBB, Gulbenes novada bibliotēkas Reģionālā mācību centra piedāvātie gan klātienes, gan tiešsaistes profesionālās pilnveides pasākumi.

Pārskata periodā ierobežotā finansējuma dēļ pieredzes braucienā devāmies tepat pie kaimiņiem - uz Gulbenes novadu, bet Ziemassvētkos tikāmies Jaunlaicenes bibliotēkā, lai kopīgi atskatītos uz paveikto.

- **Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām**

Alūksnes novada teritorijā esošajās 9 vispārīzglītojošajās skolās arī, lielākā vai mazākā apjomā, tiek nodrošināti bibliotēku pakalpojumi. Ar 31.08.2022. novadā tiek slēgta Pededzes pamatskola, apjomīga skolu reforma novadā plānota 2023.gadā, kad tiks slēgtas 4 lauku skolas, bet 3 skolas pilsētā - reorganizētas. Alūksnē darbojas Latvijas Universitātes filiāle, kurā pieejama studentiem nepieciešamā literatūra. Alūksnes novada pašvaldība ar Latvijas Universitāti noslēgusi sadarbības līgumu, kurā iekļauta sadarbība un atbalsts universitātei arī bibliotēkas pakalpojumu jomā.

Alūksnes novada bibliotēkai kā reģiona galvenajai bibliotēkai aktīvāka sadarbība notiek ar Alūksnes pilsētas 3 skolu (Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzija, Alūksnes novada vidusskola, Alūksnes pilsētas sākumskola) bibliotēkām, kur darbinieki strādā uz pilnu slodzi, šīs bibliotēkas strādā ar IS *Alise* un piedalās elektroniskā kopkataloga veidošanā, iesaistās SBA, ar viņu starpniecību vieglāk koordinēt kādu aktivitāti skolās.

Regulāri visa informācija, kas attiecas uz skolu bibliotēku darbu, tiek elektroniski nosūtīta gan pašvaldības Izglītības pārvaldei, gan skolām un individuāli arī katram skolas bibliotēkas darbiniekam.

Nepārtraukta konsultatīvā un praktiskā palīdzība tiek nodrošināta arī pārējām skolu bibliotēkām, kuras darbojas ar IS *Alise*, īpaši- krājuma organizācijas un kustības jautājumos,

pēc skolu bibliotēku pieprasījuma tiek veikta bibliogrāfisko ierakstu izveide IS Alise (3 Alūksnes skolas, 2 Smiltenes novada skolas- O.Vācieša Gaujienas pamatskola, D.Ozoliņa Apes pamatskola). Ar pārējām skolu bibliotēkām sadarbība pārsvarā aprobežojas ar aktuālas profesionālās informācijas nosūtīšanu skolām vai konkrētajam pedagogam, kurš atbild par darbu bibliotēkā. Kā problēma jāmin – no mazo skolu puses nav ieinteresētības, nesaņemam atgriezenisko saiti.

Pārskata periodā 7 skolu bibliotēku darbiniekiem tika sniegtas attālinātās konsultācijas par statistikas datu ievadi Latvijas Kultūras datu portāla informācijas sistēmā, tiek veikta datu pārbaude un nepieciešamības gadījumā- precizēšana un labošana.

Aktīvāks koordinējošais un konsultatīvais darbs notiek ar tām skolu bibliotēkām, kuras iesaistījušās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija”. kā arī ar tām 6 novada skolām, kuras piedalījās Nacionālās skaļās lasīšanas sacensībās.

- **Sadarbība ar citām iestādēm**

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centrs, Kompetenču attīstības centrs, Bērnu literatūras centrs un citi speciālisti, Latvijas Kultūras ministrijas atbildīgie speciālisti, Latvijas Bibliotēku biedrības valde sniedz neatsveramu atbalstu un drošu pamatu metodiskajā un konsultatīvajā darbā! Paldies! Lieliski noorganizētas un saturiski kvalitatīvi profesionālās pilnvedes pasākumi, ļoti pozitīvas atsauksmes gan par semināriem dažādu jomu bibliotēku speciālistiem, literatūras konferencēm, virtuālajām trešdienām bibliotekāriem, profesionālās literatūras apskatiem, Literatūras Ceļvedī, Latvijas Bibliotēku portālu, iknedēļas profesionālās literatūras apskatiem utt. utt. Alūksnes novada bibliotēkai kā reģiona galvenajai bibliotēkai tas ir ievērojams atbalsts darbā ar novada bibliotēkām. Paldies LNB BAC kolēģēm par nenovērtējamo darbu valsts finansētā grāmatu iepirkuma programmas realizēšanā!

Pārskata perioda pirmajā pusē vairākiem bibliotēku darbiniekiem jāpilda arī kultūras darba organizatora vai vēstures krātuves pārziņa darbs, tad profesionālo palīdzību šajos jautājumos sniedz Alūksnes novada Kultūras centra un Alūksnes novada muzeja darbinieki.

Atzinīgi darbinieku novērtētas ir Gulbenes novada bibliotēkas Reģionālā mācību centra piedāvātās apmācības, kas lielākoties tiek realizētas ar VKKF atbalstu, tādēļ bibliotēku darbiniekiem tās ir bez maksas- tēmas: Latvija.lv iespējas; Finanšu drošība digitālajā vidē; Projekta "Kultūras dzīves dimensijas" seminārs "Kultūras menedžments un kultūrpolitika" un seminārs “Teātra norises pandēmijas laikā”.

Alūksnes novada bibliotēkas speciālisti seko līdzi informācijai par iespējām, ko piedāvā dažādas iestādes, organizācijas bez maksas pilnveidot profesionālās zināšanas un nodod to struktūrvienību vadītājiem. Tā, piemēram, apmācības par drošu elektronisko parakstu piedāvāja Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs, VARAM- par e-adresei u.c.

- **Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības**

Tāpat kā iepriekš, arī pārskata periodā, tiešsaistē bija pieejams ļoti plašs bezmaksas piedāvājums bibliotēku darbinieku profesionālajai pilnveidei. Alūksnes novada bibliotēkas direktore regulāri pievērta uzmanību tiem pasākumiem, kurus būtu nepieciešams apmeklēt, ņemot vērā katra darbinieka mācību vajadzības, individuāli norādot, kas katram kolēģim būtu nepieciešams. Par to, kā katrs un cik godprātīgi izmanto profesionālās pilnveides iespējas un kā tās pielieto turpmākajā darbā, tomēr ir atkarīgs no katra paša darbinieka vēlmes un iniciatīvas. Bieži vien atsevišķi darbinieki piedalās daudzos pasākumos, bet atdeves praktiskajā darbā nav, neprot iegūtās zināšanas pielietot praksē. Turpmāk jāpievērš lielāka uzmanība tam, kā apgūtais tiek ieviests ikdienas darbā.

Neoliedzami, ka tas, ka bibliotēku darbiniekiem ir jāveic papildus pienākumi, lai saglabātu pilnu darba slodzi (kultūras darba organizatora, vēstures krātuves pārziņu darbs), liek izvēlēties prioritātes un ne vienmēr tās ir par labu profesionālajai pilnveidei.

2023.gads Alūksnes novada bibliotēku darbiniekiem būs izaicinājumu pilns - kā sabalansēt klientu apkalpošanas centra un tiešos bibliotēkas darba pienākumus, lai neciestu ne viens, ne otrs. Darbiniekiem jābūt lietderīgi plānot savu darbu un laiku!

Pārskatu sagatavoja un apkopoja
Iveta Ozoliņa, Alūksnes novada bibliotēkas direktore un
Alūksnes novada bibliotēkas speciālisti

Pielikums Nr.1 Alūksnes novada bibliotēkas darbinieku apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi 2022.gadā

Nr. p.k	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundas	Klātienē vai attālināti	Cilvēku skaits, kas apmeklēja
1.	7.01.		Kultūras informācijas sistēmu centrs	3td e-GRĀMATU bibliotēkas 3 gadu jubileja: saruna ar autoriem, saruna ar lasītājiem, saruna ar tehnoloģiju ekspertiem.	2	Attālināti	6
2.	13.01.		LNB BAC	Informatīvs seminārs skolu bibliotekāriem par statistikas datu ievadi Latvijas digitālajā kultūras kartē	1	Attālināti	1
3.	18.01.		LNB BLC	Programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" tīmekļsemināru cikls "Lasi! Atbalsti! Iesaisties!" Vecumposmi 11+ un 15+.	2	Attālināti	6
4.	24.01.		VARAM	Programmas "Dari digitāli" ietvaros īstenotā mācību programma digitālajiem līderiem.	8	attālināti	1
5.	26.01.		LNB	Virtuālā trešdiena bibliotekāriem. Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka	1,5	Attālināti	10
6.	26.01.		VARAM	Programmas "Dari digitāli" mācību kurss digitālajiem līderiem	4	Attālināti	1
7.	26.01.		Kultūras ministrija, Latvijas Nacionālais kultūras centrs	Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu plāna izstrādes seminārs	2	Attālināti	1
8.	27.01.		LNB	Rīgas Stradiņa universitātes docētāja Aļņa Stakles vieslekcija "Fotogrāfija un propaganda"	1	Attālināti	1
9.	27.01.		Latgales Centrālā bibliotēka ar Zviedrijas vēstniecības Latvijā un Zviedru institūta atbalstu	Seminārs par zviedru bērnu literatūru "Kad rakstītais izkāpj no lappusēm".	4	Attālināti	5
10.	07.02.		VARAM	Programmas "Dari digitāli" ietvaros īstenotā mācību programma digitālajiem līderiem.	4	Attālināti	1
11.	8.02.		Latvijas Kultūras ministrija	Tiešsaistes diskusija "Viltus ziņas ir lipīgas". Medijpratība Latvijas senioru vidū.	2	Attālināti	8
12.	09.02.		VARAM	Programmas "Dari digitāli" mācību kurss digitālajiem līderiem	8	Attālināti	1
13.	15.02.			Programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" tīmekļsemināru cikls "Lasi! Atbalsti! Iesaisties!"	2	Attālināti	3
14.	17.02.		Ventspils bibliotēka Saldus bibliotēka	Pasaku rīts Tikšanās ar Zani Eniņu	1,5	Attālināti	1
15.	18.02.		Gulbenes bibliotēka	Dzīve grāmatā, grāmata dzīvē. Ilze Jansone par Ilzi Šķipsnu.	1	Attālināti	1
16.	22.02.		Alūksnes novada pašvaldība	Draudzīga IT drošība - 2022. Droša attālinātā darba prasības, droša	1	Attālināti	16

			Cert.lv	interneta, e-pastu un viedo ierīču lietošana un labā prakse. Paroļu veidošana un glabāšana. Autentifikācijas pamatprincipi.			
17.	22.02.		LNB	Par statistikas datu ievadi Latvijas digitālās kultūras kartes informācijas sistēmā	1	Attālināti	1
18.	22.02.		LNB Rīgas Stradiņa universitātes	RSU Komunikācijas fakultātes prodekānes Dites Liepas vieslekcija "Vai īstā latviešu valoda ir sociālās tīklošanās vietnēs?"	1	Attālināti	1
19.	23.02.		LNB	Virtuālā trešdiena bibliotekāriem, kas veltīta vienotajiem klientu apkalpošanas centriem, to sniegtajiem pakalpojumiem un bibliotēku lomai šajā procesā	1	Attālināti	10
20.	1.03.		Eiropas Savienības māja	Projektu rakstīšanu un ES finansējuma piesaiste.	2	Attālināti	2
21.	03.03.		LNB	Grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām: izvērtēšanas seminārs	3	Attālināti	2
22.	4.03.		Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija LIKTA	Digitālās nedēļas partneru un dalībnieku seminārs.	2	Attālināti	6
23.	12.03.		Glābsim.lv	Bērnam droša vide.	1	Attālināti	1
24.	16.03.		Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļa.	Lekcija par LNB kolekcijas "Rainis un Aspazija" iespējām un citiem Aspazijas un Raiņa daiļrades izpētes jautājumiem.	4.5	Attālināti	1
25.	18.03.		LNB Bērnu literatūras centrs	Lielle Lasīšanas svētki	2	Attālināti	3
26.	21.03.		LNB.	Kā meklēt informāciju LNB e-resursos?		Attālināti	5
27.	22.03.		LNB, atbalsta LR Aizsardzības ministrija, Kultūras ministrija	Seminārs "Drošība, medijpratība un emocionālā inteliģence krīzes situācijās"	5	Attālināti	19
28.	22.03.		LNB, Rīgas Stradiņa universitāte	Priekšlasījums "Attālinātais darbs 21. gs. – iespējas un izaicinājumi".	1	Attālināti	2
29.	22.03.		Gulbenes bibliotēkas reģionālais mācību centrs	Seminārs "Latvija.lv iespējas"	1	Attālināti	3
30.	23.03.		Rīgas Stradiņa Universitāte un LNB	Informācijas karš medijos.		Attālināti	1
31.	23.03.		VARAM	Diskusija "Digitālo pakalpojumu neredzamā puse"	2	Attālināti	3

32.	24.03.		LNB	Kā kļūt medijpratīgam: kritiskās domāšanas nozīme informācijas satura izvērtēšanā.		Attālināti	3
33.	24.03.		Gulbenes bibliotēkas reģionālais mācību centrs	Finanšu drošība digitālajā vidē.		Attālināti	1
34.	24.03.		LNB	Digitālās kolekcijas "Industriālais mantojums" atklāšana.	1	Attālināti	2
35.	25.03.	LNB FB	LNB	LNB digitālā gida prezentācija.		Attālināti	1
36.	28.03.	Zoom	META Advisory	Seminārs "Digitālā mārketinga risinājumi tūrisma un kultūras apmeklējumu veicināšanai" Semināru sērija "Digitālā transformācija"	1	Attālināt	6
37.	30.03.		LNB	Virtuālā trešdiena bibliotekāriem: profesionālo publikāciju apskats Bibliotēku datu veidošana, uzturēšana un attīstība.	1	Attālināti	9
38.	31.03.		LNB	Publisko bibliotēku tematiskās diskusijas: administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz bibliotēku tīklu.	3	Attālināti	2
39.	05.04.		Alūksnes novada pašvaldība KNAB	Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika	3	Attālināti	9
40.	6.04.		LNB	Starptautiskās attiecības-Eiropas studijas. Elīnas Vroblevskas vieslekcija - Runas anatomija: ko atklāj Putina retorika?		Attālināti	1
41.	7.04.		LNB	Publisko bibliotēku tematiskā diskusija: darbs ar bērniem un jauniešiem.		Attālināti	3
42.	13.04.		LNB	Publisko bibliotēku tematiskās diskusijas: bibliotēku pakalpojumi ilgtspējīgas attīstības mērķu kontekstā	3	Attālināti	2
43.	11.un 25.04.		VARAM	Programma "Dari digitāli" digitālajiem līderiem	8	Attālināti	1
44.	21.04.		LNB	Skolu bibliotēku seminārs	2	Attālināti	1
45.	21.04.		NVO	Kopiena un tās spēks	3	Attālināti	Agnese
46.	27.04.		LNB; LBB; Ogres centrālā bibliotēka	Latvijas bibliotekāru 22. konference "Bibliotēkas spēks: mācies, dari, iedvesmo!"		Attālināti	14
47.	28.04.		LNB; LBB; Ogres centrālā bibliotēka	Latvijas bibliotekāru 22. konference "Bibliotēkas spēks: mācies, dari, iedvesmo!"		Attālināti	9
48.	10.05.		LNB	Diskusija par tendencēm 2021. gada literatūrā		Attālināti	4
49.	11.05.		LNB	Pirmās grāmatas latviešu valodā 500. gadadienas atzīmēšana un bibliotēku tīkls: informatīvs seminārs reģionālajiem koordinatoriem	2	Attālināti	1
50.	17.05.		LNB	Kopienai atvērta, labiekārtota un pieejama bibliotēka		Attālināti	11
	20.05.- 20.07		LU Open Minded	Nils Saks Konstantinovs. Pusaudžu mentālā veselība	2 mēn	Attālināti	1

51.	25.05.		LNB	Virtuālā trešdiena bibliotekāriem: par kultūras ietekmi uz sabiedrības labbūtību (well-being) un atmiņas institūciju loma cilvēku veselības un labbūtības veicināšanā.	1	Attālināti	8
52.	25.05.		LIKTA	Praktisks seminārs par Digitālo prasmju resursu krātuvēm un iespējām dalīties ar saviem resursiem un labākajām praksēm. "Digitālā Dekāde - Eiropas un Latvijas Digitālo prasmju resursi"	1	Attālināti	2
53.	19.05.		LIKTA	"E - dokumenti: ieviešana, lietošana, ieguvumi"	2	Attālināti	1
54.	3.06.		LNB	Informatīva sanāksme par izmaiņām bibliogrāfisko ierakstu veidošanā	1.5	Attālināti	4
55.	07.06.		VARAM	10 mīti un patiesības par e-adresi	1.5	Attālināti	1
56.	09.06.		LPS, Ārlietu ministrija, Liepājas valstspilsētas dome. PLATFORMA	Attīstības sadarbības un izglītības seminārs "Ievēlies vēlēšanos... Radošas vietas mācībām un izaugsmei labākai nākotnei pasaulē."	4	Attālināti	1
57.	06.07.		SIA Biļešu serviss	Darbņica "Kā digitālie risinājumi var piesaistīt vairāk skatītāju jūsu kultūras un izklaides pasākumiem"	1	Attālināti	3
58.	16.09.		LNB	Konference "Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram"	4	Attālināti	8
59.	22.09.		Talsu Galvenā bibliotēka	Programmas "Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram" reģionāla norise "Talsos pēta, raksta un lasa"	3,5	Attālināti	5
60.	24.09.	LNB	LNB	Vislatvijas Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensības fināla pasākums	4	Klātienē	1
61.	28.09.		SIA ZZ Dats	Seminārs par energoresursu atbalsta pieteikumiem, energoresursu moduļa apmācība SOPA	3	Attālināti	4
62.	29.09.		SIA ZZ Dats	Turpinājums par energoresursu atbalsta pieteikumiem	2	Attālināti	4
63.	29.09.		LNB	Lekcija "Ievads Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājumu un resursu izmantošanā"	2	Attālināti	1
64.	3.10.	Kultūras centrs "Siguldas Devons"	LNB	Latvijas bibliotēku novadpētniecības konference "Kultūras mantojuma un novadpētniecības nozīme kopienu veidošanā digitālajā laikmetā"	7	Klātienē	3
65.	7.10.	Cēsu Centrālā bibliotēka	Cēsu Centrālā bibliotēka	Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 20. konference Cēsīs „Pasaku loma prasmju un iemaņu attīstīšanā bērniem”.	6	Klātie	6
66.	7.10.		LNB, Latvijas Zinātņu akadēmija	Konference "Aktualitātes bibliotēku nozares un saskarozaru terminoloģijā"	3	Attālināti	1
67.	13.10.		Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs	Apmācības par drošu elektronisko parakstu.	1	Attālināti	1
68.	19.10.	LNB	LNB BLC sadarbībā	Seminārs par Ziemeļvalstu literatūras arnedēļu.	5	Klātienē	1

			Ziemeļvalstu Ministru padomes biroju Latvijā			
69.	20.10.		LNB	Seminārs reģionu galveno bibliotēku metodiķiem	4	Attālināti 1
70.	27.10.		Latvijas Nacionālā bibliotēka	Tīmekļseminārs "Sākumpunkts medijpratībai – materiāli un metodes darbam ar bērniem un jauniešiem".	2,5	Attālināti 7
71.	28.10.		Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs	Apmācības par drošu elektronisko parakstu.	1	Attālināti 1
72.	31.10.		Latvijas Nacionālā bibliotēka	Konference "Bibliotēkas kā vietējās sociālās noturības un demokrātijas veidotājas drošības izaicinājumu laikos".	3	Attālināti 4
73.	01.11.		Liepājas pilsētas Izglītības pārvalde	Vebinārs "Kā rast motivāciju mācīties - pieaugušo izglītības iedvesmas stāsti".	2	Attālināti 1
74.	08.11.		VARAM	VPVKAC apmācības	3	Attālināti 1
75.	9.11.		Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs	Apmācības par drošu elektronisko parakstu.	1	Attālināti 2
76.	14.11.		VARAM	VPVKAC 2.pusgada apmācības	3	Attālināti 1
77.	15.11.		Gulbenes novada bibliotēkas reģionālais mācību centrs	Projekta "Kultūras dzīves dimensijas" seminārs "Kultūras menedžments un kultūrpolitika" (par dažādām kultūras izpratnēm, par aktuālākajiem kultūrpolitikas pētījumiem un kur tos var atrast kā arī plašāk pastāstīs par dažādām projektu iespējām, piemēram, projektu banka, institūti un Norden)	3	Attālināti 11
78.	24.11.	LNB	LNB	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku 2022.gada rudens direktoru sanāksme	4	Klātienē 1
79.	30.11.		LNB	Analītisko ierakstu katalogizēšana un indeksēšana saskaņā ar RDA	2	Attālināti 3
80.	01.12.		Gulbenes novada bibliotēkas reģionālais mācību centrs	Projekta "Kultūras dzīves dimensijas" seminārs "Teātra norises pandēmijas laikā"	3	Attālināti 2
81.	01.12		RSU	SOS! Mani piemeklējis slinkums.	1.5	Attālināti 1

Pielikums Nr.2

Sveiki!

Oktobra beigās bibliotēkas krājums tika papildināts ar jaunām grāmatām, kas jau nonākušas pie lasītājiem, saraksts šeit: <https://ej.uz/3n8o>

Grāmatas meklēt, rezervēt vai iestāties rindā iespējams elektroniskajā katalogā:
<https://aluksne.biblioteka.lv/>

Virtuālās izstādes. Alūksnes maizes kombināts atmiņās un fotogrāfijās.

3. novembrī Alūksnes novada bibliotēkā ciklā “Vēstures stunda” tikās bijušie un esošie Alūksnes maizes kombināta darbinieki, lai atcerētos kolēģus un darba gaitas. Viņu atmiņas un fotogrāfijas var skatīt šeit: <https://ej.uz/vu3u>

Bibliotēkas mājaslapā skatāmas arī citas **virtuālās izstādes par dažādiem tematiem**, kurām materiāli vākti, tiekoties ar novadniekiem, aicinot dalīties ar atmiņu stāstiem un dokumentiem. Lūk, daži no tematiem: Starppilsētu TV sacensība, Grāmatu sagāde Alūksnē, Seku likvidācija Černobiļā, Aprīļa talkas, Tautas universitāte Alūksnē u.c. Virtuālās izstādes skatāmas šeit: <https://ej.uz/8tih>

Nākamā tikšanās ciklā “Vēstures stunda” – 24. novembrī plkst. 16.00

24. novembrī Alūksnes novada bibliotēkā ar savu pētījumu “Alūksnietes nacionālajā pretošanās kustībā. 1944. – 1953.” iepazīstinās Astrīda Ievedniece. Aicinām visus interesentus!

Līdz 30. novembrim bibliotēkā skatāma arī Astrīdas Ievednieces fotogrāfiju izstāde “Vēsturei pa pēdām”; tās tapušas novadpētniecības ekspedīciju laikā, meklējot vietas un stāstus par pretošanās kustību novadā.

Video stāstu sērijai "Savējie iedvesmo" pievienota jauna filma.

Video stāstā var ielūkoties Fjodora Jerjomina saimniecībā Alūksnes novada Alsviķu pagasta

"Jaunpuntužos" – tajā nodarbojas ar šķirnes kazu audzēšanu un ražo kazas sieru: <https://ej.uz/81qt>

Visus video stāstus ciklā “Savējie iedvesmo” var skatīt bibliotēkas YouTube kanālā: <https://ej.uz/9hgp>

Ziemeļvalstu literatūras nedēļa.

No 14. līdz 20. novembrim jau 24. reizi Latvijā notiks Ziemeļvalstu literatūras nedēļa. Nelielai izklaidei piedāvāsim piedalīties krustvārdu mīklas risināšanā, kas veltīta Ziemeļvalstu grāmatām un autoriem. Mīkla un nosacījumi tiks publicēti pirmdien, 14. novembrī, bibliotēkas mājaslapā un sociālajos tīklos. Starp dalībniekiem izlozēsīm arī nelielas veicināšanas balvas no centra Europa Direct Gulbenē.

Kā iegūt un lietot e-parakstu? Joprojām iespēja pieteikties stundu garām apmācībām tiešsaistē 25. novembrī plkst. 13.00 vai 16. decembrī plkst. 15.00.

Apmācībās būs iespējams uzzināt, kā iegūt eParaksta rīkus – eParaksts mobile un eParakstu eID kartē, kas ir e-Identitāte un kur to izmantot, kā pārbaudīt un parakstīt dokumentus elektroniski, kā arī iegūt atbildes uz sev interesējošajiem jautājumiem.

Vairāk informācijas un reģistrācijas anketu skatīt šeit: <https://ej.uz/6y2n>

Pagastu bibliotēkās.

Jaunlaicenes bibliotēkā līdz 9. decembrim Elitas Agitas Janikas dažādu rokdarbu izstāde.

Uz tikšanos bibliotēkā!

Alūksnes novada bibliotēka

Telefons: 64322197, 25403935

www.albibl.lv www.facebook.com/albibl.lv

www.draugiem.lv/apb